

**Μια Ελλάδα με Όλους για Όλους:
Εθνική Στρατηγική
για τα Δικαιώματα
των Ατόμων με Αναπηρία
2024-2030**

Απρίλιος 2024

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ**

αβούλευσης

Περιεχόμενα

1.	Όραμα και Ανάγκη για Δράση	4
1.1.	Μετάβαση από το Εθνικό Σχέδιο Δράσης 2020-2023 στην Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030	6
2.	Αρχές και Πυλώνες	11
2.1.	Η Εθνική Στρατηγική και η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021-2030	14
3.	Στόχοι, Δράσεις και Δείκτες	18
■	3.1. Πυλώνας Ι: Καθολική προσβασιμότητα	18
	Στόχος Ι.1: Ανεμπόδιστη πρόσβαση στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον	21
	Στόχος Ι.2: Διασφάλιση προσβασιμότητας μεταφορικών συστημάτων.....	26
	Στόχος Ι.3: Επέκταση ψηφιακής προσβασιμότητας.....	30
	Στόχος Ι.4: Διασφάλιση προσβασιμότητας υπηρεσιών και αγαθών	34
■	3.2. Πυλώνας ΙΙ: Ανεξάρτητη διαβίωση στην κοινότητα.....	35
	Στόχος ΙΙ.1: Ανάπτυξη της ανεξάρτητης διαβίωσης, αποϊδρυματοποίηση και ενίσχυση των υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας.....	37
	Στόχος ΙΙ.2: Ενίσχυση συστημάτων κοινωνικής προστασίας.....	42
	Στόχος ΙΙ.3: Διασφάλιση προστασίας σε καταστάσεις κινδύνου και έκτακτων ανθρωπιστικών αναγκών.....	47
	Στόχος ΙΙ.4: Αυξημένη προστασία από τη βία, την εκμετάλλευση και την κακομεταχείριση.....	52
	Στόχος ΙΙ.5: Καλύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη	55
	Στόχος ΙΙ.6: Ενδυνάμωση γυναικών με αναπηρία	59
	Στόχος ΙΙ.7: Ενίσχυση της συμμετοχής στη δημοκρατική διαδικασία.....	62
	Στόχος ΙΙ.8: Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε πολιτισμό, αθλητισμό και τουρισμό	66
■	3.3. Πυλώνας ΙΙΙ : Πρόσβαση στην υγεία.....	72
	Στόχος ΙΙΙ.1: Εξασφάλιση ανεμπόδιστης πρόσβασης σε όλες τις δομές υγείας	74
	Στόχος ΙΙΙ.2: Βελτίωση δομών και υπηρεσιών αρωγής	75
	Στόχος ΙΙΙ.3: Ενίσχυση αυτονομίας στη λήψη ιατρικών αποφάσεων.....	77
	Στόχος ΙΙΙ.4: Ενίσχυση ευαισθητοποίησης και κατάρτισης	78
	3.4. Πυλώνας ΙV: Συμπερίληψη στην εκπαίδευση	79
	Στόχος ΙV.1: Υλοποίηση προγραμμάτων πρώιμης παρέμβασης.....	84
	Στόχος ΙV.2: Ενίσχυση συμπερίληψης στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση	85
	Στόχος ΙV.3: Διασφάλιση συμπερίληψης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	90
	Στόχος ΙV.4: Εξασφάλιση συμπερίληψης στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση	92
■	3.5. Πυλώνας V: Πρόσβαση στην εργασία	96
	Στόχος V.1: Βελτίωση θεσμικού πλαισίου	98
	Στόχος V.2: Ενεργοποίηση ιδιωτικού τομέα και στήριξη επιχειρηματικότητας.....	99
	Στόχος V.3: Ενίσχυση δομών και υπηρεσιών εργασιακής υποστήριξης.....	103
	Στόχος V.4: Στήριξη εργασίας στον πρωτογενή τομέα.....	105
■	3.6 Πυλώνας VI: Ορατότητα, αφύπνιση, ευαισθητοποίηση και ενημέρωση ...	106
	Στόχος VI.1: Αύξηση της ορατότητας και ενδυνάμωση του αναπηρικού κινήματος ...	108
	Στόχος VI.2: Αφύπνιση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και ενημέρωση και επιμόρφωση της Δημόσιας Διοίκησης.....	109

4. Προώθηση των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία σε Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο Επίπεδο	113
5. Υλοποίηση	115
5.1. Συγκέντρωση δεδομένων, μέτρηση προόδου και διακυβέρνηση	116
5.2. Βελτίωση της νομοθεσίας και συμμόρφωση προς τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες στο πλαίσιο της χάραξης πολιτικής	120
5.3. Εντατικοποίηση της συνεργασίας με θεσμικά όργανα της ΕΕ και άλλα κράτη μέλη της ΕΕ και των ΗΕ	122
5.4. Στήριξη της εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής μέσω χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση	124
5.5. Υιοθέτηση καλών πρακτικών	125
5.6. Εντατικοποίηση της συνεργασίας με περιφερειακές και τοπικές αρχές	126
6. Συντονισμός και Παρακολούθηση	127
6.1. Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής και Ετήσια Σχέδια Δράσης Υπουργείων	128
6.2. Γενική Γραμματεία Συντονισμού	130
6.3. Συντονιστικός Μηχανισμός και Σημεία Αναφοράς	131
6.4. Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας	132
6.5. Συνήγορος του Πολίτη και Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου	134
6.6. Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία	135
6.7. Διαβούλευση και επικοινωνία με το αναπηρικό κίνημα και την κοινωνία των πολιτών	138
7. Σύνοψη	139

1. Όραμα και Ανάγκη για Δράση

Το Σύνταγμά μας, στο άρθρο 2, αναδεικνύει τον σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου σε πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας. Το άρθρο 4 κατοχυρώνει την ισότητα μεταξύ των Ελλήνων, η παρ. 2 του άρθρου 5 προβλέπει την θεμελιακή αρχή της μη-διάκρισης, ενώ το άρθρο 116 κατοχυρώνει τη λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών, πέραν της παρ. 2 του άρθρου 4 που προβλέπει ότι οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Επιπλέον, με την Αναθεώρηση του 2001, το Σύνταγμά μας, στην παρ. 6 του άρθρου 21, προβλέπει ρητά ότι “τα άτομα με αναπηρίες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας.” Η νοηματική σύνδεση της αξίας του ατόμου με μία θετική, πρωταρχική μάλιστα, υποχρέωση της Πολιτείας απέναντι στον άνθρωπο, όχι απλώς τον πολίτη, αντικατοπτρίζει τη δέσμευση της Ελλάδας για σεβασμό του διεθνούς δικαίου, το οποίο αποτελεί διαχρονικά όχημα της προάσπισης των δικαιωμάτων του ανθρώπου ως αυταξίας.

Η [Σύμβαση](#) των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (ΣΗΕΔΑΑ) παρουσιάζει, ως κείμενο διεθνούς δικαίου, μία κρίσιμη ιδιαιτερότητα καθώς αναγνωρίζει ότι η αναπηρία αποτελεί μια έννοια εξελισσόμενη και ότι προκύπτει από την αλληλεπίδραση μεταξύ των εμποδιζόμενων ατόμων και μιας σειράς περιβαλλοντικών φραγμών που δυσχεραίνουν την πλήρη, ισότιμη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία. Ταυτόχρονα προτάσσει μία εμπειρική προσέγγιση – όχι απλώς θεωρητική σύλληψη – των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες

παθήσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες καλεί τα κράτη να ανταποκριθούν άμεσα στην ανάγκη για δράση, αίροντας τις ανισότητες και τα εμπόδια που εγείρονται από την υφιστάμενη κοινωνική πραγματικότητα, διασφαλίζοντας την ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις πτυχές του βίου. Η διακύβευση της ευημερίας του ατόμου με αναπηρία έγκειται στους πολλαπλούς φραγμούς και συνθήκες αποκλεισμού που μπορεί να βιώνει το ίδιο ή/και η οικογένειά του σε καθημερινή βάση και σε οποιαδήποτε έκφανση. Αυτή η συνειδητοποίηση καθιστά την ανάγκη για δράση επείγουσα.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας υπολογίζει ότι 1,3 δισεκατομμύρια άνθρωποι –δηλαδή το ένα έκτο του παγκόσμιου πληθυσμού– ζουν με σοβαρή αναπηρία.¹ Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, ο αριθμός των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις υπολογίζεται ότι ανέρχεται σε 92 εκατομμύρια, δηλαδή 24,9% επί του γενικού πληθυσμού (άνω των 16 ετών).² Αντίστοιχα, σχεδόν ένα στα τέσσερα άτομα στην Ελλάδα (24,3%) δηλώνει ότι ένιωσε ‘σοβαρά περιορισμένο’ (10,2%) ή ‘μέτρια περιορισμένο’ (14,1%) στην άσκηση καθημερινών δραστηριοτήτων τουλάχιστον τους προηγούμενους έξι μήνες λόγω προβλημάτων υγείας, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό ατόμων ηλικίας άνω των 65 ετών ξεπερνά το 60%.³ Τα παραπάνω στοιχεία αποτελούν ενδείξεις υφιστάμενων αλλά και πιθανώς μελλοντικών αναγκών και μπορούν να συμβάλουν στον προγραμματισμό σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου, ενώ η

¹ Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health>.

² Ευρωπαϊκή Επιτροπή. “[European Comparative Data on Persons with Disabilities](#).” 2023. σελ. 21. Η Έκθεση χρησιμοποιεί τον δείκτη Global Activity Limitation Indicator (GALI) όπως χρησιμοποιείται στην έρευνα της Eurostat *Statistics on Income and Living Conditions (SILC)* για να καθορίσει το ποσοστό του πληθυσμού με αναπηρία. Τα ποσοστά που παρατίθενται από την έρευνα έχουν, κατά κανόνα, στρογγυλοποιηθεί στη μονάδα εκτός από περιπτώσεις που παρουσιάζονται αυτούσια.

³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. “[European Comparative Data on Persons with Disabilities](#).” 2023. σελ. 22, 24. Η Έκθεση χρησιμοποιεί τον δείκτη GALI όπως χρησιμοποιείται στην έρευνα EU-SILC για να καθορίσει το ποσοστό αναπηρίας στον γενικό πληθυσμό. Όλα τα ποσοστά που παρατίθενται από την έρευνα έχουν στρογγυλοποιηθεί στη μονάδα.

διαφοροποίηση μεταξύ των ατόμων που είναι σοβαρά περιορισμένα από τα άτομα που είναι μέτρια περιορισμένα συντελεί στην καλύτερη προτεραιοποίηση και στόχευση των πολιτικών του σήμερα.⁴

Το πλέγμα δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και αντίστοιχων υποχρεώσεων των κρατών που αποτυπώνονται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες αντανακλά τους αγώνες και τις διεκδικήσεις του αναπηρικού κινήματος για μία ζωή ισότιμη με τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας, με αξιοπρέπεια, αυτονομία, και καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. **Οι προσπάθειες για ίση συμμετοχή όλων, ωστόσο, θα έχουν καρποφορήσει όταν ο πολίτης με αναπηρία δει την καθημερινότητά του να αλλάζει ουσιαδώς, όταν Κράτος, ιδιωτικός τομέας, παραγωγικοί φορείς, κοινωνικοί εταίροι, αναπηρικό κίνημα και πολίτες γίνουν συνοδοιπόροι προς την επίτευξη ενός κοινού οράματος: της πλήρους εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Αυτό προϋποθέτει την ανεμπόδιστη, αυτόνομη και ασφαλή άσκηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις σε κάθε τομέα του κοινωνικού, πολιτικού, οικονομικού και πολιτιστικού βίου, καθώς και την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους. Αυτό είναι και το όραμα της Εθνικής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030.**

1.1. Μετάβαση από το Εθνικό Σχέδιο Δράσης 2020-2023 στην Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030

Τον Σεπτέμβριο του 2019 πραγματοποιήθηκε η 22η Σύσκεψη της αρμόδιας Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών ως προς την εφαρμογή της

⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. [“European Comparative Data on Persons with Disabilities.”](#) 2023. σελ. 21.

Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες από την Ελλάδα (εφεξής Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών). Η Επιτροπή διατύπωσε τις Τελικές Παρατηρήσεις προς τη χώρα, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η **υποχρέωση ανάπτυξης μακροπρόθεσμης εθνικής στρατηγικής.**

Το **Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία** υιοθετήθηκε από την Κυβέρνηση το 2020, με πρωτοβουλία του Συντονιστικού Μηχανισμού του ν. 4488/2017 (Α' 137). Αποτέλεσε την πρώτη οριζόντια δημόσια πολιτική, με στόχο τη δέσμευση του Κράτους για την προστασία, προάσπιση και απόλαυση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία για την περίοδο 2020-2023 και το πρώτο εγχείρημα συστηματικής μετουσίωσης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σε πράξη. Την εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης 2020-2023 ανέλαβε ειδική Τεχνική Επιτροπή με περισσότερα από εκατό μέλη, με εκπροσώπους της πολιτικής ηγεσίας, υπηρεσιακά στελέχη των Υπουργείων, καθώς και της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, με στόχο την πιο αντιπροσωπευτική εκπροσώπηση των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους στη χώρα.

Η **παρακαταθήκη της περιόδου 2020-2023** συνοψίζεται στην αναγωγή των ζητημάτων αναπηρίας σε ύψιστης προτεραιότητας δημόσια πολιτική· στη θεμελίωση της σταθερής, ουσιαστικής και συνεχούς διαβούλευσης και συνεργασίας με το αναπηρικό κίνημα και την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία· στη στενή συνεργασία της πολιτικής ηγεσίας με τα αρμόδια υπηρεσιακά στελέχη προς διασφάλιση της θεσμικής μνήμης και συνέχειας των δράσεων για την προαγωγή των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία· στην υιοθέτηση σαφών χρονοδιαγραμμάτων· στην αξιοποίηση του πληροφοριακού συστήματος παρακολούθησης της εφαρμογής δημόσιων πολιτικών της

Προεδρίας της Κυβέρνησης· και στη συστηματική λογοδοσία για την πορεία υλοποίησής του.

Στα βασικά επιτεύγματα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης 2020-2023, συγκαταλέγονται:

- η **ενεργοποίηση του Συντονιστικού Μηχανισμού** του ν. 4488/2017 για την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, με τον ορισμό σημείων αναφοράς σε όλα τα Υπουργεία, τις Περιφέρειες και τους Δήμους της χώρας,
- η **θέσπιση και συγκρότηση της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας**, ως συμβουλευτικού οργάνου υπαγόμενου στον Πρωθυπουργό, με σκοπό την προώθηση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας,
- η δημιουργία της πλήρως προσβάσιμης **Εθνικής Πύλης Αναπηρίας** και του **ψηφιακού κόμβου amea.gov.gr**, στον οποίο εκτίθεται το σύνολο των δράσεων, πολιτικών και νομοθετημάτων για την αναπηρία,
- η διοικητική **κωδικοποίηση** της πρωτογενούς και δευτερογενούς **νομοθεσίας** για την αναπηρία (έως τις 30/06/2021) σε πλήρως προσβάσιμη και εύκολα επεξεργάσιμη μορφή,
- η κατ' αρχήν **οριζόντια επέκταση**, δια του ν. 5023/2023 (Α' 34), του εύρους προστασίας της αρχής της **ίσης μεταχείρισης** σε περιπτώσεις αναπηρίας ή/και χρόνιας πάθησης, με προβλεπόμενη την έκδοση του σχετικού Προεδρικού Διατάγματος που θα καθορίζει τα αναγκαία μέτρα για την αποτελεσματική και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία ή χρόνια πάθηση,
- η ανάπτυξη ψηφιακών εργαλείων για την **παρακολούθηση και βελτίωση της προσβασιμότητας** στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον,

- η ορισμός των δικαιούχων της **κάρτας αναπηρίας** μέσω της διασύνδεσης με το Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία,
- η **διαλειτουργικότητα πληροφοριακών συστημάτων** για την άμεση διασύνδεση δεδομένων αναπηρίας και χρόνιας πάθησης,
- η θεσμοθέτηση πιλοτικού προγράμματος για την **πρώιμη παρέμβαση**,
- ο **διορισμός 6.300 εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικού προσωπικού, εξειδικευμένων σε ζητήματα αναπηρίας**,
- η θεσμοθέτηση ίδρυσης **Επιτροπής και Σχεδίου Ισότιμης Πρόσβασης Ατόμων με Αναπηρία** και ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε κάθε Α.Ε.Ι.,
- η **εκπόνηση προγραμμάτων επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση 3.000 ανέργων** από ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων και ατόμων με αναπηρία,
- η πιλοτική υλοποίηση της υπηρεσίας του **Προσωπικού Βοηθού** εντός της Περιφέρειας Αττικής και η επέκταση σε όλη την επικράτεια, καθώς και
- η πρόοδος στον τομέα της **αποϊδρυματοποίησης** με την εγκαινίαση νέων **Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης**.

Παρά τις σημαντικές βελτιώσεις και καινοτομίες που εισήχθησαν κατά την προηγούμενη περίοδο, **συνεχίζουν να υφίστανται σημαντικά εμπόδια, περιορισμοί, στρεβλώσεις και αδυναμίες**, που δυσχεραίνουν την ποιότητα ζωής των ατόμων με αναπηρία και την πλήρη απόλαυση των δικαιωμάτων τους. **Με την Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030 αλλάζουμε ταχύτητα· ενισχύουμε την εφαρμογή αρχών καλής διακυβέρνησης σε σχεδιασμό, συντονισμό, υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών για την αναπηρία· και επενδύουμε σε εργαλεία ψηφιακής διακυβέρνησης και συλλογής δεδομένων για την αναπηρία και την**

προσβασιμότητα σε όλα τα επίπεδα, στη θεσμοθέτηση διαδικασιών και στην κατάλληλη υπηρεσιακή στελέχωση προς ενίσχυση της θεσμικής μνήμης και της συνέχειας, ώστε οι αλλαγές στη διακυβέρνηση της χώρας να μην επηρεάζουν το δικαιωματικό κεκτημένο.

Στις 5 Σεπτεμβρίου 2023, ο Πρωθυπουργός κ. Κυριάκος Μητσοτάκης συναντήθηκε στο Μέγαρο Μαξίμου με τον Πρόεδρο, κ. Ιωάννη Βαρδακαστάνη, και αντιπροσωπεία της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία. Στη συνάντηση έλαβαν επίσης μέρος, από την πλευρά της Κυβέρνησης, ο αρμόδιος για τον Συντονιστικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία Υπουργός Επικρατείας, κ. Σταύρος Παπασταύρου, η Υπουργός Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, κα. Σοφία Ζαχαράκη, και ο βουλευτής Επικρατείας της Νέας Δημοκρατίας, κ. Γιώργος Σταμάτης. Κατά τη συζήτηση, εξετάσθηκαν τρόποι ολοκλήρωσης, βελτίωσης και διεύρυνσης των εμβληματικών δράσεων της προηγούμενης περιόδου και εκφράστηκε η πρόθεση κατάρτισης ενός οδικού χάρτη για τα επόμενα χρόνια και εποικοδομητικής συνεργασίας με το αναπηρικό κίνημα σε αυτή την κατεύθυνση.

Στις 13 Νοεμβρίου 2023, ο αρμόδιος για τον Συντονιστικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία Υπουργός Επικρατείας κ. Σταύρος Παπασταύρου, και η Υπουργός Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, κα. Σοφία Ζαχαράκη, διοργάνωσαν συνάντηση με θέμα «Σχεδιάζουμε ένα καλύτερο σήμερα με όλους, για όλους». Στη συνάντηση συμμετείχαν ο Πρόεδρος της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας, κ. Κωνσταντίνος Στεφανίδης, ο Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, κ. Ιωάννης Βαρδακαστάνης, καθώς και εκπρόσωποι 30 εθνικών και περιφερειακών αναπηρικών Ομοσπονδιών και φορέων. Επίκεντρο της συνάντησης, η οποία έλαβε χώρα στην αίθουσα του Υπουργικού Συμβουλίου στο Μέγαρο Μαξίμου, αποτέλεσε

το σχέδιο της δομής της Εθνικής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030.

Στις 4 Δεκεμβρίου 2023, με αφορμή την Εθνική και Παγκόσμια Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία, ο Πρωθυπουργός κ. Κυριάκος Μητσοτάκης, ο Υπουργός Επικρατείας, κ. Σταύρος Παπασταύρου, και σχεδόν σύσσωμο το Υπουργικό Συμβούλιο συμμετείχαν στη συνάντηση διαλόγου της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, με θέμα «Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία: Εθνική Στρατηγική 2024-2030». Οι συμμετέχοντες Υπουργοί τοποθετήθηκαν κατά τις θεματικές ενότητες της ημερίδας, συζητώντας τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στους αντίστοιχους τομείς ευθύνης τους. Επισημάνθηκε, έτσι, το γεγονός ότι οι προκλήσεις είναι τέτοιας σημασίας και εντάσεως, ώστε να απαιτείται συνολική, συστηματική, και οριζόντια αντιμετώπιση από την πλευρά της Πολιτείας.

Οι ανωτέρω δράσεις σηματοδοτούν ορόσημα για τη σταθερή και συνεχή διαβούλευση και συνεργασία της Κυβέρνησης με το εθνικό αναπηρικό κίνημα, με στόχο τη συμμετοχή του στη διαδικασία διαμόρφωσης **της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία της χώρας μας, που περιλαμβάνει φιλόδοξους και ρεαλιστικούς στόχους σε όλα τα πεδία αρμοδιοτήτων του συνόλου των Υπουργείων, ενώ συγκεκριμενοποιεί τις υποχρεώσεις της Πολιτείας ως προς την υλοποίησή τους.**

2. Αρχές και Πυλώνες

Η Ελληνική Πολιτεία αναγνωρίζει την ισότητα, την ελευθερία, την κοινωνική δικαιοσύνη, τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη διαφορετικότητα και τη μη-διάκριση ως θεμελιακές της αξίες, οι οποίες, ως εκ τούτου, αποτελούν τη βάση της Εθνικής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

2024-2030. Η θεώρηση της αναπηρίας που υιοθετεί η Εθνική Στρατηγική και το σύνολο των δράσεων που την συγκροτούν βασίζεται στο δικαιωματικό μοντέλο νοσηματοδότησής της, ακολουθώντας τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, η οποία αναφέρει ότι: «η αναπηρία προκύπτει από την αλληλεπίδραση μεταξύ των εμποδιζόμενων προσώπων και των περιβαλλοντικών εμποδίων και των εμποδίων συμπεριφοράς που παρεμποδίζει την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία, σε ίση βάση με τους άλλους.».

Εντός αυτού του αξιακού πλαισίου, η Εθνική Στρατηγική, υιοθετώντας τις γενικές αρχές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών, δομείται στη βάση τριών θεμελιωδών αρχών: (1) του **καθολικού σχεδιασμού** και της **προσβασιμότητας**, ως βασική μεθοδολογία υλοποίησης, (2) της **ετερογένειας της αναπηρίας** και (3) της ανάγκης καταπολέμησης των **πολλαπλών και διαθεματικών διακρίσεων**.

Ο **καθολικός σχεδιασμός** (universal design) κατά τη δημιουργία αγαθών, υπηρεσιών, εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και υποδομών και η **οριζόντια ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας** (disability mainstreaming) κατά την ανάπτυξη νομοθετημάτων, διαδικασιών, πολιτικών και μέτρων, αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο της Εθνικής Στρατηγικής. Η πλήρης συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία σε όλα τα κοινωνικό-πολιτικά πεδία αποτελεί τη βασική της πυξίδα. Η **προσβασιμότητα** (accessibility) σε όλες της τις εκφάνσεις αποτελεί αυτοτελές δικαίωμα, αλλά και αναγκαία συνθήκη για την άσκηση των υπόλοιπων δικαιωμάτων και για την ισότιμη και πλήρη συμμετοχή των ατόμων

με αναπηρία στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο.⁵ Η παρεμπόδιση -ακούσια ή εκούσια- που αποτρέπει την πρόσβαση σε υποδομές και εξοπλισμούς, αγαθά και υπηρεσίες, ενημέρωση, επικοινωνία και πληροφόρηση, διαδικασίες και πολιτικές, σε κάθε περίπτωση, συμπεριλαμβανομένων και των έκτακτων συνθηκών, σε κάθε αστική, ημιαστική και αγροτική περιοχή, αποτελεί στην πράξη αναίρεση θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Λαμβάνοντας υπόψη την **ετερογένεια της αναπηρίας** (diversity of disability), δημιουργείται η ανάγκη για τη συσχέτιση των στρατηγικών, πολιτικών και μέτρων, με όλες τις μορφές της αναπηρίας (σωματικές, κινητικές, ψυχοκοινωνικές, νοητικές/γνωστικές/αναπτυξιακές και αισθητηριακές) και τις χρόνιες παθήσεις ή/και περιπτώσεις συνδυασμών αυτών (πολλαπλές αναπηρίες), ορατές και μη, προσωρινές και μόνιμες, καθώς και για τη συσχέτιση όλων των παραπάνω διαστάσεων της αναπηρίας με την ηλικία. Μέσω της έννοιας αυτής, η Εθνική Στρατηγική συμπεριλαμβάνει τις **πολλαπλές και διαθεματικές διακρίσεις** ως βάση, επί της οποίας στοιχειοθετείται η απαίτηση -πέραν των οριζόντων παρεμβάσεων- για αυξημένες και στοχευμένες προσαρμογές για την ουσιαστική άσκηση και απόλαυση δικαιωμάτων, όταν υφίστανται πολλαπλές και διασταυρωμένες ιδιότητες ευαλωτότητας και μορφές διακρίσεων στο ίδιο πρόσωπο. Η προαγωγή των δικαιωμάτων των ατόμων με πολλαπλές αναπηρίες, των παιδιών με αναπηρία, των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία, των Ρομά με αναπηρία, των αιτούντων άσυλο και δικαιούχων διεθνούς προστασίας με αναπηρία, καθώς και όλων των ατόμων με αναπηρία που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικά ομάδες λόγω φυλής, θρησκευτικών πεποιθήσεων, εθνοτικής καταγωγής, σεξουαλικού

⁵ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η προσβασιμότητα ως ανθρώπινο δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες.» <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52013IE3000>.

προσανατολισμού, ταυτότητας, έκφρασης, χαρακτηριστικών φύλου ή/και οικογενειακής κατάστασης, χρήζει αυξημένης μέριμνας για την επίτευξη μιας κοινωνίας ίσων ευκαιριών, ισότιμης πρόσβασης και συμμετοχής.

2.1. Η Εθνική Στρατηγική και η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021-2030

Η Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, 2024-2030 ακολουθεί το πρότυπο της [Ευρωπαϊκής Στρατηγικής «Ένωση Ισότητας: Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021-2030»](#) ως προς τη φιλοσοφία της, τη βασική της διάρθρωση και το περιεχόμενό της. Εναρμονίζεται με τις βασικές αρχές του Ευρωπαϊκού κεκτημένου, συντάσσεται με τους [Ευρωπαϊκούς δείκτες παρακολούθησης](#) όπως αυτοί αναπτύσσονται στο πλαίσιο υλοποίησης της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής και αξιοποιεί τα στατιστικά στοιχεία για την αναπηρία που συλλέγονται και υπόκεινται επεξεργασία από όλους τους αρμόδιους φορείς, την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) και το Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας της ΕΣΑμεΑ. Παράλληλα, η Εθνική Στρατηγική αντλεί άμεσα και ρητά από την Ευρωπαϊκή Στρατηγική την υιοθέτηση της παρουσίασης συγκεκριμένων δράσεων υλοποίησης και την αναγνώριση ορισμένων ως 'Εμβληματικών Δράσεων'. Η Εθνική Στρατηγική ενσωματώνει τους βασικούς πυλώνες πολιτικής όπως η προσβασιμότητα, η αποϊδρυματοποίηση και η δημιουργία συνθηκών αυτόνομης και ανεξάρτητης διαβίωσης στη βάση της ισότητας και της μη-διάκρισης. Επομένως, η Ευρωπαϊκή Στρατηγική «Ένωση Ισότητας: Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021-2030» αποτελεί πυξίδα για την Εθνική Στρατηγική, ενώ παράλληλα ορίζει το ευρύτερο πλαίσιο αξιών και βασικών πολιτικών στόχων που διέπουν την Εθνική Στρατηγική.

Η Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030 αναγνωρίζει ότι ο τελικός σκοπός, δηλαδή η επίτευξη της **πλήρους συμπερίληψης** των ατόμων με αναπηρία στη βάση των επιταγών της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, απαιτεί μια **ολιστική προσέγγιση οριζόντιων και στοχευμένων μέτρων**, με στόχο την άρση εμποδίων και φραγμών σε κάθε τομέα πολιτικής, όπως αποτυπώνεται στο σύνολο των παρακάτω Πυλώνων, Στόχων και Δράσεων. Εντός αυτής της ολιστικής προσέγγισης, και υπό την στοχοθεσία της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής, η Εθνική Στρατηγική αναγνωρίζει ως βασική στοχοθεσία, με ορίζοντα το 2030, **έξι πυλώνες στρατηγικής προτεραιότητας**:

1. **Καθολική προσβασιμότητα**
2. **Ανεξάρτητη διαβίωση** στην κοινότητα
3. **Πρόσβαση στην υγεία**
4. **Συμπερίληψη στην εκπαίδευση** σε όλες τις βαθμίδες
5. **Πρόσβαση στην εργασία**
6. **Ορατότητα** των ατόμων με αναπηρία και **ευαισθητοποίηση** της κοινωνίας

Οι πέντε πυλώνες στρατηγικής προτεραιότητας **εξειδικεύονται σε ένα σύνολο 26 συγκεκριμένων στόχων**, που με τη σειρά τους διαμορφώνονται από **170 στοχευμένες δράσεις** –εκ των οποίων **22 χαρακτηρίζονται ως εμβληματικές**– οι οποίες, αθροιστικά, καλύπτουν το σύνολο των εκφάνσεων της ισότιμης συμμετοχής στον κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό και πολιτιστικό βίο της χώρας και για σημαντικό μέρος των οποίων ήδη υπάρχει εξασφαλισμένη

χρηματοδότηση από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους άνω των 600 εκατομμυρίων ευρώ.

Για την εγγύηση υλοποίησης των δράσεων, η Εθνική Στρατηγική παρουσιάζει ανά πυλώνα ή υπο-ενότητα αυτού ένα **σύνολο 80 συγκεκριμένων δεικτών**, με στόχο την παρακολούθηση και αξιολόγηση της Στρατηγικής, καθώς και την εξασφάλιση διαφάνειας και λογοδοσίας.

Βασικός σκοπός της Εθνικής Στρατηγικής είναι η **διπλή σύγκλιση**, δηλαδή η υλοποίηση δράσεων που θα επιφέρουν απτά και μετρήσιμα αποτελέσματα ως προς τη **σταθερή μείωση -με στόχο την εξάλειψη- των διαφορών που υφίστανται τα άτομα με αναπηρία στους σχετικούς εθνικούς και ευρωπαϊκούς δείκτες που αποτυπώνουν το επίπεδο διαβίωσης, πρόσβασης και ισότητας** ως προς:

(1) άτομα με αναπηρία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κατά μέσο όρο, και

(2) τον γενικό πληθυσμό εντός της χώρας.

Η ελαχιστοποίηση και η οριστική απαλοιφή των περιορισμών, εμποδίων και φραγμών που υφίστανται τα άτομα με αναπηρία κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αποτελεί βασικό στόχο της Εθνικής Στρατηγικής για το 2030.

Για να επιτευχθούν οι στόχοι που τίθενται στους πρώτους πέντε πυλώνες στρατηγικής προτεραιότητας, κρίνεται αναγκαία η ύπαρξη μιας οριζόντιας πολιτικής με στόχο την αύξηση της ορατότητας των ατόμων με αναπηρία και την ενδυνάμωση του αναπηρικού κινήματος, καθώς και την αφύπνιση, ευαισθητοποίηση, και ενημέρωση τόσο της κοινωνίας όσο και της Δημόσιας

Διοίκησης. Για αυτό το λόγο, πέρα των στοχευμένων δράσεων ενημέρωσης, επιμόρφωσης και κατάρτισης σε συγκεκριμένους τομείς της Δημόσιας Διοίκησης (δράσεις που εξειδικεύονται εντός των πρώτων πέντε πυλώνων), συμπεριλαμβάνονται ως διακριτός πυλώνας πολιτικής οι οριζόντιες, καθολικές δράσεις που στοχεύουν στην εξάλειψη των συμπεριφορικών εμποδίων κατά των ατόμων με αναπηρία. Η αλλαγή αντιλήψεων, η άρση των διακρίσεων και η απαλοιφή στερεοτύπων αποτελούν απαραίτητα στοιχεία στην μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία.

Η Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, 2024-2030:

- **αποτελεί εγγύηση της συνέχειας και της διαρκούς διεύρυνσης και εμπάθυνσης** του αποτυπώματος των βασικών δράσεων που ολοκληρώθηκαν κατά την περίοδο 2020-2023, όπως ο Προσωπικός Βοηθός, η [Εθνική Πύλη Αναπηρίας](#) και η καταγραφή και αξιολόγηση κατά την υλοποίηση βελτιώσεων προσβασιμότητας κτιρίων δημοσίου ενδιαφέροντος σε όλη την Επικράτεια,
- ανανεώνει την προγραμματική δέσμευση του Πρωθυπουργού, κ. Κυριάκου Μητσοτάκη, και **εισάγει νέες, τολμηρές μεταρρυθμίσεις**, με έμφαση στην εξάλειψη εμποδίων και στην πληρέστερη προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία σε όλα τα πεδία και επίπεδα διακυβέρνησης,
- καλεί σε δράση και συντονίζει το **σύνολο των Υπουργείων, των εποπτευόμενων φορέων τους και την Τοπική Αυτοδιοίκηση** σε επίπεδο Περιφερειών και Δήμων, για την καθολική υλοποίηση του συνόλου των δράσεων που παρουσιάζονται,
- αναπτύσσει **συνέργειες με εθνικές στρατηγικές και εθνικά σχέδια δράσης**, όπως την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και

- Μείωση της Φτώχειας, την Εθνική Στρατηγική για την Αποϊδρυματοποίηση, την Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων, το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών, τη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού, καθώς και με διεθνείς και ευρωπαϊκές πολιτικές, όπως την Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών, το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0, και το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ),
- αναγνωρίζοντας τη γεωγραφική ιδιαιτερότητα της χώρας, καθώς και την ανάγκη παροχής ποιοτικών υπηρεσιών στο σύνολο της επικράτειας, καθιστά ως **οριζόντια προτεραιότητα** τον σχεδιασμό, συντονισμό, υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων σε **ακριτικές περιοχές, νησιωτικές, ορεινές και με χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα.**

3. Στόχοι, Δράσεις και Δείκτες

Ακολουθεί η ανάπτυξη ανά πυλώνα πολιτικής των στόχων, δράσεων και δεικτών της Εθνικής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030, κατά το πρότυπο που θέτει η Ευρωπαϊκή Στρατηγική και η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και με ενσωμάτωση, κατά το δυνατόν αυτούσιας, της διατύπωσης της στοχοθεσίας που πηγάζει ευθέως από τις Τελικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

■ 3.1. Πυλώνας I: Καθολική προσβασιμότητα

Η προσβασιμότητα αποτελεί **αυτοτελές δικαίωμα** αλλά και **θεμέλιο άσκησης και απόλαυσης δικαιωμάτων**, αυτονομίας, ασφάλειας και ισότητας. Στόχος της Εθνικής Στρατηγικής είναι να ενισχύσει τη συνοχή των πολιτικών για την

προσβασιμότητα σε όλες τις μορφές, σε αστικές, ημιαστικές και αγροτικές περιοχές, σε συνήθεις και έκτακτες συνθήκες, για να εξασφαλιστεί η απρόσκοπτη, αυτόνομη και ισότιμη πρόσβαση για όλους τους πολίτες χωρίς διακρίσεις σε όλες τις εκφάνσεις του κοινωνικού, οικονομικού, πολιτικού και πολιτιστικού βίου μέσω υποδομών, υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών), αγαθών, πολιτικών και διαδικασιών, κατάλληλων για όλους, χωρίς αποκλεισμούς. Η πλήρης άρση κάθε είδους εμποδίων αποτελεί τη βασική προϋπόθεση, χάρη στην οποία τα άτομα με αναπηρία/χρόνια πάθηση μπορούν να ασκήσουν και να απολαύσουν τα δικαιώματά τους.

Η ψηφιακή προσβασιμότητα διαδραματίζει κρίσιμο και οριζόντιο ρόλο στην εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030, παρέχοντας ισότητα ευκαιριών και συμμετοχής σε όλες τις δραστηριότητες της κοινωνίας. Η Εθνική Στρατηγική συμπορεύεται με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική και τις ευρωπαϊκές πολιτικές στη δέσμευση να προάγει τον ψηφιακό μετασχηματισμό και τη διάθεση ψηφιακών υπηρεσιών χωρίς αποκλεισμούς, με τρόπο προσβάσιμο για τα άτομα με αναπηρία. Παράλληλα, η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025, το εθνικό στρατηγικό κείμενο για την ψηφιακή ανάπτυξη της χώρας, όχι μόνο αναγνωρίζει την ψηφιακή προσβασιμότητα ως πολιτική, κοινωνική και ηθική προτεραιότητα στις Τεχνολογίες Πληροφορικής Επικοινωνιών, αλλά την αναδεικνύει ως οριζόντια παρέμβαση. Στο πλαίσιο της ψηφιακής μετάβασης της χώρας, η Ελλάδα επιδιώκει να διασφαλίσει πλήρη ψηφιακή προσβασιμότητα σε όλες τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες και πλατφόρμες, με την ενσωμάτωση καθολικής προσβασιμότητας στο διαδικτυακό περιεχόμενο, στα ψηφιακά συγγράμματα και στις ηλεκτρονικές εφαρμογές για όλους, ανεξάρτητα από το είδος της αναπηρίας.

Το σύνολο των δράσεων για την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία απορρέει από:

α) την παρ. 14 των Τελικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την Ελλάδα, που καλεί τη χώρα να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την προσβασιμότητα του δομημένου περιβάλλοντος, των αγαθών και υπηρεσιών, ιδίως, δε, του συστήματος μεταφορών, στις αστικές και αγροτικές περιοχές, καθώς και την παρ. 33 που καλεί τη χώρα να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την εξασφάλιση πρόσβασης στην πληροφορία,

β) τα άρθρα 9 και 21 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την προσβασιμότητα και την ελευθερία της έκφρασης και της γνώμης και την πρόσβαση στην πληροφορία, και

γ) τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την προσβασιμότητα και τη συμπερίληψή της σε χρηματοδοτικά εργαλεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και της ενσωμάτωσης της διάστασης της προσβασιμότητας σε όλες τις συναφείς πολιτικές και δράσεις.

Προς τον σκοπό αυτό και την επίτευξη των παρακάτω στόχων, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

- 1. Εμβληματική δράση Πυλώνα Ι: Σχεδιασμός και εφαρμογή του Εθνικού Συστήματος Πιστοποίησης της Καθολικής Προσβασιμότητας και καθιέρωση του Εθνικού Σήματος Προσβασιμότητας.**

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υπουργείο Ανάπτυξης και όλα τα Υπουργεία σε συνεργασία με τον Υπουργό Επικρατείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

Δείκτης παρακολούθησης

- Συνολικός αριθμός και ποσοστό επιχειρήσεων και εγκαταστάσεων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα που φέρουν το **Εθνικό Σήμα Προσβασιμότητας**.

Στόχος Ι.1: Ανεμπόδιστη πρόσβαση στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για τη βελτίωση της προσβασιμότητας του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, που αφορούν α) τη βελτίωση του υφιστάμενου σχετικού θεσμικού πλαισίου και την ανάπτυξη προδιαγραφών, κατευθυντηρίων οδηγιών και λοιπών εργαλείων για τη φυσική προσβασιμότητα, β) την άρση χρόνιων παθογενειών ή/και ελλείψεων, γ) στοχευμένες παρεμβάσεις προσβασιμότητας για τη βελτίωση της καθημερινότητας των ατόμων με αναπηρία, και δ) σχετικές δράσεις επιμόρφωσης, κατάρτισης και ευαισθητοποίησης.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

2. Εμβληματική δράση Στόχου Ι.1: Προώθηση προγραμμάτων δημιουργίας **προσβάσιμων κατοικιών** στο πλαίσιο του προγράμματος “**Διαβιώ κατ’ οίκον**” καθώς και προγραμμάτων χρηματοδότησης

παρεμβάσεων προσβασιμότητας σε κατοικίες με στόχο την ενίσχυσης της ανεξάρτητης και αυτόνομης διαβίωσης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

3. Βελτίωση του θεσμικού πλαισίου της προσβασιμότητας στο δομημένο περιβάλλον, που διασφαλίζει την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία σε υπηρεσίες που στεγάζονται σε κτίρια υφιστάμενα προ του 2012, καθιερώνοντας τον θεσμό παροχής **εναλλακτικής εξυπηρέτησης** σε περιπτώσεις τεκμηριωμένης αδυναμίας προσαρμογής των κτιρίων αυτών και ενισχύοντας το δίκτυο της Κεντρικής και των Περιφερειακών Επιτροπών Προσβασιμότητας.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2024**

4. Έκδοση τεχνικών οδηγιών προσβασιμότητας για όλες τις ειδικές εγκαταστάσεις (π.χ. παιδικές κατασκηνώσεις, αθλητικές εγκαταστάσεις κ.λπ.) και χρήσεις (π.χ. δομές υγείας όλων των βαθμίδων, πολιτιστικά κτίρια όπως θέατρα/κινηματογράφοι κ.λπ.), διατηρητέα κτίρια, παραδοσιακούς οικισμούς καθώς και το φυσικό περιβάλλον.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σε συνεργασία με Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Υπουργείο Πολιτισμού, Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

5. Υλοποίηση παρεμβάσεων για τη διασφάλιση της **προσβασιμότητας στο φυσικό περιβάλλον**, με αύξηση του αριθμού προσβάσιμων παραλιών και τη δημιουργία προσβάσιμων υποδομών σε **ορεινούς προορισμούς** και χώρους φυσικού κάλλους.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υπουργείο Τουρισμού, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την υλοποίηση σχεδίου προσβασιμότητας σε συγκεκριμένους ορεινούς προορισμούς έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

6. Υλοποίηση παρεμβάσεων διασφάλισης της **φυσικής προσβασιμότητας σε όλα τα δημόσια κτίρια** (όπως κτίρια δομών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και νοσοκομεία, κτίρια εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων, δικαστήρια, αστυνομικά τμήματα, σωφρονιστικά καταστήματα, κτίρια παροχής υπηρεσιών σε κοινό, δημαρχεία, εφορίες κ.λπ.) της κεντρικής, αποκεντρωμένης και τοπικής διοίκησης και αυτοδιοίκησης και των εποπτευόμενων φορέων τους.

Φορείς υλοποίησης: Όλα τα Υπουργεία, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την υλοποίηση παρεμβάσεων προσβασιμότητας σε πιλοτικό επίπεδο σε 100 κτήρια έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

7. Προώθηση προγραμμάτων **προσβάσιμων γειτονιών** με υλοποίηση των παρεμβάσεων που προκύπτουν από τα **Σχέδια Αστικής Προσβασιμότητας**, για την εξασφάλιση της προσβασιμότητας σε υπαίθριους κοινόχρηστους χώρους, συμπεριλαμβανομένων παιδικών χαρών και άλλων χώρων αναψυχής, δικτύων πεζής μετακίνησης, οδεύσεων διαφυγής και άλλων υποδομών.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υπουργείο Εσωτερικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως [Δεκέμβριο 2030](#)

8. Εξασφάλιση **φυσικής προσβασιμότητας σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και άλλα σημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος** με παράλληλη προώθηση της ψηφιακής προσβασιμότητας των καναλιών επικοινωνίας των χώρων αυτών.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Πολιτισμού, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως [Δεκέμβριο 2030](#)

9. Ανάπτυξη κατευθυντήριων οδηγιών και υλοποίηση παρεμβάσεων για τη δημιουργία **“αλυσίδων προσβασιμότητας”** σε τουριστικούς προορισμούς, ώστε τα άτομα με αναπηρία να μετακινούνται και απολαμβάνουν ανεμπόδιστα και κατά το δυνατόν αυτόνομα χώρους αρχαιολογικού, πολιτιστικού, φυσικού και εν γένει τουριστικού ενδιαφέροντος, μέσω της εκπόνησης και υλοποίησης του **Σήματος Προσβάσιμου Τουριστικού Προορισμού**.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Τουρισμού, Υπουργείο Πολιτισμού, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Υπουργείο Εσωτερικών και Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο τον ορισμό προδιαγραφών του Σήματος Προσβάσιμου Τουριστικού Προορισμού έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

10. Τροποποίηση πλαισίου αδειοδότησης αθλητικών εγκαταστάσεων ούτως ώστε να συμπεριλαμβάνεται ως αναγκαία προϋπόθεση η προσβασιμότητά τους από άτομα με αναπηρία.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

11. Δημιουργία πλήρως προσβάσιμης ψηφιακής εφαρμογής, η οποία θα παρέχει συνολική παρακολούθηση και ενημέρωση πολιτών και επισκεπτών αναφορικά με προσβάσιμες διαδρομές ανά δήμο.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υπουργείο Εσωτερικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

12. Κατάρτιση μηχανικών, αρχιτεκτόνων και πολεοδόμων επί θεμάτων προσβασιμότητας και καθολικού σχεδιασμού του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος για τα άτομα με αναπηρία.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων κατάρτισης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτες παρακολούθησης

- Ποσοστό **νοικοκυριών** με μέλος με αναπηρία που έχουν **πραγματοποιήσει αναγκαίες παρεμβάσεις προσβασιμότητας** στην κατοικία του νοικοκυριού.
- Πλήθος **Δήμων που υλοποίησαν** τις παρεμβάσεις που προβλέπονταν στα Σχέδια Αστικής Προσβασιμότητας.
- Συνολικός **αριθμός παρεμβάσεων σε υποδομές σε επίπεδο Δήμων**, συμπεριλαμβανομένων του πλήθους ραμπών σε πεζοδρόμια και δημοτικά κτίρια, του πλήθους οδωνυμικών πινακίδων και σημάνσεων σε δημοτικά κτίρια με σήμανση Braille και προσβάσιμων φαναριών, μεταξύ άλλων (στο πλαίσιο Παρακολούθησης Επιδόσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του ν. 5056/2023, Α' 163).
- Πλήθος και ποσοστό κτιρίων **του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα** που έγιναν πλήρως προσβάσιμα (ή κατ' εξαίρεση μερικώς προσβάσιμα σε περιπτώσεις διατηρητέων κτιρίων) ανά έτος, χρήση (π.χ. μουσείο, αθλητική εγκατάσταση, δομή υγείας, δημόσια Υπηρεσία, σχολείο κ.λπ.) και φορέα αρμοδιότητας (π.χ. Υπουργείο, Περιφέρεια, Δήμος).
- Πλήθος και ποσοστό **προσβάσιμων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων**.
- Πλήθος προσβάσιμων **παραλιών**.
- Πλήθος προσβάσιμων **υποδομών ορεινών προορισμών**.

Στόχος Ι.2: Διασφάλιση προσβασιμότητας μεταφορικών συστημάτων

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για τη βελτίωση της προσβασιμότητας όλων των μεταφορικών συστημάτων, που αφορούν α) τη

βελτίωση του υφιστάμενου σχετικού θεσμικού πλαισίου και ανάπτυξη προδιαγραφών, κατευθυντήριων οδηγιών και λοιπών εργαλείων για την πρόσβαση στις μεταφορές, β) τη βελτίωση της προσβασιμότητας των υποδομών και μεταφορικών μέσων, γ) την προώθηση διαδικασιών και στοχευμένων εξυπηρετήσεων για τη βελτίωση της κινητικότητας των ατόμων με αναπηρία και δ) σχετικές δράσεις επιμόρφωσης, κατάρτισης και ευαισθητοποίησης.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

13. Εμβληματική δράση Στόχου 1.2: Ένταξη των παροχών της **κάρτας διοδίων** των δικαιούχων ατόμων με αναπηρία στην Εθνική Κάρτα Αναπηρίας, ώστε να απλουστευθεί η διαδικασία διέλευσής τους αλλά και να τύχουν όλων των ισχυουσών ευνοϊκών ρυθμίσεων χρέωσης.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, και Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2025**

14. Ενίσχυση των νομοθετικών προβλέψεων για την προσβασιμότητα όλων των μεταφορικών συστημάτων, με στόχο την απρόσκοπτη εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα, βάσει του **κανονιστικού πλαισίου για τα δικαιώματα των επιβατών και της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών.**

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

15. Αναμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου για το **Δελτίο Στάθμευσης ατόμων με αναπηρία** και ενσωμάτωση της Οδηγίας του **Ευρωπαϊκού Δελτίου Στάθμευσης** για τα άτομα με αναπηρία, με στόχο τον εκσυγχρονισμό της διαδικασίας χορήγησης του δελτίου και τη διεύρυνση των δικαιούχων, καθώς και την αποσύνδεσή του από το όχημα και από τον κυλινδρισμό του οχήματος.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

16. Θεσμοθέτηση προϋποθέσεων ίδρυσης **κέντρων αξιολόγησης ικανότητας και προετοιμασίας οδήγησης για άτομα με κινητικές αναπηρίες ή περιορισμένη κινητικότητα** από φυσικά πρόσωπα ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου σε όλη την επικράτεια.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

17. Αναβάθμιση του στόλου των **δημόσιων αστικών λεωφορείων και αστικών ΚΤΕΛ** σε μεγάλα αστικά κέντρα με δυνατότητα εξυπηρέτησης ατόμων με αναπηρία, ανάπτυξη ειδικής υπηρεσίας εξυπηρέτησης ατόμων με αναπηρία και αναμόρφωση του πλαισίου υπεραστικών και αστικών οδικών επιβατικών μεταφορών.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την κυκλοφορία 440 νέων λεωφορείων έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

18. Βελτίωση της προσβασιμότητας στο σύνολο των **επιβατηγών πλοίων και λιμένων** της χώρας.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ολοκλήρωση σχεδίου προσβασιμότητας για τους λιμένες της χώρας έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

19. Διασφάλιση της προσβασιμότητας σε όλους τους **σιδηροδρομικούς σταθμούς, τις υποδομές και τους συρμούς, με πλήρη συμμόρφωση με τις τεχνικές προδιαγραφές διαλειτουργικότητας.**

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ολοκλήρωση σχεδίου προσβασιμότητας για τους σιδηροδρομικούς σταθμούς της χώρας έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

20. Εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων και αύξηση των καθορισμένων **Σημείων Παροχής Συνδρομής** ατόμων με αναπηρία ή/και μειωμένη κινητικότητα στο σύνολο των **αερολιμένων** της χώρας, καθώς και αναβάθμιση των ιστοσελίδων των αερολιμένων για να είναι πλήρως προσβάσιμες.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

21. Υλοποίηση **προγραμμάτων επιμόρφωσης** επί θεμάτων σχετικών με την αναπηρία, τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και τρόπους/τεχνικές επικοινωνίας και εξυπηρέτησης αυτών, για στελέχη που εργάζονται

στους τομείς των μεταφορών και ασχολούνται με το σχεδιασμό ή/και έρχονται σε επαφή με επιβάτες.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων επιμόρφωσης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτες παρακολούθησης

- **Συνολικός αριθμός και ποσοστό προσβάσιμων υποδομών** (π.χ. λιμάνια, αερολιμένες, εγκαταστάσεις, σταθμοί κλπ.) και μέσων μαζικής μεταφοράς (λεωφορεία/τρόλεϊ, συρμοί μετρό/τραμ/τρένα/επιβατηγά πλοία) ανά είδος.
- **Συνολικός αριθμός και ποσοστό εργαζομένων** στον τομέα των μεταφορών που έχουν **επιμορφωθεί** και πιστοποιηθεί σε θέματα ατόμων με αναπηρία ανά φορέα.
- **Συνολικός αριθμός Δελτίων Στάθμευσης** ατόμων με αναπηρία που εκδόθηκαν.
- **Συνολικός αριθμός κέντρων αξιολόγησης** ικανότητας και προετοιμασίας οδήγησης για άτομα με κινητικά προβλήματα που ιδρύθηκαν και συνολικός αριθμός ατόμων που εξυπηρετήθηκαν.

Στόχος Ι.3: Επέκταση ψηφιακής προσβασιμότητας

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για τη βελτίωση της ψηφιακής προσβασιμότητας που αφορούν α) τη βελτίωση του υφιστάμενου σχετικού θεσμικού πλαισίου, β) την ανάπτυξη μελετών, εργαλείων και οδηγών, γ) την ανάπτυξη στοχευμένων προσβάσιμων ψηφιακών εφαρμογών για τη βελτίωση

της καθημερινότητας των ατόμων με αναπηρία και δ) σχετικές δράσεις επιμόρφωσης, κατάρτισης και ευαισθητοποίησης.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

22. Εμβληματική δράση Στόχου I.3: Υλοποίηση πλέγματος δράσεων (π.χ. μελέτες εφαρμογής και μεθοδολογίας αξιολόγησης, ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος αξιολόγησης και παρακολούθησης ψηφιακής προσβασιμότητας κ.ά.) για την εξασφάλιση της **ψηφιακής προσβασιμότητας ιστοτόπων, διαδικτυακών υπηρεσιών** και εφαρμογών για φορητές συσκευές του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, σε πλήρη εναρμόνιση με Ευρωπαϊκές Οδηγίες, με στόχο όλες οι ψηφιακές υπηρεσίες να είναι φιλικές προς όλους τους χρήστες και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης σε συνεργασία με όλα τα Υπουργεία

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την εκπόνηση κατευθυντήριων γραμμών ψηφιακής προσβασιμότητας και μεθοδολογία αξιολόγησης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

23. Επικαιροποίηση και διάχυση του Οδηγού Προσβασιμότητας για ιστοτόπους και εφαρμογές για φορητές συσκευές των οργανισμών της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

24. Διεξαγωγή δειγματοληπτικής παρακολούθησης συμμόρφωσης ιστοτόπων και εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργανισμών της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης με τη χρήση αυτοματοποιημένων και χειροκίνητων δοκιμών (manual testing), καθώς και με τη συμμετοχή χρηστών, συμπεριλαμβανομένων χρηστών με αναπηρία για τη διενέργεια δοκιμών ευχρηστίας (usability testing).

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ολοκλήρωση μεθοδολογίας αξιολόγησης προσβασιμότητας ιστοτόπων και εφαρμογών έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

25. Επέκταση και διασφάλιση της προσβασιμότητας του ψηφιακού συστήματος προξενικών υπηρεσιών για την εξ αποστάσεως πρόσβαση ατόμων με αναπηρία σε αυτές.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εξωτερικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ολοκλήρωση σχεδιασμού προσβασιμότητας για τις προξενικές αρχές της χώρας έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

26. Υλοποίηση επιμορφωτικών προγραμμάτων για τη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων τουλάχιστον 2.400 ατόμων με αναπηρία.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

27. Επέκταση επιμορφωτικών προγραμμάτων κατάρτισης και πιστοποίησης στελεχών Δημόσιας Διοίκησης στη θεματική της ψηφιακής προσβασιμότητας.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Υπουργείο Εσωτερικών - Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ)

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων επιμόρφωσης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτες παρακολούθησης

- Συνολικός **αριθμός ιστοτόπων** και εφαρμογών για φορητές συσκευές ανά φορέα αρμοδιότητας που συμμορφώνονται στις απαιτήσεις προσβασιμότητας με το ισχύον ευρωπαϊκό πρότυπο (επίπεδο συμμόρφωσης τουλάχιστον AA, βάσει ενιαίας μεθόδου αξιολόγησης, σύμφωνα με τα προτεινόμενα εργαλεία του οργανισμού World Wide Web Consortium-W3C και της πρωτοβουλίας Web Accessibility Initiative-WAI).
- Κατάταξη της χώρας μας σε **διεθνείς δείκτες** συγκριτικής αξιολόγησης της προόδου των κρατών στην εφαρμογή της **ψηφιακής προσβασιμότητας** για άτομα με αναπηρία.
- Ποσοστό ατόμων με σοβαρή και μέτρια αναπηρία (16 ετών και άνω) που διαθέτουν **σύνδεση στο διαδίκτυο**.
- Ποσοστό ατόμων που **δεν αντιμετωπίζουν εμπόδια στη χρήση ιστοσελίδων** ή ψηφιακών εφαρμογών δημόσιων φορέων με βάση τη βαρύτητα της αναπηρίας (Πηγή: [Eurostat](#)).
- Συνολικός **αριθμός δημοσίων υπαλλήλων** που ολοκληρώνουν επιμορφωτικά προγράμματα για την ψηφιακή προσβασιμότητα.

Στόχος Ι.4: Διασφάλιση προσβασιμότητας υπηρεσιών και αγαθών

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για τη βελτίωση της προσβασιμότητας υπηρεσιών και αγαθών που αφορούν α) τη βελτίωση του υφιστάμενου σχετικού θεσμικού πλαισίου, β) την ανάπτυξη προδιαγραφών, κατευθυντήριων οδηγιών και λοιπών εργαλείων για την προσβασιμότητα υπηρεσιών και αγαθών και γ) την προώθηση διαδικασιών για τη διασφάλιση παροχής συμπεριληπτικών υπηρεσιών.

Προς αυτό τον σκοπό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

28. Εμβληματική δράση Στόχου Ι.4: Ανάπτυξη εργαλείων υποστήριξης (όπως οδηγιών, προδιαγραφών, λιστών ελέγχου κ.λπ.) των υπόχρεων ελεγκτικών μηχανισμών αλλά και των κατασκευαστών, αντιπροσώπων, εισαγωγέων και διανομέων αγαθών και παρόχων υπηρεσιών **για την υλοποίηση των προβλέψεων του ν. 4994/2022 (Α' 215)** για την προσβασιμότητα υπηρεσιών και αγαθών.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Ανάπτυξης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

29. Ανάπτυξη κατευθυντήριων οδηγιών και εργαλείων για την υποστήριξη δημόσιων φορέων ως προς την εφαρμογή των προβλεπόμενων στην εθνική και ενωσιακή νομοθεσία υποχρεώσεων σε σχέση με την προσβασιμότητα κατά τις **διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων** και την κατάρτιση των αναθετουσών αρχών, ώστε να προβαίνουν στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων αγαθών ή υπηρεσιών με γνώμονα την προσβασιμότητα.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Ανάπτυξης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

30. Ανάπτυξη θεσμικού πλαισίου που θα συνδέει την αδειοδότηση λειτουργίας επιχειρήσεων πάσης φύσεως που παρέχουν υπηρεσίες σε κοινό, με την υποχρέωση διασφάλισης της προσβασιμότητας υποδομών και υπηρεσιών.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Ανάπτυξης με συναρμόδια Υπουργεία

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

Δείκτης παρακολούθησης

- Συνολικός αριθμός εργαλείων υποστήριξης για την υλοποίηση των προβλέψεων για την προσβασιμότητα υπηρεσιών και αγαθών.

■ 3.2. Πυλώνας II: Ανεξάρτητη διαβίωση στην κοινότητα

Η ανεξάρτητη διαβίωση, συνοδευόμενη από **ποιοτικές κοινωνικές υπηρεσίες**, προσβάσιμη και χωρίς αποκλεισμούς στέγαση και ενισχυμένη κοινωνική οικονομία αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αξιοπρεπή διαβίωση όλων των ατόμων με αναπηρία. Σημαντικές τομές έχουν συντελεστεί σε αυτή την κατεύθυνση κατά την προηγούμενη τετραετία: ο Προσωπικός Βοηθός και το νέο πλαίσιο για τις Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης είναι ενδεικτικά παραδείγματα. Με την Εθνική Στρατηγική αλλάζουμε ταχύτητα και οικοδομούμε ένα ισχυρό πλαίσιο για την ανάπτυξη της ανεξάρτητης διαβίωσης: **ενισχύονται οι παρεχόμενες υπηρεσίες σε επίπεδο τοπικής κοινότητας**, του φυσικού, δηλαδή, περιβάλλοντος διαβίωσης του ατόμου, με στόχο την **αποϊδρυματοποίηση** και τη **βελτίωση της καθημερινότητάς του**· **εδραιώνεται η κοινωνική προστασία**· εξασφαλίζεται **αυξημένη προστασία σε καταστάσεις κινδύνου**· παρέχονται καλύτεροι **μηχανισμοί προστασίας από τη βία**

και την κακομεταχείριση· βελτιώνεται η **πρόσβαση στη δικαιοσύνη και τη νομική προστασία**· διασφαλίζονται αυξημένα εχέγγυα προστασίας για τις **γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία**· ενισχύεται η συμμετοχή στη **δημοκρατική διαδικασία**· βελτιώνεται η **πρόσβαση στον πολιτισμό, τον αθλητισμό, και τον τουρισμό**.

Προς τον σκοπό αυτό και την επίτευξη των παρακάτω στόχων, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

31. Εμβληματική δράση Πυλώνα II: Επέκταση εφαρμογής της **Κάρτας Αναπηρίας**, διασύνδεσή της με τις πάσης φύσεως παροχές που δικαιούνται τα άτομα με αναπηρία, ενσωμάτωση σε αυτήν όλων των σχετικών καρτών (π.χ. Κάρτα Φιλάθλου για άτομα με αναπηρία), αναβάθμιση των χαρακτηριστικών της και ενσωμάτωση της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για την **Ευρωπαϊκή Κάρτα Αναπηρίας**.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Υπουργείο Εσωτερικών.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

Στόχος II.1: Ανάπτυξη της ανεξάρτητης διαβίωσης, αποϊδρυματοποίηση και ενίσχυση των υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας

Η ανεξάρτητη διαβίωση και η ένταξη στην κοινότητα προϋποθέτει τόσο την **ελευθερία όσο και την ισότητα ως προς τη δυνατότητα επιλογής του τόπου διαμονής και του τρόπου ζωής**: που, πώς και με ποιο/ποια πρόσωπα διαβιούν τα άτομα με αναπηρία αποτελεί κεφαλαιώδους σημασίας έκφραση του δικαιώματος στην ανεξάρτητη διαβίωση. Στόχος της Εθνικής Στρατηγικής είναι η προαγωγή του δικαιώματος αυτού και η διαμόρφωση των βέλτιστων δυνατών συνθηκών για την απόλαυσή του.

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για την ανάπτυξη της ανεξάρτητης διαβίωσης, την αποϊδρυματοποίηση και την ενίσχυση των υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, κατά τρόπο που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις, που αφορούν α) τη βελτίωση του υφιστάμενου σχετικού θεσμικού πλαισίου και ανάπτυξη προδιαγραφών, κατευθυντήριων οδηγιών και λοιπών σχετικών εργαλείων, β) την άρση χρόνιων παθογενειών ή/και ελλείψεων στον τομέα, γ) στοχευμένες παρεμβάσεις προς όφελος των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις και δ) σχετικές δράσεις επιμόρφωσης, κατάρτισης και ευαισθητοποίησης.

Το σύνολο των δράσεων για την ανεξάρτητη διαβίωση και την ενίσχυση των υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας των ατόμων με αναπηρία απορρέουν από:

α) την παρ. 29 των Τελικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την Ελλάδα, που καλεί τη χώρα να προωθήσει την αποϊδρυματοποίηση σε όλα τα επίπεδα, παράλληλα με την ενεργό εμπλοκή των ατόμων με αναπηρία, μέσω των

αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων, στην εκπόνηση στρατηγικών και προγραμμάτων αυτόνομης διαβίωσης που θα παρέχουν προσβάσιμες κοινοτικές υπηρεσίες, ειδικά στο τοπικό επίπεδο,

β) τα άρθρα 19, 20, 26 και 30 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την ανεξάρτητη διαβίωση και την ένταξη στην κοινωνία, την κινητικότητα του ατόμου, την αποκατάσταση και επαναποκατάσταση, και τη συμμετοχή στο κοινωνικό και πολιτιστικό γίνεσθαι, και

γ) τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής σχετικά με την επαρκή παροχή κατάλληλων υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, στέγασης και τεχνικών βοηθημάτων, καθώς και την ικανοποιητική διαθεσιμότητα υπηρεσιών όσον αφορά τη στήριξη των οικογενειών και την προσωπική βοήθεια, μεταξύ άλλων στον τομέα της ψυχικής υγείας, τόσο σε αστικές όσο και σε αγροτικές περιοχές με αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, της τεχνητής νοημοσύνης και της ρομποτικής για τον σχεδιασμό επιτόπιων και απομακρυσμένων υπηρεσιών, ειδικά προσαρμοσμένων στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

32. Εμβληματική δράση Στόχου II.1: Επέκταση της εφαρμογής της υπηρεσίας του **Προσωπικού Βοηθού** στο σύνολο της επικράτειας και αξιολόγηση της υπηρεσίας.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

33. Βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου για την ανεξάρτητη διαβίωση και την ένταξη στην κοινότητα, με στόχο την εύρεση προσβάσιμης στέγασης με υπηρεσίες υποστηριζόμενης διαβίωσης εντός της κοινότητας ή τη δυνατότητα των ατόμων με αναπηρία να εξακολουθήσουν να ζουν στην κατοικία τους.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

34. Επανασχεδιασμός και εφαρμογή οδικού χάρτη για την αποϊδρυματοποίηση με νέες θεσμικές παρεμβάσεις και ενέργειες, που αντλούν από βέλτιστες πρακτικές.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

35. Αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου και επέκταση του θεσμού των Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ) και των Δομών Ημιαυτόνομης Διαβίωσης και μετάβαση σε αυτές ατόμων από το κλειστό πλαίσιο ιδρυματικής φροντίδας.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

36. Διασφάλιση της ενεργού εμπλοκής των ατόμων με αναπηρία, της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία και επιμέρους οργανώσεων ατόμων με αναπηρία και χρόνια πάθηση, στην εκπόνηση στρατηγικών και προγραμμάτων αυτόνομης διαβίωσης που θα παρέχουν προσβάσιμες κοινοτικές υπηρεσίες, ειδικά σε τοπικό επίπεδο.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

37. Υποστήριξη των περιφερειακών και τοπικών αρχών στις πολιτικές **αποϊδρυματοποίησης και ανεξάρτητης διαβίωσης**, ιδίως σε απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

38. Υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση **προγράμματος επαγγελματικής αναδοχής** με κατάρτιση ειδικού προγράμματος εκπαίδευσης επαγγελματιών αναδόχων.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2025**

39. Εξασφάλιση **προσβάσιμης κοινωνικής στέγασης** χωρίς αποκλεισμούς για τα άτομα με αναπηρία, με ιδιαίτερη μέριμνα για τις ανάγκες των παιδιών, των ηλικιωμένων και των αστέγων με αναπηρία (σωματική, νοητική ή ψυχική).

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

40. Εξασφάλιση και βελτίωση στη βάση αξιολόγησης της πρόσβασης σε ποιοτικές, προσβάσιμες, προσωποκεντρικές και **οικονομικά προσιτές κοινωνικές υπηρεσίες σε τοπικό επίπεδο**, ιδίως σε απομακρυσμένες ή αγροτικές περιοχές με χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα.

Φορείς υλοποίησης: Όλα τα υπουργεία

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ολοκλήρωση μεθοδολογίας αξιολόγησης προβασιμότητας έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

41. Επέκταση και ενίσχυση του προγράμματος Βοήθεια στο Σπίτι.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εσωτερικών

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό ενίσχυσης του προγράμματος έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτες παρακολούθησης

- Συνολικός αριθμός **ωφελούμενων του προγράμματος του Προσωπικού Βοηθού** (σε μηνιαία βάση και δωδεκάμηνη αναγωγή).
- Συνολικός αριθμός **ατόμων και παιδιών με αναπηρία που διαβιούν σε δομές ιδρυματικού τύπου/κλειστής φροντίδας**.
- **Αριθμός ατόμων και παιδιών με αναπηρία που μετέχουν και αριθμός παιδιών με αναπηρία που εξέρχονται από προγράμματα αποϊδρυματοποίησης**.
- **Αριθμός παιδιών με αναπηρία σε αναδοχή σε σχέση με το σύνολο των αναδόχων**.
- Συνολικός **αριθμός Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης** και συνολικός αριθμός ατόμων που διαμένουν σε αυτές.
- **Ποσοστό νοικοκυριών με μέλη άτομα που χρήζουν φροντίδας/υποστήριξης λόγω χρόνιας πάθησης, αναπηρίας ή μεγάλης ηλικίας, που δηλώνουν ως κύριο τρόπο κάλυψης των αναγκών φροντίδας τη χρήση υπηρεσιών φροντίδας ή βοήθειας κατ' οίκον που προσφέρονται δωρεάν από το κράτος (π.χ. πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι»).**

- Συνολικό **επίπεδο ικανοποίησης** των ατόμων με αναπηρία από την κατοικία τους, με βάση τη βαρύτητα της αναπηρίας τους (Πηγή: [Eurostat](#)).
- Συνολική ετήσια **δαπάνη του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι»**.

Στόχος II.2: Ενίσχυση συστημάτων κοινωνικής προστασίας

Η επαρκής **κοινωνική προστασία αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εξασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης** των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους. Για τον λόγο αυτό, η ενίσχυση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας της χώρας αποτελεί βασικό στόχο της Εθνικής Στρατηγικής. Το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία που αντιμετωπίζουν **σοβαρές υλικές στερήσεις ανέρχεται σε 18% έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου 9%**. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τον εγχώριο και Ευρωπαϊκό πληθυσμό χωρίς αναπηρία ανέρχονται στο 16% και 5% αντίστοιχα.⁶ Το επιδοματικό μοντέλο στην Ελλάδα και **το σύνολο των ειδικών επιδομάτων έχουν εξασφαλίσει ότι το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ανέρχεται στο 18% έναντι 17% του πληθυσμού χωρίς αναπηρία, σημειώνοντας ένα από τα μικρότερα χάσματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.**⁷ Το ποσοστό των γυναικών με αναπηρία που αντιμετωπίζουν σοβαρές υλικές στερήσεις, ωστόσο, είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο των ανδρών και ανέρχεται στο 19% έναντι 16%.⁸

Στον παρόντα Στόχο εντάσσονται δράσεις που συντελούν στη δημιουργία ποιοτικών συστημάτων κοινωνικής προστασίας μέσω (α) της δημιουργίας του εθνικού κέντρου αναπηρίας και τη στελέχωσή του με ειδικά εκπαιδευμένο

⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. [“European Comparative Data on Persons with Disabilities.”](#) 2023. σελ. 161-162.

⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. [“European Comparative Data on Persons with Disabilities.”](#) 2023. σελ. 146-147.

⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. [“European Comparative Data on Persons with Disabilities.”](#) 2023. σελ. 162.

προσωπικό και (β) τη συστηματοποίηση και τον εξορθολογισμό κανόνων ασφάλισης, φορολογίας, και παροχών.

Το σύνολο των δράσεων για την κοινωνική προστασία των ατόμων με αναπηρία απορρέουν από:

α) την παρ. 41 των Τελικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την Ελλάδα, που καλεί τη χώρα προς αναμόρφωση των σχετικών νομοθετικών διατάξεων και πρακτικών που αφορούν προνοιακά επιδόματα, παροχές, συντάξεις και φοροαπαλλαγές για τα άτομα με αναπηρία, εναρμονίζοντας τους υπάρχοντες κανόνες και καταργώντας κανόνες και πρακτικές που παράγουν διακρίσεις (συμπεριλαμβανομένων αυτών που υπάρχουν στο σύστημα πιστοποίησης της αναπηρίας), την εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του υπάρχοντος πλαισίου κοινωνικής προστασίας, καθώς και την ανάπτυξη πρόσθετων μέτρων για τη διασφάλιση επαρκούς βιοτικού επιπέδου για τα άτομα με αναπηρία,

β) το άρθρο 28 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για τη διασφάλιση επαρκούς βιοτικού επιπέδου και κοινωνικής προστασίας και

γ) τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής σχετικά με τον καθορισμό μέτρων για την περαιτέρω αντιμετώπιση των ελλείψεων στην κοινωνική προστασία για τα άτομα με αναπηρία, ώστε να περιοριστούν οι ανισότητες, μεταξύ άλλων με την αποζημίωση των επιπρόσθετων δαπανών που σχετίζονται με την αναπηρία.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

42. Εμβληματική δράση Στόχου II.2: Ίδρυση και συγκρότηση εθνικού κέντρου αναπηρίας με καθολική ανάληψη της αξιολόγησης και πιστοποίησης της αναπηρίας στη χώρα. Η ίδρυση εθνικού κέντρου αναπηρίας θα συνοδευτεί: α) από την οργανική μεταφορά του Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (σήμερα στον e-ΕΦΚΑ) στον νέο φορέα, β) την ταυτόχρονη κατάργηση της αρμοδιότητας της πιστοποίησης της αναπηρίας από κάθε άλλη επιτροπή, γ) την υπαγωγή στο κέντρο του Ειδικού Σώματος Ιατρών ΚΕΠΑ με στόχο την ολιστική προσέγγιση των ζητημάτων αναπηρίας, καθώς και τη μείωση του διοικητικού κόστους και της γραφειοκρατίας και δ) την εποπτεία χορήγησης της (Ευρωπαϊκής) Κάρτας Αναπηρίας και του Ψηφιακού Μητρώου Ατόμων με Αναπηρία και κάθε άλλο σχετικό μητρώο.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Υπουργείο Εσωτερικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

43. Εμβληματική δράση Στόχου II.2: Σύνταξη Ενιαίου Κανονισμού Αναπηρίας του e-ΕΦΚΑ, ως αυτοτελούς δράσης στο πλαίσιο του έργου δημιουργίας ενιαίου κανονισμού ασφάλισης και παροχών για το σύνολο των ενταχθέντων στον e-ΕΦΚΑ φορέων.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

44. Συγκρότηση Ειδικού Σώματος Ιατρών ΚΕΠΑ, με υπερδιπλασιασμό των διαθέσιμων ιατρών και προσθήκη νέων ειδικοτήτων και εξειδικεύσεων, με στόχο την αύξηση στην ταχύτητα έκδοσης πιστοποιήσεων και την αναβάθμιση της ποιότητας εξυπηρέτησης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2024

45. Εκπαίδευση του Ειδικού Σώματος Ιατρών ΚΕΠΑ και διοικητικού προσωπικού, μέσω αναγνωρισμένου φορέα επιμόρφωσης για τις επιτροπές αξιολόγησης αναπηρίας με στόχο την ενημέρωσή του για το ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο και την ισχύουσα νομοθεσία, τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας και τους ενδεδειγμένους τρόπους επικοινωνίας με άτομα με αναπηρία.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως Δεκέμβριο 2030

46. Αναμόρφωση φορολογικού πλαισίου για άτομα με αναπηρία, με στόχο τον εξορθολογισμό και την περαιτέρω ενίσχυση της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Φορέας Υλοποίησης: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2026

47. Δημιουργία μητρώου παροχών αναπηρίας όπου κάθε πολίτης θα μπορεί να βρίσκει συγκεντρωμένες όλες τις παροχές αναπηρίας όλων των Υπουργείων και των φορέων τους, καθώς και όλες τις δομές για άτομα με αναπηρία της χώρας, με σύνδεση των προσφερόμενων παροχών με την Κάρτα Αναπηρίας και διασφάλιση της διαλειτουργικότητας με τα πληροφοριακά συστήματα για τη νόμιμη μετανάστευση και τους αιτούντες άσυλο.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης με τη συνεργασία όλων των Υπουργείων

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

48. Ανάπτυξη εθνικού μητρώου διερμηνέων στην ελληνική νοηματική γλώσσα προς αξιοποίηση στην ποινική, πολιτική και διοικητική διαδικασία.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Υπουργείο Δικαιοσύνης και άλλα Υπουργεία

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

49. Ενίσχυση παρεχόμενων υπηρεσιών των Κέντρων Κοινότητας.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

- Ποσοστό ατόμων με και χωρίς αναπηρία (16-64 ετών) και ποσοστό ατόμων με και χωρίς αναπηρία ηλικίας 65+ σε **κίνδυνο φτώχειας ή σε κοινωνικό αποκλεισμό**, με ανάλυση ανά βαρύτητα αναπηρίας (σοβαρή/μέτρια) και φύλο.
- **Χάσμα κινδύνου φτώχειας ή/και αποκλεισμού** μεταξύ ατόμων με αναπηρία και ατόμων χωρίς αναπηρία ηλικίας 16-64 ετών και ηλικίας 65+ (η διαφορά στο ποσοστό πληθυσμού με σοβαρή αναπηρία σε κίνδυνο φτώχειας ή σε κοινωνικό αποκλεισμό και στο ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή σε κοινωνικό αποκλεισμό χωρίς αναπηρία με ανάλυση και ανά περιφέρεια).
- **Πλήθος δικαιούχων οικονομικών ενισχύσεων λόγω αναπηρίας ανά κατηγορία επιδόματος.**
- **Πλήθος ωφελούμενων αναπηρικών συντάξεων** ανά είδος σύνταξης. (Πηγή: [Eurostat](#))
- **Ύψος δαπανών κοινωνικής προστασίας για την αναπηρία ανά κάτοικο.** (Πηγή: [Eurostat](#))
- Αριθμός **ιατρών ΚΕΠΑ** και διοικητικού προσωπικού που έχουν λάβει επιμόρφωση στη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας και τους ενδεδειγμένους τρόπους επικοινωνίας με άτομα με αναπηρία.

Στόχος II.3: Διασφάλιση προστασίας σε καταστάσεις κινδύνου και έκτακτων ανθρωπιστικών αναγκών

Οι καταστάσεις κινδύνου από φυσικές καταστροφές, όπως πυρκαγιές και πλημμύρες, τείνουν να αυξάνονται τόσο σε αριθμό όσο και σε ένταση ως αποτέλεσμα της **κλιματικής κρίσης**. Σε αυτές τις περιπτώσεις είναι επιτακτικό

η Πολιτεία να μεριμνά για τα άτομα με αναπηρία και να διασφαλίζει ότι υπάρχουν οι κατάλληλοι μηχανισμοί για τον εντοπισμό και την προστασία τους. Εξίσου σημαντική είναι η διασφάλιση της προστασίας των ατόμων με αναπηρία που βρίσκονται σε έκτακτες ανθρωπιστικές ανάγκες.

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για την αντιμετώπιση συνθηκών κινδύνου και έκτακτων ανθρωπιστικών καταστάσεων, κατά τρόπο που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις που αφορούν α) τη βελτίωση του υφιστάμενου σχετικού θεσμικού πλαισίου και ανάπτυξη προδιαγραφών, κατευθυντήριων οδηγιών και λοιπών σχετικών εργαλείων, β) την άρση χρόνιων παθογενειών ή/και ελλείψεων στον τομέα, γ) στοχευμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση της προστασίας των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις και δ) σχετικές δράσεις επιμόρφωσης, κατάρτισης και ευαισθητοποίησης, τόσο των αρμοδίων Υπηρεσιών όσο και των ίδιων των ατόμων με αναπηρία.

Το σύνολο των δράσεων για την εμπέδωση της προστασίας των ατόμων με αναπηρία σε καταστάσεις κινδύνου και ανθρωπιστικής ανάγκης απορρέουν από:

α) την παρ. 16 των Τελικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την Ελλάδα, που καλεί τη χώρα μας στη λήψη πλέγματος μέτρων, με στόχο την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στη στήριξη που απαιτείται για τη διασφάλιση της προστασίας των ατόμων με αναπηρία σε καταστάσεις κινδύνου και της προσβασιμότητας σε δομές έκτακτης ανάγκης,

β) το άρθρο 11 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για τις καταστάσεις κινδύνου και έκτακτων ανθρωπιστικών αναγκών, και

γ) τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής σχετικά με την ανάγκη προετοιμασίας για καταστάσεις φυσικών καταστροφών, όπως πυρκαγιές και πλημμύρες, με στόχο την προστασία των ατόμων με αναπηρία.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

50. Εμβληματική δράση Στόχου II.3: Αναμόρφωση των σχεδίων έκτακτης ανάγκης κατά την παροχή βοήθειας πολιτικής προστασίας και των μέτρων ανάκτησης σε όλα τα επίπεδα, μέσω κατάρτισης ψηφιακών καταλόγων στοιχείων επικοινωνίας ατόμων με αναπηρία, με προηγούμενη ρητή τους συναίνεση.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2026

51. Ανάπτυξη δράσεων για την εγγύηση της ασφάλειας και της προστασίας των ατόμων με αναπηρία, ιδίως, δε, των ανηλίκων, σε κέντρα υποδοχής και δομές φιλοξενίας.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2030 με πρώτο ορόσημο την ανάπτυξη προδιαγραφών ασφαλείας και προστασίας ατόμων με αναπηρία στα κέντρα υποδοχής έως τον Δεκέμβριο 2025.

52. Παροχή συνδρομής σε Έλληνες πολίτες με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις κατά τη διάρκεια καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στο εξωτερικό, συμπεριλαμβανομένων εκκενώσεων και επιχειρήσεων επαναπατριsmού, μέσω λειτουργίας ειδικής πλήρως προσβάσιμης ψηφιακής πλατφόρμας, όπου θα καταγράφονται αιτήματα Ελλήνων πολιτών στο εξωτερικό και ομογενών, με στόχο την **καθοδήγηση και αρωγή τους.**

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εξωτερικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

53. Εφαρμογή του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, με μέριμνα ιδίως για τους ευάλωτους αιτούντες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας και με τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων για τα άτομα με αναπηρία.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

54. Ενίσχυση συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο, με στόχο τη συνεχή κατάρτιση υπευθύνων προστασίας και διερμηνέων που διαχειρίζονται αιτήσεις ευάλωτων ατόμων, συμπεριλαμβανομένων ατόμων με αναπηρία.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

55. Υλοποίηση εκστρατειών ενημέρωσης και εκπαίδευσης για τον σεισμικό κίνδυνο και την ανάγκη κατάρτισης σχεδίων έκτακτης ανάγκης, ειδικά σε σχολικές μονάδες, με ενσωματωμένη τη διάσταση της αναπηρίας.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 εκστρατειών ενημέρωσης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

56. Δράσεις ενημέρωσης και εκπαίδευσης των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις για την καλύτερη προετοιμασία τους και τον τρόπο δράσης σε περίπτωση έκτακτων καταστάσεων.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων ενημέρωσης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτες παρακολούθησης

- Πλήθος **επικαιροποιημένων καταλόγων στοιχείων επικοινωνίας** ανά Περιφερειακή ενότητα και Δήμο και συνολικός αριθμός ατόμων με αναπηρία που συγκαταλέγονται σε αυτούς.
- Πλήθος καταρτισμένων **Σχεδίων Έκτακτης Ανάγκης** που λαμβάνει ρητώς υπόψη τη διάσταση της αναπηρίας.

- **Αριθμός και ποσοστό προσωπικού του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου που έχει λάβει επιμόρφωση σε θέματα αντιμετώπισης των ατόμων με αναπηρία/χρόνια πάθηση και των δικαιωμάτων τους.**

Στόχος II.4: Αυξημένη προστασία από τη βία, την εκμετάλλευση και την κακομεταχείριση

Η προστασία των ατόμων με αναπηρία από τη βία, την εκμετάλλευση και την κακομεταχείριση αποτελεί βασική στόχευση της Πολιτείας, με στόχο τη μείωση -και εν τέλει την εξάλειψη- κάθε μορφής βίας. Ιδιαίτερο βάρος δίνεται όταν περιστατικά ασκούνται εντός δομών υπό την εποπτεία της Πολιτείας όπου τα άτομα που την υφίστανται έχουν περιορισμένους τρόπους άσκησης των νομικών δικαιωμάτων τους. Εξίσου σημαντικός είναι ο ενεργός ρόλος της Πολιτείας στην προστασία των ατόμων με αναπηρία από μορφές εκμετάλλευσης, βίας και κακομεταχείρισης από τρίτα πρόσωπα.

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για την προστασία των ατόμων με αναπηρία από τη βία, την εκμετάλλευση και την κακομεταχείριση που αφορούν: α) τη βελτίωση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου, β) την άρση χρόνιων παθογενειών ή/και ελλείψεων, γ) δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, επιμόρφωσης και κατάρτισης.

Το σύνολο των δράσεων για την εμπέδωση της ασφάλειας των ατόμων με αναπηρία απορρέουν από:

α) τις παρ. 25 και 27 των Τελικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την Ελλάδα, μέσω των οποίων καλείται η χώρα μας να λάβει σύνολο μέτρων, με στόχο την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στη στήριξη που απαιτείται για

την ελευθερία και την ασφάλεια του ατόμου και της απαλλαγής από μορφές εκμετάλλευσης, κακομεταχείρισης και βίας,

β) τα άρθρα 15, 16, και 17 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την ελευθερία και ασφάλεια του ατόμου, την απαλλαγή από βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία και την απαλλαγή από την εκμετάλλευση, τη βία και την κακομεταχείριση, και της προστασίας της ακεραιότητας του ατόμου, και

γ) τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής σχετικά με την ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων των θυμάτων βίας, εκμετάλλευσης και κακομεταχείρισης, ιδιαίτερα των πλέον ευάλωτων.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

57. Ενίσχυση και εφαρμογή μέτρων ασφαλείας και μηχανισμών παρακολούθησης ενάντια στην κακομεταχείριση στα ιδρύματα και κάθε είδους εγκαταστάσεις όπου βρίσκονται άτομα με αναπηρία, διασφαλίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι τυχόν τραυματισμοί που ενδεχομένως υφίστανται τα άτομα με αναπηρία στα εν λόγω ιδρύματα και τις εγκαταστάσεις καταγράφονται συστηματικά και γνωστοποιούνται στις αρμόδιες αρχές παρακολούθησης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ανάπτυξη μεθοδολογίας και συστήματος καταγραφής περιπτώσεων κακομεταχείρισης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

58. επικαιροποίηση των Κανονισμών Ασφαλείας Σωφρονιστικών Καταστημάτων και των Καταστημάτων Κράτησης προς βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

59. Εφαρμογή μέτρων εξατομικευμένης στήριξης των φυλακισμένων και κρατούμενων με αναπηρία, με σκοπό την κάλυψη των αναγκών τους.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την εκπόνηση σχεδίου και υλοποίηση πιλοτικών παρεμβάσεων για την παροχή στήριξης σε φυλακισμένους και κρατούμενους με αναπηρία έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

60. Προτυποποίηση των πρωτοκόλλων ενεργειών των αστυνομικών υπηρεσιών, που χειρίζονται υποθέσεις με θύματα άτομα με αναπηρία ή επιλαμβάνονται αιτημάτων παροχής συνδρομής, στο πλαίσιο των ιδιαίτερων αναγκών, της ευαλωτότητάς τους και της αυξημένης ανάγκης αποτελεσματικής προστασίας τους.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

61. Έκδοση εγχειριδίου και εκπαιδευτικού υλικού για ζητήματα επικοινωνίας, ευαλωτότητας και εξυπηρέτησης ατόμων με αναπηρία για χρήση από την Ελληνική Αστυνομία.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

62. Ενίσχυση της κατάρτισης των αστυνομικών, ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών, ιατρικού και άλλου προσωπικού για τις μεθόδους αντιμετώπισης της βίας, συμπεριλαμβανομένης της εκμετάλλευσης, καταναγκαστικής επαιτείας και τέλεσης λευκών γάμων, κατά των ατόμων με αναπηρία και ειδικά κατά των κοριτσιών και γυναικών με αναπηρία.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη σε συνεργασία με Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας και Υπουργείο Υγείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων κατάρτισης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτες παρακολούθησης

- **Αριθμός και ποσοστό προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας και των σωφρονιστικών καταστημάτων που έχει λάβει επιμόρφωση στη δικαιοματική προσέγγιση της αναπηρίας και σε ενδεδειγμένους τρόπους αντιμετώπισης των ατόμων με αναπηρία.**

Στόχος II.5: Καλύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη

Ακρογωνιαίο λίθο για την άσκηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία αποτελούν η απρόσκοπτη πρόσβαση και πλήρης συμμετοχή τους στη δικαιοσύνη και η παροχή νομικής βοήθειας. Η πρόσβαση στη δικαιοσύνη καθίσταται ύψιστης προτεραιότητας, καθώς εξασφαλίζει τη θεσμική οδό για την

προστασία των ατόμων με αναπηρία σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων τους.

Στον παρόντα Στόχο εντάσσονται δράσεις για την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στη δικαιοσύνη που αφορούν: α) τη βελτίωση και αναθεώρηση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου, β) την άρση χρόνιων παθογενειών ή/και ελλείψεων, γ) στοχευμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στη δικαιοσύνη και δ) δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, επιμόρφωσης και κατάρτισης.

Το σύνολο των δράσεων για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη και την ενίσχυση της νομικής προστασίας απορρέουν από:

α) τις παρ. 18 και 20 των Τελικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την Ελλάδα, μέσω των οποίων καλείται η χώρα μας να λάβει πλέγμα μέτρων, όπως οι ψηφιακές διευκολύνσεις, η βελτίωση και προσαρμογή των υποδομών και η λήψη των αναγκαίων θεσμικών παρεμβάσεων, με στόχο την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στη στήριξη που απαιτείται για τη διασφάλιση του δικαιώματος στην ισότητα ενώπιον του νόμου και την άσκηση της δικαιοπρακτικής τους ικανότητας, καθώς και την κατάλληλη κατάρτιση των λειτουργών και συλλειτουργών της δικαιοσύνης,

β) τα άρθρα 12 και 13 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, που αναγνωρίζουν την ισότητα ενώπιον του νόμου και το δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη και

γ) τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής σχετικά με την ανάγκη άρσης νομικών εμποδίων, την προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων, ιδιαίτερα των πλέον ευάλωτων, την ψηφιοποίηση των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης, την αναβάθμιση της κατάρτισης των επαγγελματιών του νομικού κλάδου και τη συμμετοχή ατόμων με αναπηρία υπό την επαγγελματική τους ιδιότητα ως δικαστών, εισαγγελέων και δικηγόρων.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

63. Εμβληματική δράση Στόχου II.5: Αναθεώρηση του συστήματος υποκαθιστάμενης λήψης αποφάσεων με το καθεστώς της υποστηριζόμενης λήψης αποφάσεων, που σέβεται την αυτονομία, τη θέληση και τις προτιμήσεις του ατόμου, στη βάση βέλτιστων διεθνών πρακτικών.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Δικαιοσύνης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

64. Ενίσχυση της πρόσβασης στις νομικές υπηρεσίες και στη νομική βοήθεια, σε δωρεάν βοηθητικές τεχνολογίες και σε ποιοτική μετάφραση και διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα, στη γραφή Braille και σε άλλες εναλλακτικές μορφές, με δωρεάν παροχή τους σε όλα τα στάδια των αστικών, ποινικών και διοικητικών διαδικασιών.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Δικαιοσύνης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την υλοποίηση πιλοτικών δράσεων προσβασιμότητας σε νομικές υπηρεσίες έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

65. Ψηφιοποίηση των δικαστικών συστημάτων, σύμφωνα με το ισχύον ευρωπαϊκό εναρμονισμένο πρότυπο και με γνώμονα τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για άτομα με αναπηρία.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Δικαιοσύνης, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

66. Ενίσχυση των μέτρων για την άρση εμποδίων στη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία ως επαγγελματιών στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Δικαιοσύνης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

67. Υιοθέτηση δικονομικών εγγυήσεων για την ενίσχυση της στήριξης και προστασίας ευάλωτων ενηλίκων και ανηλίκων, όπως τα άτομα με σωματική, νοητική ή ψυχική αναπηρία, που έχουν πέσει θύματα εγκληματικών ενεργειών.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Δικαιοσύνης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ολοκλήρωση σχεδίου προτεινόμενων δικονομικών εγγυήσεων έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

68. Ενίσχυση της κατάρτισης των δικαστών, δικηγόρων, δικαστικών γραμματέων και υπαλλήλων επιβολής του νόμου στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Δικαιοσύνης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων κατάρτισης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτες παρακολούθησης

- Αριθμός ατόμων με αναπηρία που **στερούνται τυπικά τη δικαιοπρακτική τους ικανότητα** (είτε πλήρως είτε μερικώς).
- Αριθμός και ποσοστό **προσωπικού των δικαστικών υπηρεσιών** (δικαστών και δικαστικών υπαλλήλων), που έχει λάβει επιμόρφωση στη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας και σε ενδεδειγμένους τρόπους αντιμετώπισης των ατόμων με αναπηρία.

Στόχος II.6: Ενδυνάμωση γυναικών με αναπηρία

Στην παρ. 2 του άρθρου 4 του Συντάγματος ορίζεται η ισότητα των φύλων: “οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις.” Η πλήρης ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στα ζητήματα αναπηρίας αποτελεί βασική στρατηγική στόχευση της Πολιτείας, καθώς, όπως δείχνουν σχετικοί δείκτες, οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία βρίσκονται συχνά σε πιο δυσμενείς συνθήκες σε σχέση με τους άνδρες με αναπηρία. Αυτή η διαφορά επιβάλλει, πέραν των οριζόντιων πολιτικών για τα άτομα με αναπηρία, και ένα σύνολο στοχευμένων δράσεων για τις γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία με ακόμα περισσότερη έμφαση

σε αυτές που υφίστανται **πολλαπλές και διαθεματικές διακρίσεις**, όπως οι γυναίκες Ρομά με αναπηρία ή οι γυναίκες αιτούσες άσυλο με αναπηρία.

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για τις γυναίκες με αναπηρία που αφορούν: α) τη βελτίωση των πολιτικών και των προγραμμάτων για την ισότητα των φύλων, β) την καταπολέμηση των διακρίσεων κατά των γυναικών και γ) δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, επιμόρφωσης, κατάρτισης.

Το σύνολο των δράσεων για την κοινωνική προστασία των ατόμων με αναπηρία απορρέει από:

α) την παρ. 10 των Τελικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την Ελλάδα, που καλεί τη χώρα να διασφαλίσει τις γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία και να ενσωματώσει τη διάσταση της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές που στοχεύουν στην ισότητα των φύλων,

β) το άρθρο 6 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, που θεμελιώνει ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια υφίστανται **πολλαπλές διακρίσεις**, και

γ) τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής σχετικά με τα μέτρα και τις πολιτικές, που στοχεύουν στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία, ειδικά στον τομέα της ασφάλειας.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

69. Ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα για την **ισότητα των φύλων**, σε όλους τους τομείς της

ζωής, με στόχο την αποτελεσματική συμμετοχή των γυναικών με αναπηρία σε όλες τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Φορέας Υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

70. Λήψη μέτρων για την πρόληψη και καταπολέμηση των πολλαπλών και διαθεματικών διακρίσεων και της έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία, συμπεριλαμβανόμενων των Ρομά γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία.

Φορέας Υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ανάπτυξη σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση των διαθεματικών διακρίσεων έως τον **Δεκέμβριο 2026**.

71. Ενίσχυση δράσεων ενημέρωσης για γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία, καθώς και των γονέων και κηδεμόνων τους, σχετικά με την πρόληψη, αναγνώριση και αναφορά περιστατικών έμφυλης βίας.

Φορείς Υλοποίησης: Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

72. Διεξαγωγή σεμιναρίων ενημέρωσης των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία, καθώς και των γονέων και κηδεμόνων τους, για τα αναπαραγωγικά και σεξουαλικά τους δικαιώματα.

Φορείς Υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας και Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτες παρακολούθησης

- Αριθμός καταγγελιών για περιστατικά εκμετάλλευσης (και σεξουαλικής εκμετάλλευσης), βίας ή κακομεταχείρισης ατόμων/γυναικών/παιδιών με αναπηρία (εντός και εκτός του οικογενειακού περιβάλλοντος).

Στόχος II.7: Ενίσχυση της συμμετοχής στη δημοκρατική διαδικασία

Η επίτευξη της πλήρους συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην πολιτική, ήτοι να μπορούν να ενημερώνονται και να ασκούν τα πολιτικά τους δικαιώματα -συμμετοχή στις εκλογές ως εκλογείς, υποψήφιοι ή μέλη εφορευτικών επιτροπών και δικαστικοί αντιπρόσωποι και σε κάθε άλλη πολιτική διαδικασία ή διαδικασία λήψης αποφάσεων και διαβούλευσης- σε ισότιμη βάση με κάθε άλλο πολίτη αποτελεί στόχο της Στρατηγικής.

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για την ενίσχυση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στη δημοκρατική διαδικασία που αφορούν: α) τη βελτίωση του υφιστάμενου σχετικού θεσμικού πλαισίου και ανάπτυξη προδιαγραφών, κατευθυντήριων οδηγιών και λοιπών εργαλείων, β) την άρση χρόνιων παθογενειών ή/και ελλείψεων, γ) στοχευμένων παρεμβάσεων για τη βελτίωση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία και δ)

σχετικές δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, επιμόρφωσης και κατάρτισης.

Το σύνολο των δράσεων για την ενίσχυση της συμμετοχής στη δημοκρατική διαδικασία των ατόμων με αναπηρία απορρέουν από:

α) την παρ. 43 των Τελικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την Ελλάδα, που καλεί τη χώρα να αναλάβει μέτρα για την βελτίωση του εκλογικού πλαισίου, συμπεριλαμβανομένων των νόμων, κανονιστικών διατάξεων και υποστηρικτικών μηχανισμών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να συμμετέχουν αποτελεσματικά και πλήρως στην πολιτική και δημόσια ζωή και να ασκούν το δικαίωμά τους να ψηφίζουν, με μέριμνα, μεταξύ άλλων, για την απρόσκοπτη φυσική προσβασιμότητα στην ψηφοφορία, το απόρρητο της ψήφου και τη διαθεσιμότητα εκλογικού υλικού και πληροφόρησης σε προσβάσιμες μορφές,

β) το άρθρο 29 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, για τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στον πολιτικό και δημόσιο βίο και

γ) τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής σχετικά με την ανάγκη βελτίωσης των συνθηκών για την πολιτική συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας των πληροφοριών και των εκλογικών κέντρων.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

73. Εμβληματική δράση Στόχου II.7: Ενίσχυση της συμμετοχής πολιτών με αναπηρία μέσω **ενεργοποίησης της επιστολικής ψήφου**

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εσωτερικών

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2024**

74. Εμβληματική δράση Στόχου II.7: Δημιουργία **μητρώου προσβάσιμων εκλογικών καταστημάτων και τμημάτων για κάθε εκλογική περιφέρεια και δυνατότητα αλλαγής εκλογικού τμήματος από εκλογείς με αναπηρία.**

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εσωτερικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

75. Σύνταξη και εφαρμογή **οδηγού ορθής εκλογικής πρακτικής για τη συμμετοχή των πολιτών με αναπηρία στην εκλογική διαδικασία, ακολουθώντας τις σχετικές ευρωπαϊκές οδηγίες.**

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εσωτερικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

76. Παρακολούθηση της υλοποίησης των θεσμοθετημένων **μέτρων υποστήριξης για αντιπροσώπους δικαστικών αρχών με αναπηρία κατά τη διάρκεια εκλογικών διαδικασιών, όπως παραδείγματος χάριν με το δικαίωμα πρόσληψης δεύτερου γραμματέα.**

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εσωτερικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ολοκλήρωση εφαρμογής πιλοτικών μέτρων υποστήριξης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

77. Ενίσχυση συμμετοχής των πολιτών με αναπηρία σε διαδικασίες ηλεκτρονικής ψηφοφορίας (π.χ. για επαγγελματικά σωματεία) με μέριμνα για την ψηφιακή προσβασιμότητά τους και την κατάλληλη κατάρτιση των ατόμων με αναπηρία.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εσωτερικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ολοκλήρωση σχεδιασμού προδιαγραφών ψηφιακής προσβασιμότητας στις ηλεκτρονικές ψηφοφορίες έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

78. Ανάπτυξη συστήματος συλλογής δεδομένων σχετικά με τη συμμετοχή ατόμων με αναπηρία σε δημοκρατικές διαδικασίες, προς επεξεργασία κατά τον σχεδιασμό στοχευμένων πολιτικών.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εσωτερικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ανάπτυξη σχεδίου συλλογής σχετικών δεδομένων έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

79. Υλοποίηση της θεσμοθετημένης υποχρεωτικότητας μετάδοσης μηνυμάτων πολιτικών κομμάτων, συνεντεύξεων πολιτικών αρχηγών και άλλου βασικού προεκλογικού υλικού και στη νοηματική γλώσσα.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εσωτερικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2024**

Δείκτες Παρακολούθησης:

- Συνολικός αριθμός πλήρως προσβάσιμων εκλογικών κέντρων και τμημάτων ανά εκλογική περιφέρεια.

- **Συνολικός αριθμός και ποσοστό υποψηφίων με αναπηρία επί του συνόλου των υποψηφίων σε εθνικές, τοπικές, περιφερειακές και ευρωπαϊκές εκλογικές αναμετρήσεις.**
- **Συνολικός αριθμός αντιπροσώπων δικαστικών αρχών με αναπηρία ανά εκλογική περιφέρεια.**
- **Ποσοστό ατόμων με αναπηρία που δηλώνουν ότι ψήφισαν ή/και συμμετείχαν ως υποψήφιοι στις τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις (εθνικές, ευρωεκλογές, και περιφερειακές/δημοτικές εκλογές).**

Στόχος II.8: Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε πολιτισμό, αθλητισμό και τουρισμό

Τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα στην απόλαυση των πολιτιστικών αγαθών, της αναψυχής, του αθλητισμού και του τουρισμού, κεντρικά πεδία για την κοινωνικοποίηση του ατόμου και για την **ψυχική και σωματική τους εξέλιξη και υγεία**. Το δικαίωμα αυτό εκφράζεται τόσο στη συμμετοχή τους ως θεατές/κοινό όσο και ως εργαζόμενοι ή συμμετέχοντες καλλιτέχνες, αθλητές κ.λπ. σε πολιτισμικές ή αθλητικές εκδηλώσεις και διοργανώσεις.

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για τη βελτίωση της πρόσβασης ατόμων με αναπηρία σε πολιτισμό, αθλητισμό και τουρισμό που αφορούν: α) τη βελτίωση του υφιστάμενου σχετικού θεσμικού πλαισίου και ανάπτυξη προδιαγραφών, κατευθυντήριων οδηγιών και λοιπών σχετικών εργαλείων, β) την άρση χρόνιων παθογενειών ή/και ελλείψεων, γ) στοχευμένων παρεμβάσεων για τη βελτίωση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στα τρία πεδία αλλά την ενθάρρυνση και προβολή της καλλιτεχνικής δημιουργικότητας αυτών και δ) σχετικές δράσεις επιμόρφωσης, κατάρτισης, ευαισθητοποίησης και άρσης αρνητικών στερεοτύπων.

Το σύνολο των δράσεων για τη βελτίωση της πρόσβασης στον πολιτισμό, τον αθλητισμό, τον τουρισμό, την αναψυχή και τον ελεύθερο χρόνο των ατόμων με αναπηρία απορρέουν από:

α) την παρ. 45 των Τελικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την Ελλάδα, που καλεί τη χώρα στη λήψη μέτρων για περισσότερες συμπεριληπτικές και προσβάσιμες εγκαταστάσεις, κτίρια και υποδομές πολιτισμού, τουρισμού, αναψυχής, ελεύθερου χρόνου και αθλητικών δραστηριοτήτων, εξασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό την ίση πρόσβαση και συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία και ειδικά των παιδιών με αναπηρία,

β) το άρθρο 30 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, για τη συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή, την αναψυχή, τον ελεύθερο χρόνο και τον αθλητισμό και

γ) τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για προώθηση του προσβάσιμου τουρισμού και της συμμετοχής ατόμων με αναπηρία στον αθλητισμό, την ενθάρρυνση και προβολή της καλλιτεχνικής δημιουργικότητας αυτών, τη βελτίωση της φυσικής πρόσβασής τους σε μουσεία και πολιτιστικό υλικό και την καταπολέμηση των στερεοτύπων που σχετίζονται με την αναπηρία στα μέσα επικοινωνίας και τις κινηματογραφικές ταινίες.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

80. Εμβληματική δράση Στόχου II.8: Παροχή αυξημένων κινήτρων για τη δημιουργία τηλεοπτικών και κινηματογραφικών παραγωγών που απαντούν στο πρόβλημα απουσίας ορατότητας ατόμων με αναπηρία, καθώς και στην προώθηση ορθής ορολογίας και θετικών προτύπων συμπερίληψης ατόμων με αναπηρία.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Εθνικό Κέντρο Οπτικοακουστικών Μέσων και Επικοινωνίας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό συγκεκριμένων κινήτρων έως **Δεκέμβριο 2025**.

81. Αναβάθμιση υποδομών σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, συλλογές τέχνης και άλλα σημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος μέσω ανάπτυξης συστημάτων περιήγησης με ακουστική και οπτική υποστήριξη.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Πολιτισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

82. Ανάπτυξη απτικών τμημάτων σε όλα τα μουσεία και απτικών ομοιωμάτων/μακετών στα μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους και άλλα σημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Πολιτισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

83. Ενίσχυση, με στοχευμένες δράσεις, της καλλιτεχνικής δημιουργίας των ατόμων με αναπηρία και παράλληλη ενημέρωση του ευρύτερου κοινού

με στόχο τη μεγαλύτερη προβολή των καλλιτεχνικών δημιουργιών ατόμων με αναπηρία μέσω εκθέσεων και παραστάσεων.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Πολιτισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

84. Επέκταση του θεσμού της Πολιτιστικής Συνταγογράφησης με στόχο τη θεραπευτική και προληπτική αγωγή για ψυχικά νοσήματα και αναπηρίες.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Πολιτισμού, Υπουργείο Υγείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

85. Επανασχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων αθλητισμού για άτομα με αναπηρία σε συνεργασία με Δήμους.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ολοκλήρωση του επανασχεδιασμού προγραμμάτων έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

86. Ανάπτυξη δράσεων για την προώθηση της καταπολέμησης των αρνητικών στερεοτύπων και την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στον αθλητισμό.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

87. Διαμόρφωση Στρατηγικής για τον Προσβάσιμο Τουρισμό με στόχο την περαιτέρω ενίσχυση του εσωτερικού τουρισμού για άτομα με αναπηρία και την ανάδειξη της Ελλάδος ως διεθνούς τουριστικού προορισμού για άτομα με αναπηρία.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Τουρισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

88. Θεσμοθέτηση της διαδικασίας και κριτηρίων της πιστοποίησης Προσβάσιμων Τουριστικών Προορισμών.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Τουρισμού, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

89. Ανάπτυξη του προσβάσιμου τουρισμού μέσω παροχής κινήτρων για βελτιώσεις προσβασιμότητας σε επιχειρήσεις τουριστικού ενδιαφέροντος.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Τουρισμού, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό πλαισίου συγκεκριμένων κινήτρων έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

90. Κατάρτιση σπουδαστών σχολών αρμοδιότητας Υπουργείου Τουρισμού με θέμα την **εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία (φυσική, αισθητηριακή, νοητική/γνωστική/αναπτυξιακή, ψυχική)** κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού ή της διαμονής σε ξενοδοχείο.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Τουρισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων κατάρτισης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

91. Ανάπτυξη δράσεων για την **ενημέρωση των στελεχών και επιχειρηματιών του τουριστικού τομέα** σχετικά με τα οφέλη του προσβάσιμου τουρισμού, τις ανάγκες και τρόπους/τεχνικές εξυπηρέτησης των ατόμων με αναπηρία, καθώς και τις προσαρμογές υποδομών και υπηρεσιών που απαιτούνται για την εξυπηρέτησή τους.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Τουρισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων ενημέρωσης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτες Παρακολούθησης:

- **Αριθμός τηλεοπτικών και κινηματογραφικών παραγωγών** που προάγουν θετικά πρότυπα συμπερίληψης ατόμων με αναπηρία. (Υπουργείο Πολιτισμού)
- **Πλήθος καλλιτεχνών με αναπηρία ή καλλιτεχνικών σχημάτων ατόμων με αναπηρία** που έλαβαν ενίσχυση.

- Πλήθος και ποσοστό δήμων που έλαβαν το Σήμα Προσβάσιμου Τουριστικού Προορισμού.
- Συνολικός αριθμός επιμορφούμενων σπουδαστών σχολών αρμοδιότητας Υπουργείου Τουρισμού για την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία (φυσική, αισθητηριακή, νοητική/γνωστική/αναπτυξιακή, ψυχική)
- Ποσοστό ατόμων με σοβαρή αναπηρία και χωρίς αναπηρία (18-64 ετών) που συμμετέχουν τακτικά σε δραστηριότητες αναψυχής (όπως αθλητικές, κινηματογράφο/θέατρο, συναυλίες).

■ 3.3. Πυλώνας III : Πρόσβαση στην υγεία

Βασικός σκοπός της Εθνικής Στρατηγικής είναι η βελτίωση των δεικτών υγείας για τα άτομα με αναπηρία. Προς αυτό το σκοπό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει τέσσερις επιμέρους στόχους: την **εξασφάλιση της ισότιμης και πλήρους πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη**, την αναβάθμιση των παρεχόμενων δομών και υπηρεσιών υγείας, λαμβάνοντας υπόψη την ετερογένεια της αναπηρίας, την επέκταση της αυτονομίας των ατόμων με αναπηρία και ειδικά με ψυχικές αναπηρίες, στη διαδικασία λήψης ιατρικών αποφάσεων και την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης του γενικού κοινού και της κατάρτισης των επαγγελματιών υγείας. **Η Ελλάδα σημειώνει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά ατόμων με αναπηρία που δηλώνουν ότι οι ανάγκες τους για ιατρική εξέταση παραμένουν ανεκπλήρωτες, με το ποσοστό να ανέρχεται στο 19%, έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου στο 4%. Το αντίστοιχο ποσοστό για τον πληθυσμό χωρίς αναπηρία ανέρχεται στο 3% στην Ελλάδα, ενώ αγγίζει οριακά το 1% στην Ευρωπαϊκή Ένωση.⁹**

⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. [“European Comparative Data on Persons with Disabilities.”](#) 2023. σελ. 181-182.

Το σύνολο των δράσεων για την ίση πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη των ατόμων με αναπηρία απορρέουν από:

α) την παρ. 37 των Τελικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την Ελλάδα, που καλεί τη χώρα να εφαρμόσει μία σταθερή, συνεχιζόμενη, μακροπρόθεσμη στρατηγική, που θα περιλαμβάνει αποτελεσματικά και εναρμονισμένα μέτρα τα οποία θα εγγυώνται την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στις υπηρεσίες υγείας στις αστικές και αγροτικές περιοχές, να παρακολουθεί αποτελεσματικά αν η υλοποίηση της παροχής υπηρεσιών υγείας σε άτομα με αναπηρία από παρόχους υπηρεσιών υγείας γίνεται σε ίση βάση με όλους και να καταστήσει τις εγκαταστάσεις υγείας, τον εξοπλισμό και τα εργαλεία προσβάσιμα, με έμφαση στη διασφάλιση πρόσβασης γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία σε υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας,

β) από τα άρθρα 25 και 26 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την υγεία και την αποκατάσταση και επαναποκατάσταση, και

γ) τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής σχετικά με τη βελτίωση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε ολόκληρο το φάσμα υγειονομικής περίθαλψης, σε αστικές και αγροτικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών πρόληψης, την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης, την ανάπτυξη στρατηγικών στήριξης για ασθενείς με αναπηρία που σχετίζονται με σπάνιες παθήσεις και την εξέταση τρόπων διευκόλυνσης της πρόσβασης σε πρωτοποριακές θεραπείες, μεταξύ άλλων με την αξιοποίηση των ψηφιακών καινοτομιών.

Στόχος III.1: Εξασφάλιση ανεμπόδιστης πρόσβασης σε όλες τις δομές υγείας

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για τη βελτίωση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία (α) σε όλες τις δομές υγείας και (β) σε μια προσωποκεντρική και εξειδικευμένη υγειονομική περίθαλψη.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

92. Πλήρης πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε ολόκληρο το φάσμα της υγειονομικής περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγείας και φροντίδας, των υπηρεσιών πρόληψης, καθώς και της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγειονομικής περίθαλψης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υγείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό μεθοδολογίας αξιολόγησης πλήρους προσβασιμότητας στην υγειονομική περίθαλψη έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

93. Πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε μια προσωποκεντρική και εξειδικευμένη υγειονομική περίθαλψη χωρίς αποκλεισμούς, η οποία βασίζεται στην ελεύθερη και τεκμηριωμένη συναίνεση.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υγείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ολοκλήρωση σχεδίου παροχής προσωποκεντρικής και εξειδικευμένης περίθαλψης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτες παρακολούθησης

- Ποσοστό ατόμων με σοβαρή αναπηρία και ποσοστό ατόμων χωρίς αναπηρία που δεν ικανοποιεί ανάγκες σε ιατρική εξέταση ή θεραπεία τους τελευταίους 12 μήνες, λόγω οικονομικής δυσκολίας, λίστας αναμονής ή μεγάλης απόστασης/έλλειψης τρόπου μετακίνησης.
- Ποσοστό ατόμων με αναπηρία που αξιολογούν ως «καλή» ή «πολύ καλή» την προσβασιμότητα δημόσιων νοσοκομείων, συμπεριλαμβανομένων του περιβάλλοντος χώρου, του ιατρικού και υγειονομικού εξοπλισμού, της πληροφορίας και των τρόπων επικοινωνίας.

Στόχος III.2: Βελτίωση δομών και υπηρεσιών αρωγής

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για τη βελτίωση των δομών και υπηρεσιών στήριξης και αρωγής των ατόμων με αναπηρία με στόχο (α) τη μείωση του χρόνου αναμονής και μετακίνησης για λόγους υγειονομικής περίθαλψης, (β) τη βέλτιστη καταβολή παροχών υγείας και (γ) την καλύτερη εξυπηρέτησή τους σε δομές υγείας.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

94. Εμβληματική δράση Στόχου III.2: Δημιουργία Κέντρων Αναφοράς για Χρόνιες Παθήσεις, στα οποία ασθενείς θα παρακολουθούνται από το σύνολο των επαγγελματιών υγείας που απαιτείται, με στόχο τη μείωση χρόνου αναμονής και μετακίνησης και τη βελτίωση της κατάστασης υγείας τους μέσα από την ολιστική και διεπιστημονική αντιμετώπιση.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υγείας και Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

95. Σύσταση διεύθυνσης αποκατάστασης και διεύθυνσης για ζητήματα υγείας ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις εντός του Υπουργείου Υγείας, με αντικείμενο τον συντονισμό και την παρακολούθηση σχετικών πολιτικών.

Φορείς Υλοποίησης: Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Εσωτερικών και Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

96. Τροποποίηση και συμπλήρωση του Ενιαίου Κανονισμού Παροχών Υγείας (ΕΚΠΥ) και ειδικότερα του παραρτήματος με τις τεχνικές προδιαγραφές των τεχνικών βοηθημάτων ανά κατηγορία αναπηρίας.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υγείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

97. Θέσπιση και εφαρμογή Εθνικής Στρατηγικής Αποκατάστασης.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Υγείας και Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την εκπόνηση σχεδίου της Εθνικής Στρατηγικής Αποκατάστασης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

98. Σύσταση και λειτουργία Γραφείου Επικοινωνίας και Υποστήριξης Ασθενών για ζητήματα αναπηρίας ή/και ασθένειας με στόχο να λειτουργήσει ως κέντρο αναφοράς και να συμβάλει στην αναβάθμιση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υγείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2026

Δείκτης παρακολούθησης

- Ποσοστό ατόμων με σοβαρή αναπηρία που δηλώνει κακή ή πολύ κακή γενική κατάσταση υγείας.

Στόχος III.3: Ενίσχυση αυτονομίας στη λήψη ιατρικών αποφάσεων

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για την ενίσχυση (α) της εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία σε φορείς υγείας και (β) της αυτονομίας και ανεξαρτησίας τους σε ιατρικό πλαίσιο.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

99. Αναθεώρηση του θεσμού της ακούσιας νοσηλείας.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υγείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2026

100. Εντατικοποίηση της αποασυλοποίησης και ενίσχυση της συμπερίληψης σε κοινοτικές στεγαστικές μονάδες ψυχικής υγείας με βελτίωση συστημάτων και διαδικασιών που αποσκοπούν στην

αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών ψυχικής υγείας για τα άτομα με αναπηρία.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2026

Δείκτης παρακολούθησης

- Αριθμός εισαγωγών σε ψυχιατρικά νοσοκομεία/κλινικές και κατανομή σε ακούσιες και εκούσιες νοσηλείες.

Στόχος III.4: Ενίσχυση ευαισθητοποίησης και κατάρτισης

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για την ενίσχυση (α) της ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού σχετικά με σπάνιες παθήσεις και (β) της κατάρτισης νοσηλευτών και επαγγελματιών υγείας.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

- 101.** Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και ανάπτυξη στρατηγικών στήριξης για ασθενείς με αναπηρία που σχετίζονται με **σπάνιες παθήσεις** και η εξέταση υιοθέτησης μηχανισμών διευκόλυνσης της πρόσβασης σε πρωτοποριακές θεραπείες, μεταξύ άλλων με την αξιοποίηση ψηφιακών καινοτομιών μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υγείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2026

102. Ενίσχυση **προγραμμάτων επιμόρφωσης και κατάρτισης νοσηλευτών και επαγγελματιών υγείας** σε ζητήματα προσβασιμότητας, δικαιωμάτων ατόμων με αναπηρία, μεθόδων επικοινωνίας, εξυπηρέτησης και κλινικής πρακτικής προσαρμοσμένης στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υγείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων επιμόρφωσης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτης παρακολούθησης

- Συνολικός **αριθμός επιμορφωμένων νοσηλευτών και επαγγελματιών υγείας**.

3.4.Πυλώνας IV: Συμπερίληψη στην εκπαίδευση

Σκοπός της Εθνικής Στρατηγικής είναι να διευκολύνει την πρόσβαση και την επιτυχή ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας χωρίς διακρίσεις. Άρρηκτα συνδεδεμένη με την πρόσβαση σε νέες θέσεις απασχόλησης είναι η **απόκτηση κατάλληλων δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων**. Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις απαιτούν αλλαγή παραδείγματος στην εκπαιδευτική διαδικασία για τα άτομα με αναπηρία, με μεγαλύτερη έμφαση στην καλλιέργεια δεξιοτήτων στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και στη Διά Βίου Μάθηση. Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η **προσβασιμότητα των τεκμηρίων** (συγγράμματα, βιβλία, κείμενα κ.ά.) **σε ψηφιακή μορφή** για όλες τις μορφές αναπηρίας (αισθητηριακή,

κινητική, ψυχική, νοητική, γνωστική, αναπτυξιακή, ορατή ή μη ορατή) στο σύνολο των βαθμίδων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.

Η Πολιτεία οφείλει να προάγει ένα **ενταξιακό, συμπεριληπτικό και καθολικά προσβάσιμο σύστημα εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες, συμπεριλαμβανομένης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Διά Βίου Μάθησης**, με ιδιαίτερη έμφαση στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Σκοπός της ενταξιακής και συμπεριληπτικής εκπαίδευσης είναι η άρση των φραγμών στη μάθηση και η εξασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης στο εκπαιδευτικό σύστημα όλων των μαθητών, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Σκοπός, επίσης, της ενταξιακής εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι η **καλλιέργεια των αξιών του αλληλοσεβασμού, του σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα και την ετερογένεια**. Σε αυτό το πλαίσιο, η **διασφάλιση συνθηκών προσβασιμότητας σε όλες τις βαθμίδες και τα είδη της εκπαίδευσης, η δημιουργία ενταξιακών και συμπεριληπτικών σχολικών κοινοτήτων, η καλλιέργεια δεξιοτήτων και η απόκτηση γνώσεων** αποτελούν τους κεντρικούς άξονες συμπερίληψης των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία.

Στόχος της Εθνικής Στρατηγικής είναι η δημιουργία όλων των απαραίτητων συνθηκών για την απρόσκοπτη φοίτηση των μαθητών με αναπηρία στις δομές γενικής και ειδικής εκπαίδευσης. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι την τελευταία δεκαετία παρατηρείται μία εκθετική αύξηση του αριθμού των μαθητών με αναπηρία που φοιτούν σε δομές της γενικής εκπαίδευσης. Βάσει στοιχείων του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού ο **αριθμός των εν λόγω μαθητών από 68.000 το σχολικό έτος 2014-2015 ανήλθε σε 110.000 το έτος 2022-2023 και εξακολουθεί να διαγράφει αυξητική πορεία**, παρά το γεγονός ότι -όπως υποδείχθηκε από την Επιτροπή των Ηνωμένων

Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες στις Τελικές Παρατηρήσεις της προς τη χώρα- εξακολουθούν να υφίστανται ακόμη σημαντικοί φραγμοί για τα άτομα με αναπηρία σε όλες τις εκφάνσεις της σχολικής ζωής. Δυνατότητες σημαντικών βελτιώσεων υπάρχουν, επίσης, ως προς τη φοίτηση των μαθητών με αναπηρία σε δομές της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης, στις οποίες επίσης παρατηρείται μία αύξηση του μαθητικού πληθυσμού, αν και μικρότερου μεγέθους. Βάσει στοιχείων του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού **ο αριθμός των μαθητών με αναπηρία που φοιτούσαν σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης κατά το σχολικό έτος 2016-2017 ανέρχόταν στους 10.500 μαθητές, ενώ το έτος 2022-2023 ανήλθε στους 12.800 μαθητές.**

Παρ' όλο που η χώρα μας σημειώνει έναν από τους **χαμηλότερους δείκτες πρόωρης εγκατάλειψης από την εκπαίδευση, με ποσοστό 8%** των ατόμων με αναπηρία να μην ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση, έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου 22%, το ποσοστό αυτό παραμένει υπερπολλαπλάσιο της ιδιαίτερας χαμηλής σχολικής διαρροής στον πληθυσμό χωρίς αναπηρία της χώρας.¹⁰ Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει στο **υψηλό ποσοστό νέων (ηλικίας 16-29) με αναπηρία οι οποίοι βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης και κατάρτισης (Neither in Employment nor in Education and Training, NEET), το οποίο ξεπερνάει το 46%, ενώ ο Ευρωπαϊκός μέσος όρος αγγίζει το 30%. Το αντίστοιχο ποσοστό για νέους χωρίς αναπηρία στην Ελλάδα προσεγγίζει το 22%.¹¹**

Το σύνολο των δράσεων που παρουσιάζονται για τη συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση πηγάζουν από:

¹⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. [“European Comparative Data on Persons with Disabilities.”](#) 2023. σελ. 47.

¹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. [“European Comparative Data on Persons with Disabilities.”](#) 2023. σελ. 53, 55.

α) την παρ. 35 των Τελικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την Ελλάδα, που καλεί τη χώρα να υιοθετήσει και να εφαρμόσει μια συνεκτική στρατηγική για τη συμπεριληπτική εκπαίδευση στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα, να διασφαλίσει την προσβασιμότητα των σχολικών και πανεπιστημιακών περιβαλλόντων, σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, να διασφαλίσει άμεση πρόσβαση στη γενική εκπαίδευση για όλα τα παιδιά με αναπηρία που είναι πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και μετανάστες και για τα παιδιά Ρομά με αναπηρία, να διαθέσει αποτελεσματικούς και επαρκείς οικονομικούς και υλικούς πόρους και κατάλληλα και τακτικά εκπαιδευμένο προσωπικό, να ενσωματώσει τη συμπεριληπτική επαγγελματική εκπαίδευση στα προγράμματα σπουδών ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης για τους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς και στα προγράμματα κατάρτισης για το σημερινό διδακτικό προσωπικό, διαθέτοντας επαρκή χρηματοδότηση,

β) τα άρθρα 24 και 26 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία για την εκπαίδευση και την αποκατάσταση και επαναποκατάσταση και

γ) τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής σχετικά με την αναγκαιότητα διασφάλισης της προσβασιμότητας και της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες και τύπους σχολικών μονάδων, σε συμμόρφωση με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, τη στήριξη μεταρρυθμίσεων για εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς υπό το φως της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης, την

προαγωγή της υποστηριζόμενης μάθησης σε συμβατικά περιβάλλοντα, την ανταπόκριση στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία στο πλαίσιο των εθνικών πολιτικών για την καλλιέργεια δεξιοτήτων, την ενίσχυση των ικανοτήτων όλων των επαγγελματιών της εκπαίδευσης για τη βελτίωση της προσβασιμότητας σχολείων και εκπαιδευτικών κτιρίων (π.χ. μέσω του κύματος ανακαινίσεων για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης).

Προς τον Σκοπό αυτό και την επίτευξη των παρακάτω στόχων, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

103. Αύξηση οικονομικών και υλικών πόρων, ώστε να καταστεί η εκπαίδευση σε κάθε βαθμίδα συμπεριληπτική.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο τον επίσημο υπολογισμό στον ετήσιο προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού που διατίθεται για την συμπεριληπτική εκπαίδευση ανά βαθμίδα έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

104. Αναβάθμιση των δεδομένων που συλλέγονται αναφορικά με τους μαθητές, καταρτιζόμενους και φοιτητές με αναπηρία, μέσω των σχετικών πληροφοριακών συστημάτων (π.χ. MySchool, e-University).

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό πλάνου αναβάθμισης των δεδομένων που συλλέγονται έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτης παρακολούθησης

- Συνολικός **προϋπολογισμός** που διατίθεται για την Παιδεία, καθώς και υποσύνολο αυτού για **δράσεις συμπερίληψης**.

Στόχος IV.1: Υλοποίηση προγραμμάτων πρώιμης παρέμβασης

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για την ενίσχυση της πρώιμης παρέμβασης που αφορούν α) θεσμικές παρεμβάσεις και ανάπτυξη προδιαγραφών, κατευθυντήριων οδηγιών και λοιπών εργαλείων και β) στοχευμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών πρώιμης παρέμβασης.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

- 105.** Θεσμοθέτηση και υλοποίηση προγράμματος **έγκαιρης/πρώιμης παρέμβασης** για παιδιά με αναπηρία, ηλικίας από 0-6 ετών, βασιζόμενη στο οικογενειοκεντρικό μοντέλο, με την έκδοση voucher για την παροχή εξειδικευμένων θεραπειών με συνεργατική και ολιστική υποστήριξη από διεπιστημονικές ομάδες, με στόχο την υποστήριξη και συμμετοχή της οικογένειας σε όλες τις πτυχές της φροντίδας και ανάπτυξης του παιδιού.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

106. Ανάπτυξη και εφαρμογή σχεδίου για την έγκαιρη εκπαιδευτική παρέμβαση για παιδιά με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες προσχολικής και σχολικής ηλικίας.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας και Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2026

Δείκτες παρακολούθησης

- Συνολικός αριθμός δικαιούχων voucher για προγράμματα πρώιμης παρέμβασης.

Στόχος IV.2: Ενίσχυση συμπερίληψης στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για την ενίσχυση της συμπερίληψης των ατόμων με αναπηρία στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση που αφορούν α) τη βελτίωση του υφιστάμενου σχετικού θεσμικού πλαισίου και ανάπτυξη προδιαγραφών, κατευθυντήριων οδηγιών και λοιπών εργαλείων, β) την άρση χρόνιων παθογενειών ή/και ελλείψεων, γ) στοχευμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση της συμμετοχής των μαθητών με αναπηρία και δ) σχετικές δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, επιμόρφωσης και κατάρτισης των εκπαιδευτικών.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

107. Εμβληματική δράση Πυλώνα IV.2: Δημιουργία και υλοποίηση νέου θεσμικού πλαισίου για την ενταξιακή και συμπεριληπτική εκπαίδευση στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με

αξιοποίηση βέλτιστων πρακτικών από την Ευρώπη και τον κόσμο, με αλλαγή του μοντέλου κατανομής πρόσθετων πόρων υποστήριξης προς τη σχολική μονάδα και αναβάθμιση των υποστηρικτικών δομών, στη βάση αποτίμησής τους, με στόχο την περαιτέρω και πλήρη συμπερίληψη μαθητών με αναπηρία σε σχολεία γενικής εκπαίδευσης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

108. Δημιουργία και επέκταση του θεσμού των **συμπεριληπτικών σχολικών κοινοτήτων** με εκπροσώπους από σχολικές μονάδες, τα Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης καθώς και τους Συμβούλους Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης με στόχο τη διάχυση καλών πρακτικών και την ενδυνάμωση της συμπερίληψης στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

109. Θεσμοθέτηση και υλοποίηση **διασύνδεσης σχολικών μονάδων ειδικής εκπαίδευσης με σχολικές μονάδες γενικής εκπαίδευσης** για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση **προγραμμάτων συνεκπαίδευσης και προγραμμάτων μετάβασης**

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ολοκλήρωση πιλοτικής εφαρμογής προγραμμάτων διασύνδεσης και συνεκπαίδευσης έως τον **Ιούνιο 2026**.

110. Ενίσχυση της **ανάπτυξης ενός σχολείου για όλους**, με τη βελτίωση της προσβασιμότητας, την παροχή εύλογων προσαρμογών, την προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών στις ανάγκες των μαθητών με αναπηρία και την εφαρμογή του μοντέλου της **διαφοροποιημένης διδασκαλίας** για όλους.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την ολοκλήρωση πιλοτικής εφαρμογής προγραμμάτων και επιμόρφωσης διαφοροποιημένης διδασκαλίας έως τον **Ιούνιο 2026**.

111. Ενίσχυση των **γνώσεων και δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών και των στελεχών εκπαίδευσης πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα της «εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς»**, με επέκταση προγραμμάτων επιμόρφωσης και ενσωμάτωση περαιτέρω σχετικών θεματικών στα προαπαιτούμενα για τη λήψη παιδαγωγικής επάρκειας.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων επιμόρφωσης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

112. Συνέχεια υλοποίησης της συνεκτικής στρατηγικής για τη συμπεριληπτική εκπαίδευση, με έμφαση τόσο στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα όσο και στην **ποιοτική και εκ βάθρων αναβάθμιση σχολικών μονάδων ειδικής εκπαίδευσης**, με στόχο την περαιτέρω ισότιμη συμμετοχή μαθητών με αναπηρία εντός σχολείων γενικής εκπαίδευσης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την αποτίμηση της υλοποίησης της στρατηγικής για την συμπεριληπτική εκπαίδευση έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

113. Ενίσχυση **παροχής εξειδικευμένων ψηφιακών εργαλείων** για μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την παροχή πρώτου κύκλου ψηφιακών εργαλείων και νέα αξιολόγηση αναγκών έως τον **Ιούνιο 2026**.

114. Βελτίωση των **παρεχόμενων υπηρεσιών από τα Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕΔΑΣΥ)**, με στόχο τη μείωση του χρόνου αναμονής αξιολόγησης ούτως ώστε αυτή να μην ξεπερνά τους τρεις μήνες από την ημερομηνία υποβολής αίτησης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

115. Διασφάλιση άμεσης πρόσβασης στην εκπαίδευση για όλα τα **παιδιά με αναπηρία που είναι πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και μετανάστες με αναπηρία και για τα παιδιά Ρομά με αναπηρία.**

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

116. Θεσμοθέτηση και υλοποίηση προγραμμάτων **συμβουλευτικής υποστήριξης γονέων και κηδεμόνων μαθητών με αναπηρία.**

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

117. Δημιουργία εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης στοχευμένων προς γονείς και κηδεμόνες για την αξία και τα οφέλη της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

118. Σχεδιασμός και οργάνωση επιμορφωτικών προγραμμάτων και δράσεων για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, με στόχο την επαφή και γνωριμία μαθητών με τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και την ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες, με έμφαση στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτες παρακολούθησης

- Ποσοστό μαθητών με αναπηρία (και χωρίς αναπηρία) που **δεν ολοκληρώνει την υποχρεωτική εκπαίδευση** (δείκτης σχολικής διαρροής).
- Πλήθος μαθητών σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης και ως ποσοστό των μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

- Αριθμός παιδιών που είναι πρόσφυγες-μετανάστες με αναπηρία εντός και εκτός εκπαιδευτικού συστήματος.
- Αριθμός παιδιών Ρομά με αναπηρία εντός και εκτός εκπαιδευτικού συστήματος.
- Αριθμός και ποσοστό μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε γενικά σχολεία (και ανά περιφέρεια) που λαμβάνει εξειδικευμένη υποστήριξη.
- Αριθμός και ποσοστό σχολείων και μαθητών που συμμετέχουν στα εκπαιδευτικά προγράμματα ευαισθητοποίησης και γνώσης των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.
- Ποσοστό εκπαιδευτικών σε όλες τις βαθμίδες που έχουν λάβει επιμόρφωση ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στην ποικιλομορφία του μαθητικού πληθυσμού σε συμπεριληπτικό πλαίσιο και στις ανάγκες των μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Στόχος IV.3: Διασφάλιση συμπερίληψης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για την ενίσχυση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση που αφορούν α) τη βελτίωση του υφιστάμενου σχετικού θεσμικού πλαισίου και ανάπτυξη προδιαγραφών, κατευθυντήριων οδηγιών και λοιπών εργαλείων, β) την άρση χρόνιων παθογενειών ή/και ελλείψεων, γ) στοχευμένων παρεμβάσεων για τη βελτίωση της συμμετοχής των φοιτητών με αναπηρία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και δ) σχετικές δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, επιμόρφωσης και κατάρτισης.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

119. Εμβληματική δράση Στόχου IV.3: Πλήρης εφαρμογή των υφιστάμενων διατάξεων για την προώθηση της ισότιμης πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στην ανώτατη εκπαίδευση, τη συγκρότηση και αποτελεσματική λειτουργία **Μονάδων και Επιτροπών Ισότιμης Πρόσβασης σε κάθε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα και εκπόνηση Στρατηγικού Σχεδίου Ισότιμης Πρόσβασης** με ανάπτυξη εργαλείων για την υποστήριξή της.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

Δείκτης παρακολούθησης

- Αριθμός Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων με **συγκροτημένες μονάδες και επιτροπές ισότιμης πρόσβασης.**
- Αριθμός Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων με **Στρατηγικό Σχέδιο Ισότιμης Πρόσβασης.**

120. Διασφάλιση της **καθολικής προσβασιμότητας των πανεπιστημίων** με προώθηση του καθολικού σχεδιασμού, της λήψης ειδικών μέτρων και της εξατομικευμένης στήριξης, πέραν αυτών για την προσβασιμότητα των υποδομών, όπως προσβάσιμα και προσαρμοσμένα υλικά, **συμπεριληπτικά προγράμματα σπουδών, συμπεριληπτικές τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας** για φοιτητές με αναπηρία, καθώς και για την ψηφιακή εκπαίδευση.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο τη σχεδιασμό και πιλοτική εφαρμογή συμπεριληπτικών προγραμμάτων σπουδών έως τον **Δεκέμβριο 2025.**

121. Ενίσχυση της **πρακτικής άσκησης φοιτητών και διασφάλιση ισότιμης συμμετοχής και ψηφιακής προσβασιμότητας φοιτητών με αναπηρία** στις κεντρικές ηλεκτρονικές υπηρεσίες πρακτικής άσκησης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

Δείκτης παρακολούθησης

- Ποσοστό ατόμων με αναπηρία (και χωρίς αναπηρία) ηλικίας 30-34 ετών που διαθέτουν **πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.**

Στόχος IV.4: Εξασφάλιση συμπερίληψης στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις για την ενίσχυση της συμπερίληψης των ατόμων με αναπηρία στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και τη Διά Βίου Μάθηση που αφορούν α) τη βελτίωση του υφιστάμενου σχετικού θεσμικού πλαισίου και ανάπτυξη προδιαγραφών, κατευθυντήριων οδηγιών και λοιπών εργαλείων, β) την άρση χρόνιων παθογενειών, γ) στοχευμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία και δ) σχετικές δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, επιμόρφωσης και κατάρτισης.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

122. Ενίσχυση της **συμπερίληψης στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση** με στόχο τη διασφάλιση της προσβασιμότητας, πέραν των εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων, των διαδικασιών και του

εκπαιδευτικού υλικού, την προώθηση του καθολικού σχεδιασμού, την **παροχή πιστοποίησης** στους καταρτιζόμενους με αναπηρία **επί ίσους όρους**, τη λήψη ειδικών μέτρων και την εξατομικευμένη στήριξη, όπως προσβάσιμα και προσαρμοσμένα υλικά, **συμπεριληπτικά προγράμματα σπουδών που να συνάδουν με τις δεξιότητες ατόμων με αναπηρία και τις ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας**, καθώς και συμπεριληπτικές τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και πιλοτική εφαρμογή συμπεριληπτικών προγραμμάτων σπουδών έως τον **Ιούνιο 2026**.

123. Ενίσχυση των δομών Διά Βίου Μάθησης, με στόχο την αύξηση συμμετοχής ατόμων με αναπηρία σε αυτές, με διασφάλιση της προσβασιμότητάς τους, πέραν των κτιριακών υποδομών, με προώθηση του καθολικού σχεδιασμού και τη λήψη ειδικών μέτρων και την εξατομικευμένη στήριξη, όπως προσβάσιμα και προσαρμοσμένα υλικά, συμπεριληπτικά προγράμματα σπουδών, συμπεριληπτικές τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας για φοιτητές με αναπηρία, καθώς και την ψηφιακή εκπαίδευση.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και πιλοτική εφαρμογή συμπεριληπτικών προγραμμάτων σπουδών έως τον **Ιούνιο 2026**.

124. Παροχή **αυξημένης μοριοδότησης υποψηφίων καταρτιζόμενων** ατόμων με αναπηρία ή συγγενών αυτών.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

125. Παροχή αυξημένων κινήτρων για την **υλοποίηση προγραμμάτων μαθητείας** ως εργαλείου κοινωνικής συμπερίληψης και στήριξης σε μαθητές με αναπηρία.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό του πλαισίου αυξημένων κινήτρων έως τον **Ιούνιο 2026**.

126. Ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ **υπηρεσιών επαγγελματικής ανάπτυξης και σταδιοδρομίας δομών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και φορέων ατόμων με αναπηρία**, καθώς και με υφιστάμενες και νέες, σύγχρονες **υπηρεσίες καθοδήγησης στις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης** (Σύμβουλος Καθοδήγησης, Job Coach).

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων συνεργασίας έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

127. Εντατικοποίηση **προγραμμάτων επιμόρφωσης εκπαιδευτικών** σε προγράμματα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με διάθεση επαρκούς χρηματοδότησης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων επιμόρφωσης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

128. Ενίσχυση της εκπροσώπησης ατόμων με αναπηρία στη διακυβέρνηση του περιφερειακού σκέλους του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2024**

129. Υλοποίηση ειδικού προγράμματος ψηφιακής κατάρτισης ατόμων με αναπηρία με έμφαση στη γνωριμία, εξοικείωση και εκπαίδευση στις νέες τεχνολογίες, την ψηφιακή επικοινωνία και τις δεξιότητες και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μέσω 80 «Κόμβων Ψηφιακής Ενδυνάμωσης» οι οποίοι θα στελεχωθούν με το απαραίτητο προσωπικό και εξοπλισμό

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

Δείκτης παρακολούθησης

- Ποσοστό νέων με αναπηρία (ηλικίας 16-29) που **βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης και κατάρτισης** (Neither in Employment nor in Education and Training, NEET).

■ 3.5. Πυλώνας V: Πρόσβαση στην εργασία

Σκοπός της Εθνικής Στρατηγικής είναι η εξασφάλιση της **ισότιμης συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην εργασία, με σκοπό την οικονομική αυτονομία και την κοινωνική ένταξη**. Η συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία στην εργασία αποτελεί βασικό πυλώνα στην προσπάθεια δημιουργίας κατάλληλων συνθηκών για την ενίσχυση της αυτόνομης και αξιοπρεπούς διαβίωσής τους. Προς τον σκοπό αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει τροποποιητικές βελτιώσεις στο νομοθετικό πλαίσιο για την άρση αντικινήτρων συμμετοχής στην αγορά εργασίας, πλέγμα δράσεων για την ενεργοποίηση του ιδιωτικού τομέα και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των ατόμων με αναπηρία, την ενίσχυση δομών και υπηρεσιών εργασιακής υποστήριξης και την ενίσχυση της συμμετοχής ατόμων με αναπηρία στον πρωτογενή τομέα.

Το **ποσοστό απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία στη χώρα αγγίζει το 34%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου που ξεπερνά το 50% και του αντίστοιχου ποσοστού για τον πληθυσμό χωρίς αναπηρία στην Ελλάδα που βρίσκεται άνω του 60%.¹² Το ποσοστό αυτό μειώνεται αισθητά κατά σχεδόν 10 μονάδες, γύρω στο **25%, για τα άτομα με βαριές μορφές αναπηρίας**.¹³ Αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό **απασχόλησης για τις γυναίκες με αναπηρία βρίσκεται στο 28% έναντι σχεδόν 40% του ανδρικού πληθυσμού με αναπηρία**. Αντίστοιχα, οι Ευρωπαϊκοί μέσοι όροι βρίσκονται στο 48% για τις γυναίκες με αναπηρία και 54% για τους άνδρες με αναπηρία.¹⁴ Υψηλό σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο είναι το **ποσοστό ανεργίας των ατόμων με αναπηρία – 29% στην Ελλάδα έναντι 18% στην ΕΕ–** ενώ το **ποσοστό ανεργίας των γυναικών**

¹² Ευρωπαϊκή Επιτροπή. [“European Comparative Data on Persons with Disabilities.”](#) 2023. σελ. 83-84.

¹³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. [“European Comparative Data on Persons with Disabilities.”](#) 2023. σελ. 77.

¹⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. [“European Comparative Data on Persons with Disabilities.”](#) 2023. σελ. 83-84.

με αναπηρία ξεπερνάει το 31% και το ποσοστό ανεργίας των ανδρών με αναπηρία φτάνει στο 25%.¹⁵ Στα θετικά στοιχεία συγκαταλέγεται το γεγονός ότι οι συνολικές μικτές απολαβές των εργαζομένων με αναπηρία είναι ελαφρώς υψηλότερες από τις συνολικές μικτές απολαβές των εργαζομένων χωρίς αναπηρία.¹⁶

Το σύνολο των δράσεων ενίσχυσης της πρόσβασης σε ποιοτικές και βιώσιμες θέσεις εργασίας των ατόμων με αναπηρία απορρέουν από:

α) την παρ. 39 των Τελικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την Ελλάδα που καλεί τη χώρα να **ενσωματώσει τη διάσταση της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές, τα μέτρα και τα προγράμματα για την απασχόληση**, συμπεριλαμβανομένου του πολιτικού σχεδιασμού της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης και να υλοποιήσει δέσμη στοχευμένων δράσεων για τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία σε κάθε δημόσια πολιτική που στοχεύει στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού και τη διασύνδεσή του με την αγορά εργασίας διασφαλίζοντας παράλληλα την πρόβλεψη μέτρων και εξατομικευμένης στήριξης στο χώρο εργασίας,

β) τα άρθρα 27 και 26 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την εργασία και την απασχόληση καθώς και την αποκατάσταση και επαναποκατάσταση, και

γ) τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής σχετικά με τη μείωση του χάσματος των ποσοστών απασχόλησης μεταξύ των ατόμων με αναπηρία και

¹⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. [“European Comparative Data on Persons with Disabilities.”](#) 2023. σελ. 101.

¹⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. [“European Comparative Data on Persons with Disabilities.”](#) 2023. σελ. 70.

των ατόμων χωρίς αναπηρία, την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων των ατόμων με αναπηρία για νέες θέσεις απασχόλησης, την ενίσχυση των δυνατοτήτων των υπηρεσιών απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρία και τη βελτίωση της συνεργασίας με κοινωνικούς εταίρους και οργανώσεις ατόμων με αναπηρία, την προώθηση της αυτοαπασχόλησης και επιχειρηματικότητας μέσα από την παροχή στήριξης σχετικά με νομικά και επιχειρηματικά θέματα και την αξιοποίηση κονδυλίων της ΕΕ προς τούτο.

Προς τον σκοπό αυτό και την επίτευξη των παρακάτω στόχων, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

130. Υλοποίηση προσλήψεων ατόμων με αναπηρία κατ' εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας ποσόστωσης στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Φορέας Υλοποίησης: Υπουργείο Εσωτερικών

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2030 με πρώτο ορόσημο την ολοκλήρωση πρώτου κύκλου προσλήψεων έως τον Δεκέμβριο 2025.

Στόχος V.1: Βελτίωση θεσμικού πλαισίου

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου για την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην εργασία των ατόμων με αναπηρία μέσω (α) της άρσης αντικινήτρων και (β) τη θέσπιση του θεσμού της υποστηριζόμενης απασχόλησης.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

131. Άρση του συνόλου των αντικινήτρων που εμποδίζουν τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην εργασία (π.χ. πλήρη αποσύνδεση της επιδοματικής πολιτικής από την απασχόληση) και αντικατάστασή τους από ένα σύγχρονο σύστημα κινήτρων (π.χ. επιδοτήσεις, φοροαπαλλαγές σε εργοδότες κ.λπ.) που να διευκολύνει την πρόσβασή τους στη μισθωτή εργασία, την αυτο-απασχόληση, την επιχειρηματικότητα και την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Φορείς υλοποίησης : Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, e-ΕΦΚΑ, Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2024

Στόχος V.2: Ενεργοποίηση ιδιωτικού τομέα και στήριξη επιχειρηματικότητας

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις που αποσκοπούν (α) στην ενεργό συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην εργασία και (β) στην ενίσχυση της επιχειρηματικής δράσης των ατόμων με αναπηρία.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

132. Εμβληματική Δράση Στόχου V.2: Αναμόρφωση θεσμικού πλαισίου για την ποσόστωση των ατόμων με αναπηρία στην απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα και της παροχής κινήτρων όπως σύστημα φορολογικών απαλλαγών και ελαφρύνσεων με στόχο την αύξηση της συμμετοχής τους στον ενεργό πληθυσμό της χώρας.

Φορέας υλοποίησης : Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: Ιούνιο 2025

133. Ενίσχυση προγραμμάτων **εξατομικευμένης στήριξης και εύλογων προσαρμογών στους χώρους εργασίας** μέσω ανάπτυξης συνεχούς και ανοικτού προγράμματος στοχευμένου σε εύλογες προσαρμογές για άτομα με αναπηρία.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

134. Ανάπτυξη **προγραμμάτων επιδοτούμενης απασχόλησης** για άτομα με αναπηρία, με έμφαση σε προγράμματα που στοχεύουν στην ένταξη νέων με αναπηρία και ατόμων που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

135. Υλοποίηση προγραμμάτων **υποστηριζόμενης απασχόλησης** και **εργασιακής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ατόμων με διαταραχή φάσματος αυτισμού** μέσω παροχής **συμβουλευτικής υποστήριξης** από διαμεσολαβητές (μέντορες) προς του ωφελούμενους και προς τους εργοδότες και προώθησης στην απασχόληση με **επιδότηση μισθολογικού κόστους και εργοδοτικών εισφορών.**

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως [Δεκέμβριο 2030](#)

136. Θεσμοθέτηση της υποστηριζόμενης απασχόλησης ατόμων με αναπηρία σε καθολικό επίπεδο και υλοποίηση σχετικού προγράμματος υλοποίησης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2027

137. Ενίσχυση των ελέγχων της Ανεξάρτητης Αρχής Επιθεώρησης Εργασίας για την εφαρμογή της νομοθεσίας για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση των ατόμων με αναπηρία συμπεριλαμβανομένης της παροχής εύλογων προσαρμογών στον ιδιωτικό τομέα και εφαρμογή προγράμματος εκπαίδευσης των στελεχών του Σώματος, με στόχο την ενίσχυση της ικανότητάς τους να εντοπίζουν περιστατικά άνισης μεταχείρισης λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης και μη εφαρμογής εύλογων προσαρμογών.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Ανεξάρτητη Αρχή Επιθεώρησης Εργασίας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως [Δεκέμβριο 2030](#)

138. Σύνταξη και προώθηση οδηγού εργασιακής ένταξης, προβολή καλών πρακτικών από Ελλάδα και εξωτερικό και δημιουργία

ψηφιακού κόμβου με ενημερωτικό υλικό για την απασχόληση ατόμων με αναπηρία.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2025

139. Διενέργεια ημερίδων και εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης φορέων εκπροσώπησης εργαζομένων και επιχειρήσεων με στόχο την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην εργασία (π.χ. ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ, ΣΕΒ, ΕΕΕ, ΣΕΤΕ, ΠΕΦ, ΣΕΒΤ) και ενημέρωση και επιμόρφωση εργοδοτών αναφορικά με το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στην εργασία σε ίση βάση.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

140. Εφαρμογή προγραμμάτων για την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας των πιο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, μεταξύ των οποίων και τα άτομα με αναπηρία και προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και καινοτομίας.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης, και Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτες Παρακολούθησης:

- **Ποσοστό απασχόλησης ατόμων με αναπηρία** (ηλικίας 20-64 ετών) επί του συνόλου των ατόμων με αναπηρία στην ηλικιακή ομάδα 20-64 ετών (Δείκτης απασχόλησης).
- **Ποσοστό απασχόλησης και ανεργίας νέων** (ηλικίας 18-29) με αναπηρία.
- **Ποσοστό απασχόληση και ανεργίας γυναικών** με αναπηρία.
- **Χάσμα απασχόλησης**, ως η διαφορά του ποσοστού των απασχολούμενων ατόμων με αναπηρία και του ποσοστού απασχόλησης ατόμων χωρίς αναπηρία.
- **Αριθμός ωφελούμενων εγγεγραμμένων στο Ειδικό Μητρώο Ανέργων ατόμων με αναπηρία της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης που έχουν λάβει οποιασδήποτε μορφής επαγγελματική κατάρτιση** (ως ποσοστό του συνόλου των εγγεγραμμένων ατόμων με αναπηρία στο εν λόγω Μητρώο).
- **Ποσοστό εργαζομένων με αναπηρία που απολαμβάνουν εύλογες προσαρμογές** που απαιτούνται στην εργασία τους λόγω της αναπηρίας τους.
- **Πλήθος ετήσιων καταγγελιών για διακρίσεις λόγω αναπηρίας στο πεδίο της απασχόλησης** στον Συνήγορο του Πολίτη (αριθμός, ποσοστό στο σύνολο των υποβληθεισών καταγγελιών για διακρίσεις στην απασχόληση/εργασία).
- **Ποσοστό ανενεργού (inactive) πληθυσμού με βάση τη βαρύτητα αναπηρίας και επίπεδο εκπαίδευσης** (Πηγή: [Eurostat](#)).

Στόχος V.3: Ενίσχυση δομών και υπηρεσιών εργασιακής υποστήριξης

Στον παρόντα στόχο εντάσσονται δράσεις υποστήριξης από δημόσιες υπηρεσίες που στοχεύουν (α) στη μείωση της ανεργίας των ατόμων με

αναπηρία, (β) στην αύξηση της συμμετοχής τους στο εργατικό δυναμικό, και (γ) στην επαγγελματική τους κατάρτιση.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

141. Ένταξη της διάστασης της αναπηρίας σε όλα τα προγράμματα απασχόλησης (π.χ. πριμοδότηση με αυξημένη μοριοδότηση λόγω αναπηρίας, επιχορήγηση των εύλογων προσαρμογών κ.λπ.).

Φορέας υλοποίησης : Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

142. Εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης εργασιακών συμβούλων της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης σε θέματα υποστηριζόμενης εργασίας ατόμων με αναπηρία.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την υλοποίηση τουλάχιστον 3 προγραμμάτων κατάρτισης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτης Παρακολούθησης:

- **Συνολικός αριθμός ατόμων με αναπηρία που συμμετείχαν σε προγράμματα κατάρτισης της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης.**

Στόχος V.4: Στήριξη εργασίας στον πρωτογενή τομέα

Στον παρόντα Στόχο εντάσσονται δράσεις υποστήριξης της εργασίας στον πρωτογενή τομέα μέσω (α) προγραμμάτων υποστηριζόμενης απασχόλησης, (β) υιοθέτησης του καινοτόμου θεσμού του social farming και ψηφιακών εργαλείων, και (γ) ενίσχυσης επιχειρήσεων σε αγροτικές περιοχές.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

143. Εφαρμογή πιλοτικού προγράμματος υποστηριζόμενης απασχόλησης σε τομείς όπως η αγροτική καλλιέργεια, η μελισσοκομία, και η κηποτεχνική.

Φορέας υλοποίησης : Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2030 με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό του πρώτου πιλοτικού προγράμματος έως τον Δεκέμβριο 2025.

144. Υιοθέτηση και ενίσχυση του θεσμού του social farming για υποστηριζόμενη απασχόληση ατόμων με νοητική αναπηρία σε αγροκτήματα σε σύμπραξη με τον ιδιωτικό τομέα κατά τα πρότυπα βέλτιστων πρακτικών σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (π.χ. Ολλανδία, Γερμανία, Ιταλία, Βέλγιο)

Φορέας υλοποίησης : Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2030 με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό του πρώτου πιλοτικού προγράμματος έως τον Δεκέμβριο 2025.

145. Ενσωμάτωση καινοτόμων ψηφιακών εργαλείων με στόχο την ένταξη ατόμων με αισθητηριακές αναπηρίες (όρασης ή ακοής) στον αγροτικό τομέα κατά τα πρότυπα βέλτιστων πρακτικών.

Φορέας υλοποίησης : Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό του πρώτου πιλοτικού προγράμματος ενσωμάτωσης ψηφιακών εργαλείων έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

146. Προαγωγή της απασχόλησης ατόμων με αναπηρία στις αγροτικές περιοχές, μέσω παρεμβάσεων τοπικής ανάπτυξης, είτε ως ιδιοκτήτες-αυτοαπασχολούμενοι είτε ως απασχολούμενοι, με την ενίσχυση επιχειρήσεων στον **δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας** όπως μικρές βιοτεχνίες για τη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, παροχή κοινωνικών και άλλων υπηρεσιών, και μικρές οικοτεχνίες.

Φορέας υλοποίησης : Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό του πρώτου πιλοτικού προγράμματος έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτες Παρακολούθησης:

- Ποσοστό Συνολικό αριθμός ωφελούμενων στο πρόγραμμα υποστηριζόμενης απασχόλησης στον αγροτικό τομέα

■ 3.6 Πυλώνες VI: Ορατότητα, αφύπνιση, ευαισθητοποίηση και ενημέρωση

Η καταπολέμηση των αρνητικών στερεοτύπων σε βάρος των ατόμων με αναπηρία και η προαγωγή θετικών προτύπων συμπεριληψης καθώς και η

αφύπνιση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του γενικού πληθυσμού και των επαγγελματιών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία/χρόνια πάθηση αποτελούν οριζόντιο στόχο στην επιτυχή υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής και στη βασική στόχευση της ενδυνάμωσης των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις εκφάνσεις του κοινωνικού, πολιτικού, οικονομικού και πολιτιστικού βίου. Επομένως, πέραν των προαναφερόμενων δράσεων προβλέπονται δράσεις με σκοπό την αύξηση της ορατότητας των ατόμων με αναπηρία, της αφύπνισης, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης τόσο του γενικού πληθυσμού όσο και συγκεκριμένων επαγγελματικών ή άλλων ομάδων.

Το σύνολο των δράσεων ενίσχυσης της ορατότητας, της αφύπνισης, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης σχετικά με τα δικαιώματα ατόμων με αναπηρία και της υποχρεώσεις της δημόσιων όσο και ιδιωτικών φορέων απορρέουν από:

α) τις παρ. 14, 27, 39 καθώς και 51, 52, και 53 των Τελικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την Ελλάδα που καλεί τη χώρα να λάβει αναγκαία μέτρα για την ενημέρωση και εκπαίδευση των παροχών υπηρεσιών, μηχανολόγων, αρχιτεκτόνων και πολεοδόμων σχετικά με ζητήματα προσβασιμότητας, να αναλάβει την εκπαίδευση αστυνομικών δυνάμεων, ιατρικού προσωπικού, και κοινωνικών λειτουργών για τον εντοπισμό και καταπολέμηση της βίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας κατά των ατόμων με αναπηρία, να προωθήσει το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στην εργασία επί ίσοις όροις στους εργοδοτικούς φορείς, να ενημερώσει τα σχετικά υπουργεία, δικαστικές αρχές, επαγγελματικές ομάδες, όπως παραδείγματος χάριν στους τομείς της παιδείας, υγείας, και δικαιοσύνης καθώς και τις περιφερειακές και τοπικές αρχές, τον ιδιωτικό τομέα, τα μέσα ενημέρωσης, την

Κοινωνία των Πολιτών, μη-κυβερνητικές οργανώσεις, και φορείς ατόμων με αναπηρία σχετικά με τις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής,

β) το άρθρο 8 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την αφύπνιση της κοινωνίας σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και την καταπολέμηση στερεοτύπων, και

γ) τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής σχετικά με την αφύπνιση της κοινωνίας και την καταπολέμηση στερεοτύπων σχετικά με την αναπηρία.

Στόχος VI.1: Αύξηση της ορατότητας και ενδυνάμωση του αναπηρικού κινήματος

Στον παρόντα Στόχο εντάσσονται δράσεις που στοχεύουν (α) στην αύξηση της ορατότητας των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις μορφές του κοινωνικού βίου και (β) στην ενδυνάμωση του αναπηρικού κινήματος.

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

147. Διενέργεια εκστρατειών σε προσβάσιμες μορφές για την ενημέρωση των ατόμων με αναπηρία/χρόνια πάθηση για τα δικαιώματά τους.

Φορείς υλοποίησης: Όλα τα Υπουργεία σε συνεργασία με την ΕΣΑμεΑ

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 εκστρατειών έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

148. Δράσεις ενδυνάμωσης των ατόμων με πολλαπλές ή/και νοητικές, αναπτυξιακές και κινητικές αναπηρίες, μεταξύ άλλων, καθώς και των οικογενειών τους για την **καταπολέμηση των διακρίσεων και του στίγματος που υφίστανται** και για την αύξηση της ορατότητάς τους στο δημόσιο διάλογο.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Υπουργείο Υγείας σε συνεργασία με όλα τα Υπουργεία

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων ενδυνάμωσης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Στόχος VI.2: Αφύπνιση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και ενημέρωση και επιμόρφωση της Δημόσιας Διοίκησης

Στον παρόντα Στόχο εντάσσονται δράσεις που στοχεύουν (α) στην αφύπνιση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και (β) στην οριζόντια ενημέρωση και επιμόρφωση της Δημόσιας Διοίκησης αναφορικά με το δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (πέραν των στοχευμένων δράσεων που έχουν ενσωματωθεί παραπάνω).

Προς τον Στόχο αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

149. Διενέργεια εκστρατειών για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, της κεντρικής και τοπικής αυτοδιοίκησης, και των επαγγελματιών και στελεχών επιχειρήσεων σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία/χρόνια πάθηση σε συνεργασία με

ομοσπονδίες, οργανώσεις ατόμων με αναπηρία/χρόνια πάθηση και φορείς εκπροσώπησής τους.

Φορείς υλοποίησης: Όλα τα Υπουργεία, Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 εκστρατειών έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

150. Διενέργεια εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την **υιοθεσία, αναδοχή και επαγγελματική αναδοχή** των παιδιών με αναπηρία καθώς και για την πρώιμη παρέμβαση με στόχο την προβολή του προγράμματος για παιδιά με αναπηρία ηλικίας από 0-6 ετών.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 εκστρατειών έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

151. Ενίσχυση εκστρατειών ενημέρωσης με στόχο την **αύξηση της εθελοντικής αιμοδοσίας καθώς και της δωρεάς οργάνων και ιστών** και αλλαγή της υφιστάμενης κατάστασης χαμηλής συμμετοχής εθελοντών αιμοδοτών.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Υγείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 εκστρατειών έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

152. Διενέργεια εκστρατειών για την **ενημέρωση του κοινού σχετικά με τις χρόνιες παθήσεις, την ψυχική υγεία και τις μη ορατές αναπηρίες.**

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Υγείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 εκστρατειών έως τον **Δεκέμβριο 2025.**

153. Ενημέρωση και αφύπνιση της Δημόσιας Διοίκησης, του ιδιωτικού τομέα και της κοινωνίας ευρύτερα αναφορικά με τη **ρητορική μίσους και εκφοβισμού που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία** μέσω της αναπαραγωγής αρνητικών στερεοτύπων που σχετίζονται με ξεπερασμένες αντιλήψεις για την αναπηρία.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Εσωτερικών σε συνεργασία με όλα τα Υπουργεία

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 εκστρατειών έως τον **Δεκέμβριο 2025.**

154. Ενίσχυση της **προβολής θεμάτων για την αναπηρία από τη δημόσια Ελληνική Ραδιοτηλεόραση.**

Φορέας υλοποίησης: Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση (ΕΡΤ).

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο την κατάρτιση σχεδίου ενίσχυσης προβολής θεμάτων για την αναπηρία έως τον **Δεκέμβριο 2025.**

155. Διενέργεια εκστρατειών στα σχολεία όλων των βαθμίδων σχετικά με τη ρητορική μίσους, τον στιγματισμό, τις διακρίσεις που υφίστανται

τα άτομα με αναπηρία αλλά και για την ιστορία του αναπηρικού κινήματος στην Ελλάδα και διεθνώς.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 εκστρατειών έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

156. Ενημέρωση των δημοσιογραφικών ενώσεων και των μελών τους σχετικά με την Εθνική Στρατηγική. Ανάπτυξη ενημερωμένου και προσβάσιμου Κώδικα Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας.

Φορέας υλοποίησης: Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και Ενημέρωσης, ΕΣΑμεΑ

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων ενημέρωσης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτες Παρακολούθησης

- Συνολικός αριθμός εκστρατειών ενημέρωσης και αφύπνισης γενικού πληθυσμού και εκτιμώμενος αριθμός αποδεκτών για κάθε δράση ενημέρωσης.
- Συνολικός αριθμός εκστρατειών ενημέρωσης και αφύπνισης Δημόσιας Διοίκησης και εκτιμώμενος αριθμός αποδεκτών.
- Συνολικός αριθμός ενεργών αιμοδοτών και διαθέσιμων φιαλών αίματος (σε ετήσια βάση).

4. Προώθηση των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία σε Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο Επίπεδο

Η χώρα μας οφείλει να διαδραματίσει **ενεργό ρόλο στην προάσπιση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία τόσο στο ευρωπαϊκό όσο και στο διεθνές επίπεδο**. Προς τον σκοπό αυτό, η Ελλάδα – και μέσω της δημιουργίας και υλοποίησης της παρούσας Εθνικής Στρατηγικής – αναλαμβάνει ουσιαστική συμμετοχή στην εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Στο διεθνές επίπεδο, η προστασία και προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελούν βασικό πυλώνα της εξωτερικής πολιτικής της χώρας τόσο στο επίπεδο διμερών σχέσεων όσο και συμμετοχής σε διεθνείς οργανισμούς και φόρα. Σκοπός της χώρας μας στη διεθνή σκηνή είναι η προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία στους διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς, στους οποίους συμμετέχει. Συγκεκριμένα, η Ελλάδα στοχεύει να επικεντρωθεί ιδιαίτερα σε ζητήματα προστασίας των ατόμων με αναπηρία κατά τη διάρκεια κρίσεων (ένοπλες συγκρούσεις, φυσικές καταστροφές κ.ά.), προωθώντας σχετικές πρωτοβουλίες, όπως ενίσχυση του υφιστάμενου διεθνούς νομικού πλαισίου, με ad hoc και από κοινού με εταίρους παρέμβαση υπέρ ειδικής μέριμνας για τα άτομα με αναπηρία σε συγκεκριμένες επείγουσες καταστάσεις. Οι δράσεις που περιγράφονται κάτωθι συστρατεύονται με το άρθρο 32 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία για διεθνή συνεργασία.

Προς τον σκοπό αυτό, η Εθνική Στρατηγική προβλέπει ότι έως το 2030 πρέπει να έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες δράσεις:

- 157. Διοργάνωση διεθνούς συνεδρίου για την ανάδειξη της αξίας της Προσβασιμότητας στον Πολιτισμό, την Τέχνη και τον Τουρισμό, με**

συμμετέχοντες κυβερνητικούς εκπροσώπους προσκεκλημένων χωρών, εκπροσώπους του διεθνούς αναπηρικού κινήματος και εκπροσώπους του χώρου του Πολιτισμού, της Τέχνης και του Τουρισμού.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργείο Εξωτερικών σε συνεργασία με τα Υπουργεία Πολιτισμού και Τουρισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

158. Εντατικοποίηση αξιοποίησης ευρωπαϊκής χρηματοδότησης για προγράμματα και δραστηριότητες που προάγουν τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία κατά τον σχεδιασμό δράσεων από τα Υπουργεία, ιδίως δε δράσεων κατάρτισης της Δημόσιας Διοίκησης με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

159. Ενδυνάμωση της εξωστρέφειας της Κεντρικής Δημόσιας Διοίκησης δια της εκπροσώπησής της σε ευρωπαϊκά και διεθνή φόρα με αντικείμενο τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία με στόχο τη διάχυση εμβληματικών μεταρρυθμίσεων κατά τον λόγο αρμοδιότητας κάθε φορέα.

Φορέας υλοποίησης: Όλα τα Υπουργεία

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο τη συμμετοχή σε τουλάχιστον 3 διεθνή φόρα με αντικείμενο τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

160. Προαγωγή της συμμετοχής των μελών της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας σε ευρωπαϊκά και διεθνή φόρα.

Φορέας υλοποίησης: Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας (ΕΑΠ)

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο τη συμμετοχή σε τουλάχιστον 3 διεθνή φόρα με αντικείμενο τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

Δείκτης Παρακολούθησης

- **Συνολικός αριθμός συμμετοχής φορέων** (Υπουργεία, Πρεσβείες, Αρχές κ.ά.) σε **διεθνή φόρα** με θέμα την προάσπιση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

5. Υλοποίηση

Οι Τελικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών αποτέλεσαν τον οδηγό για την υιοθέτηση και διαμόρφωση στόχων και τον προσδιορισμό συγκεκριμένων δράσεων, εμβληματικών και μη, στην παρούσα Στρατηγική, εντός του ευρύτερου πλαισίου υλοποίησης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, 2021-2030. Η συγκροτημένη, τακτική και συνεπής παρακολούθηση της προόδου που σημειώνουν οι αρμόδιοι φορείς ως προς τις Παρατηρήσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών δευτερευόντως προάγει και την **έγκαιρη και επαρκή προετοιμασία της Δημόσιας Διοίκησης για την επερχόμενη εξέταση της χώρας από την Επιτροπή**. Η εν λόγω εξέταση συνιστά **ευκαιρία αυτο-αξιολόγησης** και εκτίμησης του βαθμού **ανταπόκρισης σε διεθνούς δικαίου δεσμεύσεις** για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

Η επίτευξη μεγαλύτερης ορατότητας της αναπηρίας εντός του κρατικού μηχανισμού, από κάθε όργανο της Πολιτείας, συγκεκριμένα η **εμπέδωση της**

υποχρέωσης του Κράτους να λαμβάνει υπόψη τις εμπειρίες των ατόμων με αναπηρία (the lived experience of disability) κατά τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση πολιτικών, νομοθεσίας και χρηματοδοτικών προγραμμάτων και να διασφαλίζει τη συλλογή και διάχυση σχετικών στατιστικών δεδομένων συνιστά κρίσιμη διάσταση αποτελεσματικής υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής.

Οι μεταρρυθμίσεις της τετραετίας 2019-2023 αναβάθμισαν συνολικά τη λειτουργία του εκτελεστικού βραχίονα του Κράτους. Η εφαρμογή αρχών καλής νομοθέτησης στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία και η εισαγωγή αρχών και πρακτικών καλής διακυβέρνησης σε επίπεδο κεντρικού συντονισμού δημοσίων πολιτικών συνιστούν ενδεικτικά παραδείγματα εξορθολογισμού διαδικασιών και οργανωτικής δομής στην Κεντρική Δημόσια Διοίκηση. Το κεκτημένο των διαδικασιών του κράτους που επήλθαν με το ν. 4622/2019 (Α' 133) και οι επικείμενες βελτιώσεις του θεσμικού πλαισίου του Συντονιστικού Μηχανισμού του ν. 4488/2017 (Α' 137) συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα παρακολούθησης και υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής.

5.1. Συγκέντρωση δεδομένων, μέτρηση προόδου και διακυβέρνηση

Προκειμένου να καταστεί δυνατή η διατύπωση, εφαρμογή και αξιολόγηση επιμέρους πολιτικών και δράσεων και να υποστηριχθεί η αποτελεσματικότητα της Εθνικής Στρατηγικής, αναπτύσσεται ολοκληρωμένο σύστημα για την καταγραφή και συλλογή στατιστικών και ερευνητικών δεδομένων, που θα στηρίζονται στη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας, καθώς και για τη διάχυση αυτών. Μέρη του παραπάνω συστήματος αποτελούν όλοι οι φορείς που περιλαμβάνονται στο Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα με επικεφαλής της Ελληνική Στατιστική Αρχή, καθώς και το Παρατηρητήριο

Θεμάτων Αναπηρίας της Εθνικής Συνομοσπονδία των Ατόμων με Αναπηρία. **Ο συνδυασμός ποιοτικών δεδομένων με τη μακροχρόνια έρευνα συνιστά προϋπόθεση αποτελεσματικής παρακολούθησης και κατανόησης ζητημάτων μέσο- και μακροπρόθεσμου σχεδιασμού, όπως η διάσταση της αναπηρίας στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, αλλά και αποτελεσματικής, άμεσης άρσης εμποδίων στην ανεξάρτητη και αυτόνομη διαβίωση των ατόμων με αναπηρία.**

Οι δράσεις για τη συγκέντρωση δεδομένων και τη μέτρηση προόδου και διακυβέρνησης απορρέουν από:

α) την παρ. 47 των Τελικών Παρατηρήσεων και Συστάσεων της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για την Ελλάδα που καλεί τη χώρα να αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο σύστημα καταγραφής και συλλογής δεδομένων, σύμφωνα με όσα ορίζει η Σύμβαση, το οποίο συστηματικά θα συλλέγει, αναλύει και διαχέει στοιχεία για τα άτομα με αναπηρία, με κατανομή ανά φύλο, ηλικία, εθνικότητα, είδος αναπηρίας, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, απασχόληση και τόπο διαμονής, καθώς και για τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, με βάση τη μεθοδολογία του Σύντομου Ερωτηματολογίου για την Αναπηρία της Ομάδας Ουάσιγκτον,

β) το άρθρο 31 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες για τη συλλογή δεδομένων και στατιστικών στοιχείων, και

γ) τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την εξασφάλιση χρηστής παρακολούθησης και τη δημιουργία νέων [Ευρωπαϊκών Δεικτών](#) για την αναπηρία.

Κατ' εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής, ο Συντονιστικός Μηχανισμός υπαγόμενος στον Υπουργό Επικρατείας δεσμεύεται στην:

161. Εμβληματική Δράση: Εκπόνηση και δημοσιοποίηση Ετήσιας Έκθεσης Προόδου η οποία θα αποτυπώνει πλήρως τη στοχοθεσία και τις ενέργειες οι οποίες επιτεύχθηκαν ανά έτος στη βάση του ετήσιου προγραμματισμού του συνόλου των Υπουργείων και των Ετήσιων Σχεδίων Δράσης τους, των Περιφερειών, και του Ενοποιημένου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής.

Φορείς υλοποίησης: Υπουργός Επικρατείας, Όλα τα Υπουργεία

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: ανά έτος έως **Δεκέμβριο 2030**

162. Ανάπτυξη οριζόντιου σχεδίου για τη συγκέντρωση στατιστικών δεδομένων σχετικά με την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία με στόχο την υποστήριξη του σχεδιασμού πολιτικών και δράσεων. Η συνεργασία κάθε αρμόδιου φορέα ανά τομέα πολιτικής με τον Συντονιστικό Μηχανισμό, την Ελληνική Στατιστική Αρχή, τη Eurostat, την Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας, την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία και το Παρατηρητήριο της, καθώς και με την επιστημονική και ερευνητική κοινότητα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, για τη βελτιστοποίηση της συγκέντρωσης δεδομένων αποτελεί προτεραιότητα της Εθνικής Στρατηγικής.

Φορείς υλοποίησης: Ελληνική Στατιστική Αρχή, Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας ΕΣΑμεΑ, Όλα τα Υπουργεία

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2026**

163. Εκπόνηση και δημοσιοποίηση Ενδιάμεσης Αποτίμησης Προόδου Υλοποίησης έως το τέλος του 2027 με στόχο την αυξημένη λογοδοσία και διαφάνεια καθώς και την επικαιροποίηση και βελτιστοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής σε επίπεδο δράσεων.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργός Επικρατείας, Όλα τα Υπουργεία

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: Δεκέμβριο 2027

164. Παρακολούθηση της υλοποίησης των δράσεων και της ετήσιας υποβολής σχεδίων δράσης και απολογιστικών εκθέσεων από τα Επιμέρους Σημεία Αναφοράς στα Υπουργεία και τις Περιφέρειες δια του πλήρως προσβάσιμου ψηφιακού κόμβου amea.gov.gr. με συμμετοχή και ανατροφοδότηση από τους Δήμους. – Ανάπτυξη σχετικών κατευθυντήριων οδηγιών και εργαλείων

Φορέας υλοποίησης: Υπουργός Επικρατείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

165. Ταυτόχρονη υιοθέτηση Εθνικής Στρατηγικής και της εξειδίκευσής της στα Ετήσια Σχέδια Δράσης των Υπουργείων και στο Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής ούτως ώστε να είναι εγγυημένη η ενσωμάτωση της αναπηρίας σε κάθε τομέα πολιτικής, αλλά και τη σύνθεση δέσμης δράσεων.

Φορείς υλοποίησης: Όλα τα Υπουργεία, Γενική Γραμματεία Συντονισμού

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: διαρκής δράση έως **Δεκέμβριο 2030**

166. Αναβάθμιση της λειτουργίας και του περιεχομένου του amea.gov.gr και θέσπιση υποχρέωσης και διαδικασιών χρήσης αυτού από το δίκτυο Επιμέρους Σημείων Αναφοράς, την ΕΑΠ και τον Συντονιστικό Μηχανισμό για την ανάρτηση/δημοσιοποίηση σχεδίων δράσης και απολογιστικών εκθέσεων σε κάθε επίπεδο διακυβέρνησης.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργός Επικρατείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2024

167. Επικαιροποίηση και εναρμόνιση των δεικτών παρακολούθησης της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής με τους υπό διαμόρφωση δείκτες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Eurostat) για την αναπηρία.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργός Επικρατείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2026

5.2. Βελτίωση της νομοθεσίας και συμμόρφωση προς τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες στο πλαίσιο της χάραξης πολιτικής

Όπως εμφατικά αναφέρεται στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική «σκοπός της βελτίωσης της νομοθεσίας είναι η παροχή της βέλτιστης δυνατής βάσης για έγκαιρη και ορθή χάραξη πολιτικής».

Η διαβούλευση και ενεργός συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία δια των οργανώσεων εκπροσώπησής τους, η παροχή πληροφοριών σχετικά με πρωτοβουλίες πολιτικής και διαβούλευσης και η επικοινωνία σε προσβάσιμες μορφές, η διασφάλιση της ενσωμάτωσης της διάστασης της αναπηρίας σε όλους τους τομείς πολιτικής, η ενίσχυση της εργαλειοθήκης του εκτελεστικού

βραχίονα κατά την άσκηση νομοθετικής πρωτοβουλίας και τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία για τη βελτίωση της παραγόμενης νομοθεσίας, η ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας στην ανάλυση συνεπειών των ρυθμίσεων, καθώς και η κατάρτιση των επιφορτισμένων με το ανωτέρω έργο στελεχών σχετικά με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών και την εφαρμογή της συνιστούν τους κύριους άξονες της Εθνικής Στρατηγικής ως προς τη βελτίωση της νομοθεσίας και τη συμμόρφωση προς τη ΣΗΕΔΑΑ.

Προς την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής προβλέπεται ότι πρέπει να εφαρμόζεται η:

168. Εμβληματική Δράση: Άμεση τροποποίηση του μοντέλου διακυβέρνησης του ν. 4488/2017, λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία της τετραετίας 2019-2023, τις προτάσεις του αναπηρικού κινήματος και το αντίστοιχο πλαίσιο προαγωγής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής, Επιτροπή Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Αναπηρίας) και με αποτύπωση με ρητό, σαφή και συγκεκριμένο τρόπο, των αρμοδιοτήτων, υποχρεώσεων και της αλληλεπίδρασης κάθε εμπλεκόμενου φορέα στην παρακολούθηση εφαρμογής της Σύμβασης και της υποχρέωσης τακτικού, σε ετήσια βάση, διαλόγου μεταξύ των ανωτέρω φορέων.)

Φορέας υλοποίησης: Υπουργός Επικρατείας

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2024

169. Προσθήκη διακριτού πεδίου για την ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας στο υπόδειγμα της σύνθεσης της Ανάλυσης Συνεπειών

Ρύθμισης και στα Εγχειρίδια [Νομοπαρασκευαστικής Μεθοδολογίας](#) της Γενικής Γραμματείας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων στην επόμενη έκδοση του εν λόγω Εγχειριδίου.

Φορέας υλοποίησης: Προεδρία της Κυβέρνησης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως Δεκέμβριο 2024

- 170. Κατάρτιση, εκπαίδευση και επιμόρφωση της Δημόσιας Διοίκησης** σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και σε όλα τα πεδία πολιτικής, με έμφαση, ακολουθώντας την κατεύθυνση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής, στην κατάρτιση των στελεχών της Προεδρίας της Κυβέρνησης, των επιτελικών στελεχών (διϋπουργικός κλάδος, άρθρο 104 του ν. 4622/2019) των Υπηρεσιών Συντονισμού των Υπουργείων, καθώς και των Επιμέρους Σημείων Αναφοράς του ν. 4488/2017 σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Εσωτερικών

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: έως **Δεκέμβριο 2030** με πρώτο ορόσημο το σχεδιασμό και την υλοποίηση τουλάχιστον 3 δράσεων επιμόρφωσης έως τον **Δεκέμβριο 2025**.

5.3. Εντατικοποίηση της συνεργασίας με θεσμικά όργανα της ΕΕ και άλλα κράτη μέλη της ΕΕ και των ΗΕ

Στο πλαίσιο υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής, ο Συντονιστικός Μηχανισμός και το δίκτυο των Επιμέρους Σημείων Αναφοράς σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, το Πλαίσιο Προαγωγής της Σύμβασης του ν. 4488/2017, και η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας εντατικοποιούν τη συνεργασία τους με τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλα κράτη μέλη.

Ενδεικτική μορφή συνεργασίας αποτελούν π.χ. τα **έργα τεχνικής βοήθειας** (Technical Support Instrument) της Γενικής Διεύθυνσης Υποστήριξης Δομικών Μεταρρυθμίσεων (Directorate-General Structural Reform Support) της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η επιδίωξη και επιτυχής ολοκλήρωση έργων τεχνικής βοήθειας αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής.

Η αυτοτελής υπηρεσία που συστήνεται στην Προεδρία της Κυβέρνησης για την υποστήριξη του Συντονιστικού Μηχανισμού επιδιώκει τη δικτύωση με τους συντονιστές σε θέματα αναπηρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μεριμνά για την παρακολούθηση των πορισμάτων των τακτικών συνεδριάσεων υψηλού επιπέδου για ζητήματα αναπηρίας στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Εθνών και ενημερώνει τη Δημόσια Διοίκηση τακτικά για τις εξελίξεις σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Τα επιστημονικά στελέχη της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας, συνεργάζονται με τον Συντονιστικό Μηχανισμό στο πλαίσιο των εκ του ν. 4780/2021 (Α' 30) αρμοδιοτήτων τους, παρακολουθούν τις εργασίες των διεθνών οργανισμών και οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στο πεδίο των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία καθώς και τις νομοθετικές, επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και ενημερώνουν την Αρχή.

Η Εθνική Στρατηγική αναγνωρίζει τη διαχρονική και καθοριστική συμβολή της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία στη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα Ηνωμένα Έθνη και τα κράτη-μέλη και προσβλέπει στην εντατικοποίηση της συνεργασίας και διαβούλευσης με το ευρωπαϊκό και

διεθνές αναπηρικό κίνημα καθώς και διεθνείς οργανισμούς και fora δια του εθνικού θεσμικού συνομιλητή.

5.4. Στήριξη της εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής μέσω χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Στο πλαίσιο της παρούσας Εθνικής Στρατηγικής, η Ελλάδα επιδιώκει τη **σταθερή συνεργασία και στήριξη από την Ευρωπαϊκή Ένωση** για τον εντοπισμό και την αξιοποίηση κονδυλίων για τη συμμόρφωση με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, με έμφαση στις δράσεις που προάγουν την προσβασιμότητα και προωθούν την αποϊδρυματοποίηση, την κοινωνικό-οικονομική ένταξη, την πρόσβαση σε υπηρεσίες, τη συμπεριληπτική εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη και την ένταξη στην εργασία.

Για τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την έγκαιρη ενημέρωση αναφορικά με νέες δυνατότητες χρηματοδότησης, καθώς και για τη σύναψη εταιρικών σχέσεων στο πλαίσιο σχεδιασμού και εκτέλεσης κονδυλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Συντονιστικός Μηχανισμός τελεί σε τακτική συνεργασία με την αρμόδια Γενική Γραμματεία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, από την οποία αιτείται και λαμβάνει ενημέρωση σε εξαμηνιαία βάση για διαθέσιμες και επικείμενες πηγές χρηματοδότησης σε επίπεδο Κεντρικής Δημόσιας Διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης. Με ευθύνη του Συντονιστικού Μηχανισμού, η ανωτέρω ενημέρωση διαχέεται στο δίκτυο των Επιμέρους Σημείων Αναφοράς, ώστε να λαμβάνεται υπόψη κατά τον σχεδιασμό δράσεων και την Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας ώστε να λαμβάνεται υπόψη κατά την κατάρτιση προτάσεων.

Η ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας σε κάθε δημόσια πολιτική συνιστά παράγοντα ανάπτυξης της χώρας: η εφαρμογή εθνικού πλαισίου, το οποίο διασφαλίζει την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, συνιστά οριζόντιο αναγκαίο πρόσφορο όρο που εξασφαλίζει την κατάλληλη προετοιμασία του επενδυτικού περιβάλλοντος για την ενωσιακή στήριξη. Στην Ελλάδα η αρμοδιότητα για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της εκπλήρωσης του αναγκαίου πρόσφορου όρου που σχετίζεται με την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες έχει ανατεθεί στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ (Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Σχεδιασμού, της Αξιολόγησης και της Εφαρμογής και Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης) του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

5.5. Υιοθέτηση καλών πρακτικών

Την ποιότητα της σχέσης Κράτους και πολίτη με αναπηρία καθορίζει και ο βαθμός συνέπειας που επιδεικνύει η ίδια η Δημόσια Διοίκηση ως προς την εφαρμογή των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής: το Ελληνικό Δημόσιο οφείλει να αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση για κάθε φορέα, δημόσιο ή ιδιωτικό, καθώς και κάθε πολίτη.

Σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, η Δημόσια Διοίκηση δεσμεύεται αφενός για τη διασφάλιση πόρων και τη διατήρηση των υφιστάμενων, αφετέρου για τον σχεδιασμό νέων δράσεων υποστήριξης διαδικασιών χωρίς αποκλεισμούς στην επιλογή, την πρόσληψη, την απασχόληση και τη διατήρηση στην εργασία των ατόμων με αναπηρία.

Επίσης δεσμεύεται στη συνεχή βελτίωση της προσβασιμότητας των κτηρίων δημοσίου ενδιαφέροντος, του ψηφιακού περιβάλλοντος των δημοσιεύσεων και

–με έμφαση στη διάθεση ανθρωποκεντρικών και φιλικών προς το χρήστη ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες του συνόλου των πολιτών της χώρας– των επικοινωνιών της Δημόσιας Διοίκησης με τους πολίτες σε προσβάσιμες από όλους μορφές, της κατάρτισης των δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών σε ζητήματα αναπηρίας και καθολικής προσβασιμότητας, της υποστήριξης εκμάθησης και χρήσης της διερμηνείας στην ελληνική και διεθνή νοηματική γλώσσα και της προώθησης της ελληνικής γραφής Braille. Το κεκτημένο σχεδίων δράσης και ευρωπαϊκών προτύπων προσβασιμότητας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα λαμβάνεται υπόψη κατά τον ετήσιο σχεδιασμό δράσεων σε κάθε επίπεδο διακυβέρνησης.

5.6. Εντατικοποίηση της συνεργασίας με περιφερειακές και τοπικές αρχές

Ο Συντονιστικός Μηχανισμός, το δίκτυο των Επιμέρους Σημείων Αναφοράς σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας διασυνδέονται, παρακολουθούν και συμμετέχουν ενεργά στην [Πλατφόρμα για την Αναπηρία](#) που θέσπισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2021.

Η Εθνική Στρατηγική ακολουθεί τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τα κράτη-μέλη «να εγκρίνουν φιλόδοξες εθνικές στρατηγικές για την προώθηση της εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και της παρούσας [ευρωπαϊκής] στρατηγικής σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο»: στην επικείμενη τροποποίηση του ν. 4488/2017 , έχει περιληφθεί πρόταση θέσπισης της **υποχρέωσης σύνταξης Ετήσιων Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και από τις Περιφέρειες της χώρας με ανατροφοδότηση από τους οικείους Δήμους, καθώς και ανάρτησης/δημοσιοποίησης των σχεδίων και**

απολογιστικών εκθέσεων στον πλήρως προσβάσιμο ψηφιακό κόμβο amea.gov.gr. Η προτεινόμενη αναβάθμιση του ρόλου των Επιμέρους Σημείων Αναφοράς στις Περιφέρειες και τους Δήμους της χώρας αποσκοπεί στη συνοχή των δράσεων που αντιστοιχούν σε κάθε διακριτό επίπεδο διακυβέρνησης και, τελικά, στην αλλαγή της ζώσας καθημερινότητας όλων των πολιτών και των επισκεπτών από το εξωτερικό, σε ολόκληρη την επικράτεια.

6. Συντονισμός και Παρακολούθηση

Για την αποτελεσματική παρακολούθηση και τον συντονισμό εφαρμογής των επιμέρους πολιτικών της Εθνικής Στρατηγικής 2024-2030, η Κυβέρνηση, σε διαβούλευση και συνεργασία με το αναπηρικό κίνημα, αξιολόγησε ως επιβεβλημένη και ώριμη τη μετάβαση από το Εθνικό Σχέδιο Δράσης 2020-2023 σε μία μακροπρόθεσμη και οριζόντια στρατηγική. Το κεκτημένο της μεταρρύθμισης στην Κεντρική Δημόσια Διοίκηση (ν. 4622/2019, Α' 133) κατά την τετραετία 2019-2023 δίνει νέες δυνατότητες σχεδιασμού, συντονισμού, υλοποίησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών. Παράλληλα, έχει δρομολογηθεί η νομοπαρασκευαστική διαδικασία για την τροποποίηση του ν. 4488/2017 (Α' 137), σε διαβούλευση και συνεργασία με το αναπηρικό κίνημα δια της Εθνικής Συνομοσπονδίας για τα Άτομα με Αναπηρία, την Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας, την και κάθε αρμόδιο φορέα, με αντικείμενο την οργανωτική διάρθρωση και την αναβάθμιση της λειτουργίας του Συντονιστικού Μηχανισμού και των επιμέρους Σημείων Αναφοράς, με αξιοποίηση των εργαλείων και διαδικασιών κεντρικού συντονισμού και παρακολούθησης που προβλέπει ο ν. 4622/2019, καθώς και του πλήρους προσβάσιμου ψηφιακού κόμβου amea.gov.gr.

6.1. Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής και Ετήσια Σχέδια Δράσης Υπουργείων

Η αποτίμηση της λειτουργίας του Συντονιστικού Μηχανισμού του ν. 4488/2017, κατά την περίοδο 2020-2023 ανέδειξε τα πλεονεκτήματα και τις ευκαιρίες της συνεργασίας με τον συντονιστικό βραχίονα της εκτελεστικής εξουσίας, την Προεδρία της Κυβέρνησης (ν. 4622/2019), και της αξιοποίησης των εργαλείων και διαδικασιών στρατηγικού σχεδιασμού της Κεντρικής Δημόσιας Διοίκησης που υιοθετήθηκαν και εφαρμόζονται από το 2019. Στόχος της ώσμωσης των συντονιστικών αρμοδιοτήτων είναι η προαγωγή των αρχών καλής διακυβέρνησης, όπως της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας, της διαφάνειας και λογοδοσίας, της ευελιξίας και της δυνατότητας προσαρμογής σε νέα δεδομένα.

Ο ετήσιος προγραμματισμός του κυβερνητικού έργου αποτυπώνεται στο [Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής](#) (άρθρο 49 του ν. 4622/2019). Το Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής συνθέτει σε ένα ενιαίο σώμα κειμένου τα επιμέρους Σχέδια Δράσης των Υπουργείων, τα οποία προετοιμάζονται υπό την επίβλεψη των Υπηρεσιών Συντονισμού των οικείων Υπουργείων. Το Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής συντάσσεται από τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού στην Προεδρία της Κυβέρνησης και κατατίθεται προς έγκριση στο τακτικό Υπουργικό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου κάθε έτους. Παραρτήματα του Ενοποιημένου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής είναι ο ετήσιος ρυθμιστικός προγραμματισμός της Κυβέρνησης, ο ετήσιος προγραμματισμός προσλήψεων στη δημόσια διοίκηση και την τοπική αυτοδιοίκηση, και η βεβαίωση του αρμόδιου Υπουργού Οικονομικών σχετικά με τη συμφωνία του Ενοποιημένου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής με τους

στόχους και τις προτεραιότητες του Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής.

Μετά την έγκρισή τους από το Υπουργικό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου, το Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής και τα επιμέρους Σχέδια Δράσης των Υπουργείων, τα οποία συντάσσονται βάσει ενιαίου, προβλεπόμενου από τον νόμο, προτύπου, αναρτώνται στην κεντρική ιστοσελίδα της Προεδρίας της Κυβέρνησης, καθώς και στις ιστοσελίδες όλων των Υπουργείων, και βρίσκονται στη διάθεση όλων των πολιτών.

Η έγκριση νέων, η τροποποίηση ή διόρθωση των υφιστάμενων και η πλήρης αναδιάρθρωση εγκεκριμένων πολιτικών ή δράσεων είναι δυνατή και κατά τη διάρκεια του έτους υλοποίησης των [Σχεδίων Δράσης](#) των Υπουργείων και του Ενοποιημένου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής, κατόπιν έγκρισης του Υπουργικού Συμβουλίου ή των αρμόδιων συλλογικών κυβερνητικών οργάνων (παρ. 8 του άρθρου 52 του ν. 4622/2019). Σε περίπτωση τροποποιήσεων, με ευθύνη της Προεδρίας της Κυβέρνησης, συντάσσεται Συμπληρωματικό Έγγραφο Τροποποίησης του Ενοποιημένου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής ή/και των Σχεδίων Δράσης των Υπουργείων σε συνεργασία με τις οικείες Υπηρεσίες Συντονισμού, το οποίο επεξηγεί τους λόγους των τροποποιήσεων και αναρτάται στην ιστοσελίδα της Προεδρίας της Κυβέρνησης.

Τα νέα εργαλεία και οι διαδικασίες παρακολούθησης εφαρμογής του κυβερνητικού έργου διασφαλίζουν την κατά μήνα αξιολόγηση, σε κεντρικό επίπεδο, της υλοποίησης των Σχεδίων Δράσης των Υπουργείων, καθώς και του Ενοποιημένου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής, ως προς την επίτευξη των τεθέντων στόχων (παρ. 1 του άρθρου 53 του ν. 4622/2019). Ως εκ τούτου, **τόσο το Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής όσο και τα Ετήσια Σχέδια**

Δράσης των Υπουργείων λειτουργούν ως τα κύρια οχήματα αποτύπωσης και επικοινωνίας του συνόλου των ετήσιων δράσεων που συνθέτουν την ενιαία και συνεκτική δημόσια πολιτική για την αναπηρία. Παράλληλα συνιστούν στοιχεία μίας τυποποιημένης διαδικασίας και εργαλεία ενός κεντρικού κυβερνητικού μηχανισμού για τον σχεδιασμό, τον συντονισμό, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των δημοσίων πολιτικών. Τέλος, ενισχύουν την προσβασιμότητα στο περιεχόμενο της Εθνικής Στρατηγικής και προάγουν τις αρχές της διαφάνειας και της λογοδοσίας.

6.2. Γενική Γραμματεία Συντονισμού

Η [Γενική Γραμματεία Συντονισμού](#) της Προεδρίας της Κυβέρνησης συνεργάζεται με τον Συντονιστικό Μηχανισμό του ν. 4488/2017, στο πλαίσιο της παρακολούθησης υλοποίησης των Ετήσιων Σχεδίων Δράσης των Υπουργείων. Στα Ετήσια Σχέδια Δράσης περιλαμβάνονται έργα σε εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία κατά τον λόγο αρμοδιότητας κάθε Υπουργείου.

Η Γενική Γραμματεία Συντονισμού μεριμνά, σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Συντονισμού κάθε Υπουργείου, για την εμπρόθεσμη κατάρτιση και την παρακολούθηση της ορθής εφαρμογής των Σχεδίων Δράσης, για τη σύνταξη προσχεδίου του Ενοποιημένου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής, για την ολοκλήρωση των διαδικασιών διαβούλευσης των νομοσχεδίων και για τον έλεγχο συμβατότητας των προτεινόμενων νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων με την κυβερνητική πολιτική (παρ. 4 του άρθρου 26 του ν. 4622/2019).

Οι στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής 2024-2030 –και, συγχρόνως, η υλοποίηση της– ενισχύονται με τη **συνεπή και πλήρη ενσωμάτωση των πολιτικών και δράσεων για την αναπηρία στα Ετήσια Σχέδια Δράσης και στο Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής. Το ίδιο ισχύει και για τη διασφάλιση της μέγιστης δυνατής ψηφιακής προσβασιμότητας του περιεχομένου των ανωτέρω κειμένων, ώστε να τηρείται εν τοις πράγμασι η αρχή της διαφάνειας και της λογοδοσίας της Δημόσιας Διοίκησης.**

6.3. Συντονιστικός Μηχανισμός και Σημεία Αναφοράς

Με τον ν. 4488/2017, ο Υπουργός Επικρατείας, αρμόδιος για τη συνοχή του κυβερνητικού έργου, ορίζεται ως Συντονιστικός Μηχανισμός (παρ. 1 του άρθρου 33 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες) για την παρακολούθηση θεμάτων που άπτονται της Σύμβασης, τον συντονισμό των Υπουργείων κατά τη χάραξη και εφαρμογή της **σχετικής δημόσιας πολιτικής**, την παρακολούθηση εφαρμογής της Σύμβασης στον ιδιωτικό τομέα και, τέλος, την εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων που καθορίζονται από τη Σύμβαση και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο αυτής σε σχέση με την παρακολούθηση εφαρμογής της Σύμβασης.

Η εμπειρία της εφαρμογής του νόμου από τη Δημόσια Διοίκηση ήταν και είναι αναγκαία για έναν ουσιαστικό κριτικό αναστοχασμό ως προς νέες, περισσότερο αποτελεσματικές προσεγγίσεις της οργανωτικής δομής του Συντονιστικού Μηχανισμού. Κύριοι άξονες της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας που βρίσκεται σε εξέλιξη είναι η τροποποίηση του ν. 4488/2017, στην κατεύθυνση που όρισαν οι Τελικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών· η ενδυνάμωση τόσο της οριζόντιας διάστασης των πολιτικών αναπηρίας, όσο και της κάθετης διάστασης της υποχρέωσης σχεδιασμού,

συντονισμού υλοποίησης, παρακολούθησης, και αξιολόγησής τους σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο· η εναρμόνιση της λειτουργίας του Συντονιστικού Μηχανισμού με τη θεσμοθετημένη από το 2019 διαδικασία χάραξης και εφαρμογής δημοσίων πολιτικών στην Κεντρική Δημόσια Διοίκηση και η υιοθέτηση ανάλογων υποχρεώσεων ετήσιου στρατηγικού σχεδιασμού και απολογισμού από τις Περιφέρειες· και, τέλος, η διασφάλιση θεσμικής συνέχειας και μνήμης, δια του πλήρως προσβάσιμου ψηφιακού κόμβου amea.gov.gr και της ανάθεσης, με εμπιστοσύνη, των αρμοδιοτήτων παρακολούθησης στο έμπειρο και ικανό στελεχιακό δυναμικό της Δημόσιας Διοίκησης.

6.4. Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας

Η [Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας](#) (ΕΑΠ) συστάθηκε και συγκροτήθηκε το 2021 κατ' εφαρμογή του Στόχου 2 του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (2020) (ν. 4780/2021, Α' 30). Η σύσταση της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας ήταν πάγιο αίτημα του αναπηρικού κινήματος της χώρας. Ως συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας για την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, **η αποστολή της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας συνοψίζεται στη διαρκή παρακολούθηση των οικείων θεμάτων και τη διαμόρφωση προτάσεων για τη χάραξη δημόσιων πολιτικών.** Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας αποτελείται από επτά επιστήμονες εγνωσμένου κύρους σε τομείς που σχετίζονται με την αποστολή της, εκπροσώπους της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδος (ΕΝΠΕ), της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ), την Πρόεδρο της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τη Βοηθό Συνήγορο του Πολίτη. Σε αυτή μετέχουν, χωρίς δικαίωμα ψήφου, εκπρόσωποι του Συντονιστικού Μηχανισμού και Γενικών Γραμματειών με ιδιαίτερα κρίσιμες αρμοδιότητες στο πεδίο της προσβασιμότητας.

Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας, στο πλαίσιο των εκ του νόμου αρμοδιοτήτων της, παρακολουθεί την εφαρμογή του διεθνούς, ενωσιακού και εθνικού πλαισίου για την προσβασιμότητα και, με δική της πρωτοβουλία ή κατόπιν αιτήματος ενδιαφερομένων φορέων, διατυπώνει προτάσεις συνολικής πολιτικής, ρυθμιστικών παρεμβάσεων και συγκεκριμένων ενεργειών για την προσβασιμότητα, εισηγείται την ανάπτυξη και επικαιροποίηση προδιαγραφών προσβασιμότητας σε όλους τους τομείς, γνωμοδοτεί για σχετικά ζητήματα και διαβουλεύεται προς τούτο με φορείς της Δημόσιας Διοίκησης, της Κοινωνίας των Πολιτών και του αναπηρικού κινήματος. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συμβολή της Αρχής στον Ψηφιακό Μετασχηματισμό και την προώθηση της καθολικής ψηφιακής προσβασιμότητας. Η Αρχή συμμετέχει με εκπροσώπους της, κατόπιν σχετικής πρόσκλησης, σε Ομάδες Εργασίας και Συμβουλευτικές Γνωμοδοτικές Επιτροπές, που συγκροτούνται από άλλους φορείς. Με τη συμμετοχή της η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας συμβάλλει στην αποτύπωση και αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων προσβασιμότητας και στη διατύπωση προτάσεων για τον καλύτερο συντονισμό στην υλοποίηση υφισταμένων δράσεων και παρεμβάσεων καθώς και για την ανάπτυξη νέων πολιτικών.

Διακριτή αρμοδιότητα της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας είναι η συνεργασία με τον Συντονιστικό Μηχανισμό του ν. 4488/2017. Συγκεκριμένα η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας ενημερώνει τον Συντονιστικό Μηχανισμό με προτάσεις συνολικής πολιτικής, ρυθμιστικών παρεμβάσεων και συγκεκριμένων ενεργειών για την προσβασιμότητα, για γνωμοδοτήσεις που συντάσσει και διαβουλεύσεις στις οποίες συμμετέχει. Το πλαίσιο συνεργασίας που θεμελιώθηκε και απέδωσε ήδη πολύτιμες γνωμοδοτήσεις και παρεμβάσεις από το 2021 συμβάλλει στην πρόταση τροποποίησης του ν. 4488/2017, ενώ η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας συμμετείχε ενεργά στο εγχείρημα της μετάβασης από

το Εθνικό Σχέδιο Δράσης στην Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

6.5. Συνήγορος του Πολίτη και Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Ενεργό ρόλο στη διαδικασία ανατροφοδότησης κατά την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής συντελώντας στην αυξημένη λογοδοσία και διαφάνεια επιτελεί η **συνεργασία της Πολιτείας με τον Συνήγορο του Πολίτη και την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.**

Βάσει του άρθρου 72 του ν. 4488/2017, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει οριστεί ως η συνταγματικά κατοχυρωμένη Ανεξάρτητη Αρχή που αποτελεί το Πλαίσιο για την Προαγωγή της εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες με αποστολή την παρακολούθηση, προαγωγή και προστασία της εφαρμογής της Σύμβασης και των δημόσιων πολιτικών. Μεταξύ άλλων, ο Συνήγορος του Πολίτη ως το Πλαίσιο Προαγωγής της Σύμβασης εκφράζει γνώμη για τη συμβατότητα των δημοσίων πολιτικών που προωθούνται σε κεντρικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, χειρίζεται και διερευνά αναφορές που υποβάλλονται ενώπιον του σε σχέση με την παραβίαση δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, καθώς και αναλαμβάνει δράσεις ευαισθητοποίησης σε θέματα σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση. Ιδιαίτερης αξίας έγγραφα αποτελούν οι ειδικές εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία που δημοσιεύονται κάθε έτος από το 2020.

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου αποτελεί το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη χώρα. Αποστολή της Εθνικής

Επιτροπής είναι η συνεχής επισήμανση σε όλα τα όργανα της Πολιτείας της ανάγκης αποτελεσματικής κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του ανθρώπου όλων όσων διαβιούν στην ελληνική επικράτεια.

Η Εθνική Επιτροπή στοχεύει στη γεφύρωση της απόστασης όχι μόνο μεταξύ Πολιτείας και Κοινωνίας των πολιτών, αλλά και μεταξύ των διεθνών δεσμεύσεων της χώρας για την εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την πραγματική απόλαυσή τους στην πράξη. Ως εκ τούτου διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στην παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και την ουσιαστική διασφάλιση και απόλαυση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

Η ενεργός συμμετοχή ανεξάρτητων αρχών στην επιτήρηση της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής συνεισφέρει στην αυξημένη λογοδοσία και διαφάνεια και επομένως στην αποτελεσματικότητα της ίδιας της Εθνικής Στρατηγικής.

6.6. Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία

Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, ως η τριτοβάθμια οργάνωση εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους στη χώρα και αναγνωρισμένος Κοινωνικός Εταίρος σε ζητήματα που αφορούν τα άτομα με αναπηρία άμεσα ή έμμεσα, αποτελεί την πλέον αντιπροσωπευτική αναπηρική οργάνωση, και ως εκ τούτου μετέχει ενεργά στην εκπροσώπηση των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις στο διάλογο με την Πολιτεία. Βάσει του άρθρου 72 του ν. 4488/2017 η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, συμμετέχει στο Πλαίσιο Προαγωγής για

την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Βασική αποστολή της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία είναι η καταπολέμηση των διακρίσεων, αρνητικών στερεοτύπων και ξεπερασμένων αντιλήψεων κατά των ατόμων με αναπηρία και/ή χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους και η προώθηση, προστασία και απόλαυση των ανθρωπίνων και συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων τους όπως αυτά κατοχυρώνονται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία διαθέτει ένα ευρύ δίκτυο δευτεροβάθμιων οργανώσεων–μελών σε ολόκληρη τη χώρα και περίπου 500 πρωτοβάθμιων οργανώσεων–μελών. Το δίκτυο αυτό της δίνει τη δυνατότητα αφενός να γνωρίζει σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο τις ανάγκες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σε όλους τους τομείς της ζωής τους τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και οι οικογένειές τους, και αφετέρου να παρεμβαίνει άμεσα όπου απαιτείται, μέσω του συστηματικού ελέγχου που ασκεί στις νομοθετικές ρυθμίσεις και διατάξεις που κατατίθενται από την Πολιτεία κατά τη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης για το σύνολο των καίριων θεμάτων που άπτονται της διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία και του άμεσου διαλόγου με την Πολιτεία. Παράλληλα, διαθέτει το [Ινστιτούτο ΙΝ-ΕΣΑμεΑ](#), το οποίο συνιστά τον εκπαιδευτικό, μελετητικό και ερευνητικό φορέα με αποστολή την προάσπιση και προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους. Μέσω του Ινστιτούτου, η ΕΣΑμεΑ δύναται να υλοποιεί ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα τόσο ατόμων με αναπηρία όσο και στελεχών του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε θέματα σχετιζόμενα με την αναπηρία.

Η συμμετοχή της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία στην εκπόνηση, υλοποίηση και παρακολούθηση στην Εθνικής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία εντάσσεται εντός του ευρύτερου συνόλου ενεργειών της με στόχο τη δημιουργία ενός εθνικού πολιτικού πλαισίου για την αναπηρία με έμφαση στην ανάδειξη της κοινωνικοπολιτικής διάστασής της. Βασική αρχή της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία είναι ότι η πολιτική που οφείλει να ακολουθεί η χώρα πρέπει να είναι πλήρως διαμορφωμένη υπό το κοινωνικό μοντέλο προσέγγισης της αναπηρίας, βάσει του οποίου η αναπηρία δεν αποτελεί ατομικό αλλά κοινωνικό και συλλογικό ζήτημα – μια αρχή που διέπει στο σύνολο της την Εθνική Στρατηγική.

Εξίσου σημαντικό ρόλο στην εκπόνηση, υλοποίηση και παρακολούθηση της Εθνικής Στρατηγικής επιτελεί το [Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία](#), το οποίο, βάσει του άρθρου 68 του ν. 4488/2017, τελεί σε διαβούλευση με την Ελληνική Στατιστική Αρχή η οποία αναπτύσσει, παράγει και διαχέει επίσημες στατιστικές σχετικά με τα άτομα με αναπηρία καθώς και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Ιδιαίτερης αξίας αποτελούν οι ετήσιες Εθνικές Εκθέσεις για την Αναπηρία, οι οποίες εκπονούνται από το Παρατηρητήριο από το 2017.

Τέλος, η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία ως ιδρυτικό μέλος του [Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία \(European Disability Forum-EDF\)](#) –την πιο αντιπροσωπευτική οργάνωση του ευρωπαϊκού αναπηρικού κινήματος, εκπροσωπώντας πάνω από 80 εκατομμύρια ευρωπαίους πολίτες με αναπηρία στον διάλογο με τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης– και της ενεργούς συμμετοχής του Φόρουμ στη [Παγκόσμια Οργάνωση για την Αναπηρία \(International Disability Alliance-IDA\)](#), εκπροσωπώντας ένα δισεκατομμύριο

πολίτες με αναπηρία σε ολόκληρο τον κόσμο, διαδραματίζει έναν κεντρικό ρόλο στην ευρωπαϊκή και διεθνή διάσταση της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής.

6.7. Διαβούλευση και επικοινωνία με το αναπηρικό κίνημα και την κοινωνία των πολιτών

Υλοποιώντας τη δέσμευσή της, η Κυβέρνηση έθεσε σε διαβούλευση το προσχέδιο της Εθνικής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία στις αρχές Μαρτίου 2023 μέσω του διαδικτυακού τόπου opengov.gr και του πλήρως προσβάσιμου ψηφιακού κόμβου amea.gov.gr.

Η διαβούλευση διήρκησε τρεις εβδομάδες, κατά τα ισχύοντα για τα νομοσχέδια (άρθρο 61 του ν. 4622/2019), με δυνατότητα σχολιασμού κάθε υποκεφαλαίου της Εθνικής Στρατηγικής, ενώ αξιοποιήθηκε και η φόρμα επικοινωνίας με τον Συντονιστικό Μηχανισμό για την κατάθεση σχολίων σε πλήρως προσβάσιμο περιβάλλον.

Κοινός σκοπός της Εθνικής Στρατηγικής και της τροποποίησης του ν. 4488/2017 είναι ο πλήρως προσβάσιμος ψηφιακός κόμβος amea.gov.gr να αποτελέσει πρότυπο προσβάσιμου ιστοτόπου και ανοιχτό δίαυλο επικοινωνίας του Κράτους με την κοινωνία των πολιτών και τον ιδιωτικό τομέα· εγγύηση της θεσμικής συνέχειας και μνήμης της εφαρμογής δημοσίων πολιτικών για την αναπηρία στη Δημόσια Διοίκηση· εργαλείο διαφάνειας και λογοδοσίας αναφορικά με τον στρατηγικό σχεδιασμό και τον απολογισμό της εφαρμογής του σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο· και, κατά συνέπεια των ανωτέρω, καταλύτη της δημοκρατικής και δικαιωματικής προσέγγισης των πολιτικών αναπηρίας, ως προϊόντων συμμετοχικών και διαβουλευτικών διαδικασιών και ως παρεμβάσεων με αποτύπωμα στη ζώσα

καθημερινότητα των πολιτών. Η διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών μέσω του πρότυπου προσβάσιμου κόμβου αποτελεί ουσιαστική παρακαταθήκη προσδίδοντας αυξημένη λογοδοσία και διαφάνεια καθόλη την διάρκεια υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής.

7. Σύνοψη

Με την παρούσα Εθνική Στρατηγική, η χώρα μας αποσκοπεί στην ουσιαστική βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία και την περαιτέρω συμμετοχή τους σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής, χωρίς αποκλεισμούς όπως κάθε άλλος πολίτης. Η επίτευξη των επιμέρους στόχων της Στρατηγικής επαφίεται στη συνεχή και απρόσκοπτη συμμετοχή της Πολιτείας σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και σε όλους τους τομείς πολιτικής καθώς και στην διαρκή αποτελεσματική συνεργασία με το αναπηρικό κίνημα, την ευρύτερη κοινωνία των πολιτών και τον παραγωγικό ιστό της χώρας. Η σταδιακή μείωση και εν τέλει η ολική άρση εμποδίων στην άσκηση και απόλαυση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία αποτελεί ένα πολυπαραγοντικό εγχείρημα το οποίο προϋποθέτει τόσο την εξασφάλιση της προσβασιμότητας σε όλες της τις μορφές σε όλα τα πεδία του κοινωνικού βίου όσο και την εξάλειψη ξεπερασμένων αντιλήψεων και αρνητικών στερεοτύπων εις βάρος των ατόμων με αναπηρία.

Οι βασικοί πυλώνες της Εθνικής Στρατηγικής, εναρμονισμένοι με τη στόχευση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής, πέρα από την εξασφάλιση της προσβασιμότητας οριζοντίως, αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανεξάρτητης και αυτόνομης διαβίωσης, τη δημιουργία ενταξιακών σχολικών περιβαλλόντων, στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των ατόμων με αναπηρία μέσω της ενίσχυσης της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες, συμπεριλαμβανομένης

της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Διά Βίου Μάθησης, την ενίσχυση της πρόσβασης στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην εργασία. Ο πλήρης σεβασμός και προάσπιση της εγγενούς αξιοπρέπειας των ατόμων με αναπηρία βρίσκεται στον πυρήνα της παρούσας Στρατηγικής.

Η **ενδυνάμωση των ατόμων με αναπηρία** ούτως ώστε να μπορούν να μετέχουν ισότιμα και να συνεισφέρουν πλήρως στο κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό, και πολιτισμικό γίνεσθαι της χώρας αποτελεί εφελκυστήριό για την έμπρακτη ενσάρκωση των βασικών αρχών της ισότητας, της ελευθερίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.